

Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

Χαρακτηριστικά της Επιτροπής Ελέγχου και Διασφάλιση
Ανεξαρτησίας Ελεγκτή

Διπλωματική Εργασία
που υποβλήθηκε στο Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Λογιστική και Ελεγκτική
από την

Κουτάντου Σ. Ασημένια

Ηράκλειο
Φεβρουάριος 2014

«Ο μεταπτυχιακός φοιτητής που εκπόνησε την παρούσα διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στη βάση των εξής παραγόντων : του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (μη-εμπορικός, μη-κερδοσκοπικός, αλλά εκπαιδευτικός-ερευνητικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες κ.λπ.), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή την γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου».

«Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την τριμελή εξεταστική επιτροπή η οποία ορίστηκε από την ΓΣΕΣ του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης, σύμφωνα με το νόμο και τον εγκεκριμένο Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ «Λογιστική και Ελεγκτική». Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Συριόπουλος Κωνσταντίνος (Επιβλέπων)
- Χαρίσης Χαρίλαος (Μέλος)
- Σώρρος Ιωάννης (Μέλος)

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Κρήτης δεν υποδηλώνει αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα.»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος της «Λογιστικής και Ελεγκτικής» τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου. Το περιεχόμενο της αφορά την επιτροπή ελέγχου και τα χαρακτηριστικά της, καθώς επίσης εξετάζει τη σπουδαιότητα της διασφάλισης της ανεξαρτησία του ελεγκτή.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές, που συμμετείχαν στο συγκεκριμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα, για τις πολύτιμες γνώσεις που μας μετέδωσαν καθ' όλη τη διάρκεια φοίτησης μας. Στη συνέχεια, θα ήθελα να ευχαριστήσω τα μέλη της τριμελούς επιτροπής υποστήριξης της εργασίας και ιδιαίτερα τον κύριο Κωνσταντίνο Συριόπουλο, ο οποίος ως επιβλέπων καθηγητής μου, μου προσέφερε πολύτιμη βοήθεια για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Επιπροσθέτως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συμφοιτητές μου καθώς και τη γραμματεία του μεταπτυχιακού προγράμματος.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου, για την στήριξη τους καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Δήλωση αυθεντικότητας, Ζητήματα copyright	ii
Σελίδα τριμελούς εξεταστικής επιτροπής	iii
Πρόλογος - Ευχαριστίες	Iv
Πινάκας Περιεχομένων	V
Περίληψη - Λέξεις Κλειδιά	Vii
Abstract - Key Words	Viii
Εισαγωγή	1
1.Επιτροπή Ελέγχου	3
1.1 Ρόλος	3
1.2 Σύνταγμα επιτροπής ελέγχου	7
1.3 Σύνθεση επιτροπής ελέγχου	7
1.4 Ο ρόλος της επιτροπής ελέγχου στην ανεξαρτησία ΟΕΛ	9
1.5 Διαχωρισμός Εξωτερικού Ελεγκτή και Ελεγκτικής Επιτροπής και η ευθύνη τους για την χρηματοοικονομική πληροφόρηση	13
1.6 Ελεγκτική επιτροπή και αμοιβές ελεγκτή	15
1.7 Ποιότητα επιτροπής ελέγχου και εσωτερικός έλεγχος	17
1.8 Χαρακτηριστικά επιτροπής ελέγχου	19
2. Ανεξαρτησία Ελεγκτή	27
2.1 Γενικά	27
2.2 Ποιότητα Ελέγχου	30
2.3 Βασικές αρχές των εξωτερικών ελεγκτών	31
2.4 Ο ρόλος του ελεγκτή	33
2.5 Συγκρούσεις συμφερόντων που αντιμετωπίζουν οι ελεγκτές	36
2.6 Παράγοντες που οδηγούν στην παραβίαση της ανεξαρτησίας τους	38
2.7 Κίνητρα για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας τους	42
2.8 Μη ελεγκτικές υπηρεσίες και η ανεξαρτησία των ελεγκτών	43
2.9 Συσχέτιση των μη ελεγκτικών υπηρεσιών με τις προτάσεις των ελεγκτών όσον αφορά τον έλεγχο	46
2.10 Τρόποι διασφάλισης της ανεξαρτησίας των ελεγκτών	47
3.Εταιρική Διακυβέρνηση και Περιπτώσεις Σκανδάλων	53
3.1 Ορισμός εταιρικής διακυβέρνησης	53
3.2 βασικές αρχές και κανόνες εφαρμογής της	55
3.3 Αιτίες δημιουργίας της λογιστικής απάτης και των σκανδάλων	58

3.4 Λογιστικά τεχνάσματα παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων	60
3.5 Γνωστά Χρηματοοικονομικά σκάνδαλα	63
3.5.1 Εταιρία Enron	63
3.5.2 Εταιρία WorldCom	65
3.5.3 Εταιρία Parmalat	68
3.5.4 Τράπεζα CapitalBank Corporation	70
3.5.5 Εταιρία Perry Drugstores Inc.	71
Συμπεράσματα	74
Συγκεντρωτικός πίνακας βιβλιογραφίας	76
Βιβλιογραφία	92

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία με θέμα «χαρακτηριστικά επιτροπής ελέγχου και διασφάλιση ανεξαρτησίας ελεγκτή», πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος της «Λογιστικής και Ελεγκτικής» της σχολής Διοίκησης και Οικονομίας του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου Κρήτης. Ακολουθείται θεωρητική προσέγγιση του θέματος, η οποία στηρίζεται κατά βάση από ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία και κυρίως αποτελείται από επιστημονικά άρθρα, βιβλία και ιστοσελίδες. Αναλύεται ο ρόλος και η σπουδαιότητα ύπαρξης της επιτροπής ελέγχου. Δίνεται έμφαση στα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια επιτροπή ελέγχου, ώστε να μπορεί να ελέγξει, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, το έργο των ελεγκτών και να επιβεβαιώσει τα αποτελέσματα τους όπως αυτά καταγράφονται στις εκθέσεις ελέγχου τους. Επίσης, γίνεται αναφορά στο ρόλο και τις αρχές που πρέπει να διέπουν το ελεγκτικό επάγγελμα. Αναλύεται η σημαντικότητα του και παράλληλα εξετάζονται οι διάφοροι τρόποι με τους οποίους ένας ελεγκτής μπορεί να ενεργεί με πλήρη ανεξαρτησία, από το πελάτη του, προκειμένου να εκτελεί σωστά τα καθήκοντα του. Τέλος, εξετάζεται η συμβολή της σωστής εταιρικής διακυβέρνησης και ο βαθμός που ενισχύεται η ανεξαρτησία των ελεγκτών μέσω αυτής. Επιπρόσθετα, περιγράφονται ορισμένα γνωστά σκάνδαλα και εξετάζονται οι λόγοι εμφάνισής τους.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

- χαρακτηριστικά επιτροπής ελέγχου,
- ανεξαρτησία ελεγκτή,
- εταιρική διακυβέρνηση,
- χρηματοοικονομικά σκάνδαλα

ABSTRACT

This thesis on " audit committee characteristics and auditor independence assurance " was part of the graduate program " Accounting and Audit " of School of Management and Economics Department of Accounting and Finance, TEI Heraklion Crete . Follow theoretical approach , which relies mainly by Greek and international literature and mainly consists of scientific articles , books and websites . Analyzed the role and significance of the availability of the audit committee . Emphasis on features that should have a control panel that can control , in the best possible way , the work of auditors and confirm their results as recorded in the audit reports . Reference is also made to the role and principles that should govern the accounting profession . Discusses the importance of parallel and consider the various ways in which a controller can act with complete independence from the client, in order to properly perform his duties. Finally , consider the contribution of sound corporate governance and the extent to which enhanced the independence of auditors through this . In addition , some well-known scandals are described and discussed the reasons of occurrence.

KEY WORDS:

- audit committee characteristics,
- auditor independence,
- corporate governance,
- financial scandals

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης είναι απαραίτητο να θεσπίζεται προκειμένου να υπάρχει εύρυθμη λειτουργία μέσα σε μια οικονομική μονάδα. Βασικός πυλώνας αυτού του κώδικα, θεωρείται η ύπαρξη της «Επιτροπής ελέγχου. Η εμφάνιση της επιτροπής ελέγχου κατέστη αναγκαία διότι άρχισε να αποκαλύπτεται μεγάλος αριθμός ελεγκτικών και λογιστικών λαθών στις εταιρικές εκθέσεις των εταιριών στον ανεπτυγμένο κόσμο. Αυτό είχε ως απόρροια οι επενδυτές να ανησυχούν για τα κεφάλαια τους, με αποτέλεσμα την ίδρυση τέτοιου είδους επιτροπών σε διάφορες χώρες όπως η Cadbury επιτροπή στο Ηνωμένο Βασίλειο (1992), η McDonald επιτροπή στον Καναδά (1987) και η Treadway Επιτροπή στις Η.Π.Α. (1987), (DeZoort, 1998).

Η δημιουργία αυτών των επιτροπών, στον ανεπτυγμένο κόσμο, οδήγησε στην ανάγκη ύπαρξης μιας επιτροπής λογιστικού ελέγχου που θα έχει τη δομή ενός διοικητικού συμβουλίου, το οποίο θα αποτελείται από ανεξάρτητους διευθυντές προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων των ελεγχόμενων επιχειρηματικών μονάδων. Αρχικά αυτές οι επιτροπές λειτούργησαν σε εθελοντική βάση, σε ορισμένες οικονομικές μονάδες, και αποτελούσαν τμήμα των αλλαγών της εταιρικής διακυβέρνησης. Αργότερα όμως άρχισαν να θεωρούνται απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων και απέκτησαν εξειδικευμένο χαρακτήρα, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Blue Ribbon Επιτροπή (BRC) που ιδρύθηκε το 1999.

Ο μεγάλος αριθμός αποτυχιών στην εταιρική διακυβέρνηση (σκάνδαλα Worldcom, Parmalat, Enron) ενίσχυσε το θεσμό των «ελεγκτικών επιτροπών» και ως εκ τούτου πλέον θεωρούνται αναπόσπαστο τμήμα του μηχανισμού της εταιρικής διακυβέρνησης (Cohen et al., 2004). Αξίζει να σημειωθεί ότι η ιδέα της ύπαρξης επιτροπής ελέγχου ενισχύθηκε κυρίως από τη δημιουργία ενός μεγάλου αριθμού επιτροπών διακυβέρνησης. Η ύπαρξη ελεγκτικών επιτροπών, στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης, αναγνωρίζεται ως απαραίτητος μηχανισμός για τη σωστή δημοσιονομική αναφορά προς τους μετόχους της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας. Επομένως, θεωρείται επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης ελεγκτών οι οποίοι θα επιτηρούν τις καταστάσεις των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων, προκειμένου να διασφαλιστεί η παρουσίαση της πραγματικής εικόνας τους στα ενδιαφερόμενα μέρη. Οι ελεγκτές κρίνεται απαραίτητο να είναι εντελώς ανεξάρτητοι από τους πελάτες, ώστε να υλοποιείται ορθά η ελεγκτική διαδικασία και να καταλήγουν σε ασφαλή και

αμερόληπτα αποτελέσματα. Η ανεξαρτησία θεωρείται μια από τις βασικότερες αρχές του ελεγκτικού επαγγέλματος και πρέπει να τηρείται (Turley et al., 2004).

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τις ελεγκτικές επιτροπές. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται τι ακριβώς είναι οι επιτροπές ελέγχου, η σπουδαιότητα τους και οι λόγοι για τους οποίους είναι αναγκαίες, ώστε να ενισχύεται η εύρυθμη λειτουργία μιας ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας.

Στο επόμενο κεφάλαιο επεξηγείται η σπουδαιότητα ύπαρξης ανεξάρτητων ελεγκτών κατά τη διαδικασία του ελέγχου. Γίνεται αναφορά στο ρόλο και στις αρχές που διέπουν το ελεγκτικό επάγγελμα και τονίζεται η αρχή της ανεξαρτησίας. Θεωρείται ότι ενδεχομένως αποτελεί την πιο σημαντική αρχή που πρέπει να τηρεί ο ελεγκτής όταν εκτελεί τα καθήκοντα του, χωρίς όμως να υποβαθμίζονται οι υπόλοιπες.

Στο τρίτο κεφάλαιο, συνοπτικά, γίνεται επεξήγηση του όρου της εταιρικής διακυβέρνησης. Η σπουδαιότητα ύπαρξης της στις σύγχρονες εταιρίες και την επιτακτική ανάγκη εφαρμογής της, με το καλύτερο δυνατό τρόπο, ώστε να αποφευχθούν ενδεχόμενα εταιρικά σκάνδαλα στο μέλλον. Έπειτα, γίνεται λόγος στα αίτια εμφάνισης της απάτης-δημιουργικής λογιστικής στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρηματικών μονάδων και γίνεται ανάλυση σε μερικά από τα πολύ γνωστά σκάνδαλα των τελευταίων δεκαετιών, στα οποία οφείλεται η ενίσχυση του θεσμού των ελεγκτικών επιτροπών και η ύπαρξη των ανεξάρτητων ελεγκτών.

Τέλος, γίνεται αναφορά στη σπουδαιότητα ύπαρξης ελεγκτικών επιτροπών και στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή από τους πελάτες του. Είναι πολύ σημαντική η θέσπιση τους μέσα στις ελεγχόμενες μονάδες καθώς με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται η εμφάνιση του φαινομένου της απάτης και συνεπώς μειώνεται η πιθανότητα εμφάνισης νέων χρηματοοικονομικών σκανδάλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

1.1 ΡΟΛΟΣ

Η επιτροπή λογιστικού ελέγχου αποτελεί μια επιτροπή λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου της οικονομικής μονάδας και έχει ως βασική αρμοδιότητα τον έλεγχο της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, τον εντοπισμό τυχόν λανθασμένων δεδομένων, τις ενέργειες για τη διαχείριση του κινδύνου και τις συμμορφώσεις σε κανονισμούς. Η επιτροπή απαρτίζεται από μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου τα οποία κυρίως είναι διευθυντές. Ο πρόεδρος της επιτροπής επιλέγεται από τα μέλη της. Γενικά οι επιτροπές έχουν τη δύναμη να αποκτήσουν την τεχνογνωσία και τους απαραίτητους συμβουλευτικούς πόρους για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους (DeZoort, 1998).

Η επιτροπή ελέγχου κυρίως ασχολείται με τον επανέλεγχο και την υποβολή εκθέσεων στο Δ.Σ. και ουσιαστικά το ενημερώνει για την εξέλιξη των εξής θεμάτων:

- αξιολογεί το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας, το πλάνο του ελέγχου που εφαρμόζει ο εξωτερικός ελεγκτής και την αναφορά του ελέγχου, μαζί με τη βοήθεια που δέχθηκε από τα άτομα που εργάζονται στην επιχείρηση.
- την καταλληλότητα του σκοπού, τις λειτουργίες και τους πόρους που χρειάζεται ο εσωτερικός έλεγχος προκειμένου να επιτελέσει σωστά τις δραστηριότητες του.
- το πρόγραμμα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας, τις διαδικασίες που ακολουθεί, τα πορίσματα στα οποία καταλήγει ο εσωτερικός έλεγχος, τις διεργασίες ή μελέτες που πραγματοποίησε και εάν ελήφθησαν ή όχι οι απαραίτητες ενέργειες που υποδεικνύουν οι συστάσεις του προγράμματος εσωτερικού ελέγχου.
- τα τριμηνιαία αποτελέσματα και οι οικονομικές καταστάσεις στο τέλος του έτους
- οποιοσδήποτε καταστάσεις και συναλλαγές που συνδέονται με τα ενδιαφερόμενα μέρη της οικονομικής μονάδας και έχουν σχέση με τις συγκρούσεις συμφερόντων
- οποιαδήποτε επιστολή παραίτησης από τους εξωτερικούς ελεγκτές

- οποιοσδήποτε λόγος προκύπτει που να δείχνει ότι ο εξωτερικός ελεγκτής που ανέλαβε την ελεγκτική διαδικασία δεν είναι κατάλληλος για να προσληφθεί εκ νέου.

Επισημαίνεται ότι η επιτροπή διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο διορισμό του εξωτερικού ελεγκτή.

Η επιτροπή ελέγχου έχει ως στόχο την εξασφάλιση της αξιοπιστίας και ακεραιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων και ως εκ τούτου καθίσταται αναπόσπαστο κομμάτι της εταιρικής διακυβέρνησης. Η επιτροπή αυτή έχει 3 βασικές αρμοδιότητες:

- αξιολόγηση του εσωτερικού ελέγχου,
- αξιολόγηση του εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου και τη διαχείριση σχέσεων με τους ελεγκτές,
- εποπτεία της διαδικασίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης που έχει η επιχείρηση.

Κατά τη δημιουργία των ελεγκτικών επιτροπών, λήφθηκε υπόψη η ανάγκη για διασφάλιση και εξακρίβωση της εύρυθμης λειτουργίας των συστημάτων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου που διέπουν την επιχείρηση. Είναι σαφές ότι οι ενέργειες των ελεγκτικών επιτροπών έχουν ως στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας κατά τη διαδικασία του ελέγχου. Για το σκοπό αυτό κρίνεται απαραίτητο να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα ώστε να περιοριστούν οι κίνδυνοι που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις και κατ' επέκταση, μέσω αυτών, να διασφαλίζεται η διεξαγωγή των κατάλληλων ελέγχων, προς αποφυγή πιθανών λαθών. Προϋπόθεση για τα ανωτέρω αποτελεί η επαφή και επικοινωνία της ελεγκτικής επιτροπής με τους εξωτερικούς ελεγκτές, προκειμένου να λάβει την απαραίτητη ενημέρωση για τη δομή και το πεδίο εφαρμογής του ελέγχου καθώς και την ανάλυση για το σχέδιο ελέγχου που ακολουθήθηκε. Βασικό μέλημα της ελεγκτικής επιτροπής είναι να εξετάσει οποιοσδήποτε ελεγκτικές ή λογιστικές εξελίξεις προέκυψαν κατά τη διαδικασία του ελέγχου, ώστε να αντιληφθεί το μέγεθος της επίδρασης τους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης επιχείρησης. Επιπλέον, πρέπει να εντοπιστούν οι κίνδυνοι που εμφανίζονται στην εταιρία, να αξιολογηθούν και να διαπιστωθεί εάν εφαρμόζονται οι σωστές διαδικασίες ελέγχου για την αντιμετώπισή τους. Μετά την περάτωση του ελέγχου, η επιτροπή ελέγχου θα πρέπει να επανέλθει και να αξιολογήσει εκ νέου το σχέδιο ελέγχου. Αρχικά πρέπει να εξεταστεί ο βαθμός απόκλισης του σχεδίου ελέγχου

κατά την εφαρμογή του και να καταγραφεί στο πόρισμα του ελέγχου. Κατόπιν, γίνεται επίλυση των προβλημάτων που ενδεχομένως προέκυψαν κατά την ελεγκτική διαδικασία και εξετάζει, εφόσον έχει δημιουργηθεί, οποιαδήποτε διαφωνία μεταξύ της διεύθυνσης και των προσαρμοστικών στοιχείων του ελέγχου. Επιπροσθέτως, γίνεται αξιολόγηση για την καταλληλότητα των λογιστικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν κατά περίπτωση, τις ενδεχόμενες αποκλίσεις που παρουσιάστηκαν, διότι αυτές πιθανόν να επηρεάσουν την άποψη των ελεγκτών για τις οικονομικών καταστάσεων (DeZoort, 1998).

Επιπλέον, μέσα στις αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου είναι ο έλεγχος για την αξιοπιστία των πληροφοριών που καταγράφονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας. Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στις ευθύνες που έχει ο ελεγκτής και τις ευθύνες της ελεγκτικής επιτροπής που ασχολείται με την κατάρτιση των καταστάσεων της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο ελεγκτής έχει την ευθύνη να επαληθεύσει εάν η διεύθυνση έχει καταρτίσει σωστά τις οικονομικές καταστάσεις, ενώ η ελεγκτική επιτροπή ασκεί εποπτεία και επανεξετάζει τις πληροφορίες που καταγράφονται σε αυτές, με σκοπό να επικρατεί αντικειμενικότητα στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση προς τους μετόχους. Αξίζει να σημειωθεί ότι πρωταρχικός στόχος αυτής της επιτροπής είναι η πραγματοποίηση ελέγχων στη διεύθυνση της επιχείρησης, προκειμένου επιβεβαιωθεί ότι εφαρμόζονται οι κατάλληλες λογιστικές πρακτικές, με απώτερο σκοπό την κατάληξη σε ορθές λογιστικές εκτιμήσεις, μειώνοντας καθ' αυτόν τον τρόπο τον λογιστικό και ελεγκτικό κίνδυνο στο ελάχιστο. Ακόμα έχουν την άδεια να αναζητήσουν πληροφορίες από τους εργαζόμενους της οικονομικής οντότητας και παράλληλα να λάβουν συμβουλές από άτομα εκτός της επιχείρησης. Για την περάτωση του ελεγκτικού της έργου απαιτείται να δοθεί πλήρης πρόσβαση σε αρχεία που περιέχουν πληροφορίες της επιχειρηματικής μονάδας καθώς και πλήρη εξουσία για θέματα που αφορούν τη δημοσιονομική διαχείριση. Από αυτές τις κινήσεις της επιτροπής λογιστικού ελέγχου αποδεικνύεται ότι ο ελεγκτής πραγματοποιεί σωστά τη διαδικασία ελέγχου. Συνεπώς, καθήκον της είναι να εξετάζει αναλυτικά τους λογαριασμούς της οικονομικής μονάδας και να καταγράφει την αντικειμενική κατάσταση της επιχείρησης στην έκθεση ελέγχου του ελεγκτή. Με τον τρόπο αυτό εξαλείφεται η ύπαρξη και καταγραφή λανθασμένων δραστηριοτήτων ή πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις, και κατ' επέκταση περιορίζεται η δυνατότητα διαστρέβλωσης των αναφερόμενων κερδών από τη διεύθυνση της ελεγχόμενης μονάδας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η ελεγκτική επιτροπή

κατά τη διαδικασία του ελέγχου φροντίζει να έχει μια καλή και σιωπηρή επικοινωνία με τους εξωτερικούς ελεγκτές καθώς αποτελεί κοινό στόχο η παρουσία και καταγραφή της «ακριβής και δίκαιης» οικονομικής κατάστασης των στοιχείων της ελεγχόμενης μονάδας, προς ενημέρωση των μετόχων της. Ουσιαστικά, η ελεγκτική επιτροπή φροντίζει να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον το οποίο θα παρέχει τη δυνατότητα στους εξωτερικούς ελεγκτές να εξακριβώσουν τις πληροφορίες που τους παρέχει η διεύθυνση της επιχείρησης. Επιπλέον, αρμοδιότητα της είναι να εξασφαλίζει ότι οι ελεγκτές θα δρουν ανεξάρτητα και αντικειμενικά κατά τη διάρκεια του έργου της ελεγκτικής διαδικασίας και ότι δεν ακολουθούν μόνο τις υποδείξεις που τους δίνει η διαχείριση της επιχείρησης.

Σημαντική ευθύνη της είναι η εξέταση του εσωτερικού συστήματος της ελεγχόμενης μονάδας και η απόδειξη της ορθής λειτουργίας του, με στόχο να μειωθούν στο ελάχιστο οι ελεγκτικοί κίνδυνοι. Επίσης, πρέπει να ελέγχει τους αναγνωρίσιμους λογιστικούς και ελεγκτικούς κινδύνους και για την αντιμετώπιση τους θα πρέπει να συνεργάζεται τόσο με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας όσο και με τους εξωτερικούς της ελεγκτές. Παράλληλα, θα πρέπει να επιβεβαιώσει ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιεί ορθά τη διαδικασία ελέγχου και ότι τα στοιχεία που αναγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις δείχνουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης. Γίνεται σαφές από τις ανωτέρω διατάξεις ότι η επιτροπή λογιστικού ελέγχου είναι αρμόδια να λογοδοτεί για την διαδικασία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής οντότητας και ότι πρέπει να επανεξετάζει αν ο εσωτερικός έλεγχος έχει πραγματοποιηθεί σωστά, ώστε να δείχνει τους ακριβείς λογαριασμούς της επιχείρησης .

Συνοπτικά, η επιτροπή ελέγχου είναι υπεύθυνη για όλα τα ζητήματα που αναφέρονται στην έκθεση ελέγχου και σε τυχόν οικονομικά θέματα που προκύπτουν. Τονίζεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο της ελεγχόμενης μονάδας δεν έχει τη δικαιοδοσία να επέμβει στις δραστηριότητες της. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι η επιτροπή λογιστικού ελέγχου υπερασπίζεται τα συμφέροντα των ενδιαφερόμενων μερών (δηλαδή των μετόχων της επιχείρησης), διότι απαιτείται η παρουσίαση των πραγματικών και ορθών στοιχείων των λογαριασμών που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο θα μπορούν οι εξωτερικοί ελεγκτές να ασκούν σωστά τις διαδικασίες του ελέγχου καθώς εκείνοι είναι υπεύθυνοι για την επικύρωση της ορθής καταγραφής των λογαριασμών της

επιχείρησης και την παρουσίαση της αντικειμενικής εικόνας της στους μετόχους της (DeZoort, 1998) .

1.2 ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το κανονιστικό πλαίσιο όλων των δικαιοδοσιών, το οποίο ακολουθεί η εταιρική διακυβέρνηση, είναι το Σύνταγμα Ελέγχου που έχει η ελεγκτική επιτροπή για όλες τις εισηγμένες στο δημόσιο οικονομικές οντότητες. Η ελεγκτική επιτροπή θα πρέπει να αποτελείται από 3 μέλη τουλάχιστον. Σε χώρες όπως ο Καναδάς, η Βρετανία, η Αυστραλία και οι Η.Π.Α. ο κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης των αναπτυγμένων χωρών αναφέρει ότι η σύνθεση της επιτροπής θα πρέπει να είναι μόνο από ανεξάρτητους διευθυντές. Σε άλλες χώρες όπως η Ινδία, που οι οικονομίες τους είναι ακόμα υπό ανάπτυξη, το κανονιστικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης υποστηρίζει ότι τουλάχιστον τα 2/3 των μελών της επιτροπής θα πρέπει να είναι ανεξάρτητοι διευθυντές της ελεγκτικής επιχείρησης. Η αρμοδιότητα της λογιστικής ελεγκτικής επιτροπής δεν συγγέεται με το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης, έχει συγκεκριμένο ρόλο που αφορά την εποπτεία ή το λογιστικό έλεγχο της οικονομικής μονάδας. Για να γίνει κάποιος μέλος της επιτροπής ελέγχου θα πρέπει να έχει γνώσεις πάνω στο αντικείμενο του κλάδου των οικονομικών και παράλληλα να διαθέτει εμπειρία πάνω σε αυτό. Κατά καιρούς έγιναν γνωστές πολυάριθμες αποτυχίες πάνω στον κλάδο της λογιστικής, χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό της Enron. Αυτός ήταν και ο λόγος που το κανονιστικό πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης αναφέρει ρητά, ότι στη σύνθεση της επιτροπής θα πρέπει να υπάρχει και κάποιος εμπειρογνώμονας στον τομέα της δημοσιονομικής και λογιστικής διαχείρισης (Abbott, 2000).

1.3 ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Υπάρχουν δυο σημαντικοί παράμετροι που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη σύνθεση της επιτροπής ελέγχου καθώς επηρεάζουν το ρόλο της εποπτείας των χρηματοπιστωτικών καταστάσεων. Πιο συγκεκριμένα, τα μέλη της επιτροπής οφείλουν να κατέχουν χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη και ανεξαρτησία ώστε να πραγματοποιείται ορθά η διαδικασία του ελέγχου (Abbot et al., 2000). Όταν τα μέλη χαρακτηρίζονται από ανεξαρτησία, τότε η πραγματοποίηση του έργου της ελεγκτικής

επιτροπής είναι πιο αποτελεσματική. Η άποψη ότι μια ανεξάρτητη επιτροπή μπορεί να προσφέρει ορθή και αμερόληπτη αξιολόγηση και βέλτιστη παρακολούθηση στη διευθυντική κρίση, την καθιστά φύλακα της σωστής λογιστικής πολιτικής της επιχείρησης, της υποβολής των εκθέσεων για την οικονομική κατάσταση και τις πρακτικές που ακολουθεί αλλά και για το σύστημα εσωτερικού ελέγχου που τη διέπει (Carcello et al., 2000).

Όταν η σύνθεση της ελεγκτικής λογιστικής επιτροπής πραγματοποιείται ακολουθώντας την αρχή της ανεξαρτησίας, είναι φυσικό επακόλουθο τα μέλη της να έχουν εξασφαλίσει την ανεξαρτησία τους σε περιπτώσεις που υπάρχουν αντικρουόμενες καταστάσεις. Επιπροσθέτως, η αρχή αυτή εξασφαλίζει την ορθή λειτουργία του ελέγχου, επομένως και την καλή ποιότητα του που οδηγεί στην «ακριβή και δίκαιη» παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας προς τους μετόχους της (Carcello et al., 2000). Στο σημείο αυτό, επισημαίνεται ότι τα ανεξάρτητα μέλη που εμπλέκονται στη σύνθεση της επιτροπής, δεν θα πρέπει να συνδέονται με οποιαδήποτε ψυχολογική ή χρηματική σχέση με τους διευθύνοντες της οικονομικής οντότητας. Για να διακατέχουν ή να αυξήσουν τη φήμη τους κεφαλαίου τους, τα μέλη της ανεξάρτητης επιτροπής ελέγχου, θα πρέπει να προσφέρουν μεγαλύτερα κίνητρα για την παρακολούθηση τους (De Zoort et al., 1998).

Μια άλλη πτυχή που συνδέεται με τη σύνθεση και τη δομή της ελεγκτικής επιτροπής, είναι η εμπειρία που χαρακτηρίζει τα μέλη που την απαρτίζουν και η γνώση που κατέχουν σε ότι αφορά τον κλάδο των οικονομικών. Ουσιαστικά αυτή η επιτροπή είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο που αφορά τους τομείς του λογιστικού ελέγχου, της λογιστικής, της υποβολής των οικονομικών εκθέσεων και του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Πρέπει να γίνεται έλεγχος καθώς και η επανεξέταση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, προκειμένου να διασφαλιστεί από την επιτροπή ότι τα στοιχεία που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις δείχνουν την ακριβή και ορθή εικόνα της επιχείρησης. Μετά την αποτυχία της Enron, οι ρυθμιστικές αρχές ισχυρίζονται ότι η οικονομική εμπειρία και γνώση των μελών της επιτροπής είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ορθή σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Γενικά, τα μέλη της επιτροπής πρέπει να κατέχουν το αντικείμενο των οικονομικών αλλά τουλάχιστον ένα μέλος της είναι απαραίτητο να έχει γνώσεις και εμπειρία πάνω στον τομέα της λογιστικής.

Η σύνθεση της επιτροπής προϋποθέτει ότι όλα τα μέλη που την απαρτίζουν θα πρέπει να διαθέτουν οικονομικές γνώσεις αλλά τουλάχιστον ένα από αυτά θα πρέπει να

κατέχει και λογιστικές γνώσεις και εμπειρίες. Αυτός είναι και ο λόγος που η λογιστική γνώση και εμπειρία καθώς επίσης και η ερμηνεία των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων θεωρείται άρρηκτα συνδεδεμένη με τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχουν τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής (Cohen et al., 2004). Η ελεγκτική επιτροπή συνήθως απαρτίζεται από μέλη τα οποία έχουν διαφορετικό υπόβαθρο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δε διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τις τεχνικές γνώσεις που είναι χρήσιμες για την διεκπεραίωση ενός αποτελεσματικού ελέγχου. Επιπροσθέτως, ο εξωτερικός ελεγκτής ίσως κάνει έκπτωση του ελέγχου του εποπτικού ρόλου της επιτροπής, εφόσον τα μέλη της δεν είναι κατάλληλα καταρτισμένα, προκειμένου να μπορούν να αντιληφθούν τις τεχνικές που ακολουθούνται κατά τη διαδικασία του ελέγχου και τα οικονομικά θέματα των εκθέσεων. Τέλος, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου διαθέτουν κατάλληλη γνώση ώστε να μπορούν να κατανοήσουν και να λύσουν τις διαφωνίες που προκύπτουν μεταξύ της διοίκησης, της οικονομικής μονάδας και των εξωτερικών ελεγκτών κατά την ελεγκτική διαδικασία (DeZoort, 1998). Αξίζει να σημειωθεί ότι η εμπειρογνωμοσύνη των μελών που απαρτίζουν την ελεγκτική επιτροπή σε θέματα χρηματοοικονομικών τους δίνει τη δυνατότητα να αντιληφθούν ολοκληρωμένα και ορθά το πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου που ακολουθεί η επιχείρηση που ελέγχουν. Αυτό όμως, έχει ως αποτέλεσμα να γίνεται καλύτερο το εσωτερικό σύστημα ελέγχου της μονάδας, να πραγματοποιείται γρηγορότερος εντοπισμός των ουσιωδών ανακρίβειών που τυχόν εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, να αντιλαμβάνονται άμεσα τα θέματα και τους κινδύνους που προκύπτουν και να λαμβάνουν ευθύς τα κατάλληλα μέτρα για την ορθή αντιμετώπιση τους. Γενικότερα, η επιτροπή ελέγχου φροντίζει με μεγάλη επιτυχία για την κατάλληλη ανίχνευση και την επαρκή αντιμετώπιση των ουσιωδών ανακρίβειών (Abbott et al., 2003a).

1.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΟΕΛ

Βασικός σκοπός για την ενδυνάμωση της ελεγκτικής επιτροπής, σε συνάρτηση με τους εξωτερικούς ελεγκτές είναι να εφαρμόζεται η αρχή της ανεξαρτησίας. Παλαιότερα, η οικονομική μονάδα έστρεφε την προσοχή της σε ένα συγκεκριμένο ελεγκτή, ο οποίος ήταν ο ευνοούμενος και του έδινε υψηλές αμοιβές για τον έλεγχο που πραγματοποιούσε και για αυτό το λόγο είχε τη δυνατότητα να θέτει τους όρους και τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες θα πραγματοποιούνταν η ελεγκτική διαδικασία.

Όμως, υπό αυτές τις συνθήκες οι εξωτερικοί ελεγκτές έπαυαν να θεωρούνται ανεξάρτητοι κατά την ελεγκτική διαδικασία και συνήθως κατέφευγαν σε παράνομες πρακτικές προκειμένου να ικανοποιήσουν τα συμφέροντα της οικονομικής μονάδας που τους χρηματοδοτούσε. Έχουν έρθει στη δημοσιότητα τέτοια παραδείγματα (π.χ. Worldcom, Enron) στα οποία οι ελεγκτές είχαν σταματήσει να είναι αμερόληπτοι και ανεξάρτητοι κατά την ελεγκτική διαδικασία, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται αποτυχημένο το σχέδιο του ελέγχου. Επομένως, για να απεικονιστεί η ορθή και αντικειμενική κατάσταση των στοιχείων που καταγράφονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, επιβάλλεται οι εξωτερικοί ελεγκτές να πραγματοποιούν τον έλεγχο με απόλυτη ανεξαρτησία.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο βασικός ρόλος της επιτροπής ελέγχου είναι να δημιουργήσει ένα κλίμα, μέσα στο οποίο η ελεγκτική διαδικασία να πραγματοποιείται με απόλυτη διαφάνεια και με ξεκάθαρα κριτήρια, προκειμένου να είναι αξιόπιστα τα πορίσματα που θα προκύψουν από τις οικονομικές εκθέσεις. Τώρα πλέον, βασική προτεραιότητα της επιτροπής ελέγχου είναι η διασφάλιση της ανεξαρτησίας του εξωτερικού ελεγκτή ώστε να διεξάγεται σωστά ο έλεγχος, σε αντίθεση με παλαιότερα, πριν γίνει γνωστό το σκάνδαλο της Enron, που το κομμάτι αυτό είχε θεωρηθεί ελάσσονος σημασίας και είχε παραμεληθεί. Για να γίνει πιο αποτελεσματικό το έργο της ελεγκτικής επιτροπής, ψηφίστηκε νόμος ο οποίος της δίνει τη δυνατότητα να ελέγχει απόλυτα το διορισμό, τον επαναπροσδιορισμό, τη χρηματική αμοιβή και την απόλυση του εξωτερικού ελεγκτή της εταιρίας, όταν εκείνος δεν κάνει σωστά τη δουλειά του. Οι κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης τονίζουν την σπουδαιότητα της σχέσης μεταξύ ελεγκτικής επιτροπής και εξωτερικών ελεγκτών και η πρώτη ορίζεται υπεύθυνη για τις αμοιβές των δεύτερων. Σε αρκετές χώρες, ο ρόλος της επιτροπής ελέγχου θεωρείται συμβουλευτικός προς το διοικητικό συμβούλιο της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας πάνω σε θέματα διορισμού, επαναπροσδιορισμού και αμοιβής των ελεγκτών. Όμως, αυτά που ορίζει η επιτροπή ελέγχου θεωρούνται ουσιαστικά μόνο εφόσον το διοικητικό συμβούλιο τα ακολουθήσει και σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να δώσει εξηγήσεις στους μετόχους της εταιρίας για την απόφαση του.

Ο ρόλος της ελεγκτικής επιτροπής συνδέεται κυρίως με τρεις δραστηριότητες που σχετίζονται με την ύπαρξη του εξωτερικού ελεγκτή και τον τρόπο με τον οποίο εκείνος μπορεί να επιτελέσει τις εργασίες του, έτσι ώστε να επιτευχθεί το καλύτερο επίπεδο ελέγχου κατά την ελεγκτική διαδικασία. Η επιτροπή λογιστικού ελέγχου έχει τη

δυνατότητα να παροτρύνει και να συστήσει στην οικονομική οντότητα τον ιδανικότερο εξωτερικό ελεγκτή με βάση τη φήμη του, ώστε να τον προσλάβει για να ασκήσει τον έλεγχο. Συνήθως οι επιτροπές αυτές αποτελούνται από ανεξάρτητους διευθυντές οι οποίοι συνεδριάζουν το λιγότερο δυο φορές το χρόνο με την ελεγχόμενη οικονομική οντότητα και την ενημερώνουν για την κατάσταση της (Abbot et al., 2000).

Η επιτροπή έχει το δικαίωμα να ζητήσει να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια για την ελεγκτική διαδικασία (π.χ. καλύτερο πεδίο εφαρμογής ελέγχου) από την πλευρά των εξωτερικών ελεγκτών που ασχολούνται με αυτή. Είναι σαφές ότι η μεγαλύτερη ελεγκτική προσπάθεια συνδέεται με το βέλτιστο αποτέλεσμα, σχετικά με τα θέματα ποιότητας, της διαδικασίας ελέγχου. Η επιτροπή λογιστικού ελέγχου πολλές φορές σχετίζεται και με τα καθήκοντα που πρέπει να ασκούν οι εξωτερικοί ελεγκτές. Υπάρχουν πολλές και ποικίλες απόψεις για τη σχέση που υπάρχει μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών και των επιτροπών ελέγχου. Πραγματοποιήθηκε έρευνα, σύμφωνα με την οποία, οι περισσότερες εκθέσεις των λογιστικών ελεγκτικών επιτροπών, ακολουθούν τη γραμμή της διαδικασίας ελέγχου των εξωτερικών ελεγκτών και την επανεξετάζουν. Όμως υπάρχουν και άλλες απόψεις που δηλώνουν ότι οι επιτροπές και οι εξωτερικοί ελεγκτές συνεδριάζουν για να καταλήξουν από κοινού στο ιδανικότερο σχέδιο για την πραγματοποίηση της ελεγκτικής διαδικασίας και να ορίσουν το πεδίο στο οποίο θα εφαρμόζεται, προκειμένου να επιτευχθεί το καλύτερο αποτέλεσμα από τον έλεγχο. Παρά ταύτα, κάποιες επιτροπές συζητούν με τους ανεξάρτητους ελεγκτές με σκοπό να καθορίσουν το πρόγραμμα του ελέγχου (π.χ. αν είναι τρίμηνες οι αναθεωρήσεις), τις δράσεις του ελέγχου, να καταλήξουν στην ολοκλήρωση της διαδικασίας και να εξετάσουν το αποτέλεσμα του, εμπεριέχοντας όμως στην έκθεσή τους και τις υπάρχουσες συστάσεις και σχόλια που έχει κάνει ο ανεξάρτητος εξωτερικός ελεγκτής της επιχείρησης (Carcello et al., 2003). Αξίζει να σημειωθεί ότι από τις έρευνες παρατηρείται ότι οι επιτροπές ελέγχου έχουν τη δύναμη και μπορούν να επιδράσουν στο πεδίο ελέγχου που έχει οριστεί από τους εξωτερικούς ελεγκτές, επομένως το επηρεάζουν άμεσα. Οι επιτροπές ελέγχου μπορούν να επιδράσουν και με έμμεσο τρόπο στο επίπεδο κάλυψης του ελέγχου, ενημερώνοντας τον ελεγκτή ότι θα αντικατασταθεί σε περίπτωση πλημμελούς άσκησης του ελεγκτικού του έργου. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ο περιορισμός της εξουσίας της διαχείρισης. Οι οικονομικά αναξιοπαθούντες επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν ανεξάρτητες επιτροπές λογιστικού ελέγχου, έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να αποκτήσουν κάποια τροποποίηση στο going-concern τους. Ομοίως, φαίνεται ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές, οι

οποίοι ασχολούνται και εκδίδουν κάποιες τροποποιήσεις που είναι απαραίτητες στο going-concern της ελεγχόμενης οντότητας, έχουν λιγότερες πιθανότητες να τερματιστούν όταν οι επιτροπές ελέγχου αποτελούνται από πλήρως ανεξάρτητους διευθυντές. Πολλές φορές η διαχείριση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας και οι εξωτερικοί ελεγκτές συζητούν για το πρόγραμμα ελέγχου, καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του, και για αυτό το λόγο η πρώτη συνήθως πιέζει τους δεύτερους να επιτελέσουν το έργο τους γρήγορα για να είναι μικρότερο το κόστος της ελεγκτικής διαδικασίας. Με βάση τα παραπάνω, ο ρόλος της επιτροπής λογιστικού ελέγχου είναι να δώσει τη δυνατότητα στον ελεγκτή να είναι ανεξάρτητος και να μετριάσει την πίεση, που ενδεχομένως να δέχεται από τη διαχείριση της επιχείρησης, προκειμένου να ασκήσει σωστά τα καθήκοντα του, να ολοκληρώσει την ελεγκτική διαδικασία μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα και να καταλήξει στα ορθά αποτελέσματα που θα απεικονίζουν την ακριβή και δίκαιη εικόνα της εταιρίας (Moore, 2006).

Χρειάζεται να επισημανθεί ότι έχει ανακύψει θέμα μεταξύ των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου και των αμοιβών του ελέγχου. Σύμφωνα με έρευνες, έχει αποδειχθεί ότι η ανεξαρτησία της ελεγκτικής επιτροπής, η συχνότητα συνάντησης της καθώς και η εμπειρία των μελών που την απαρτίζουν, αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της και ότι δεν συνδέονται πάντα με τις αμοιβές του ελέγχου. Υπάρχει ο ισχυρισμός ότι τόσο οι ρυθμιστικοί όσο και οι δημόσιοι φορείς δηλώνουν ότι οι επιτροπές ελέγχου έχουν ως βασικό πλάνο τους τη δημοσιονομική παρακολούθηση.

Σε περίπτωση μεταβολής του κανονιστικού περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν, προτείνεται η χρησιμοποίηση ενός διαφορετικού μέτρου της εμπειρίας της επιτροπής λογιστικού ελέγχου με σκοπό να ολοκληρωθεί με επιτυχία το έργο της. Μέτρο για την πραγματογνωμοσύνη τους αποτελεί, ουσιαστικά, ο αριθμός των άλλων δημοσίων επιχειρηματικών διευθυντικών διοικητικών συμβουλίων. Αυτό το μέτρο βασίζεται στην εμπειρία και την τεχνογνωσία που κατέχουν τα μέλη της επιτροπής που την απαρτίζουν. Παράλληλα εστιάζει την προσοχή του στην ύπαρξη διευθυντών οι οποίοι κατέχουν εξειδικευμένα επαγγελματικά διαπιστευτήρια και έχουν εμπειρία σε συγκεκριμένες διευθυντικές θέσεις. Υπάρχει πιθανότητα λαθών στις μετρήσεις, ειδικότερα σε περιπτώσεις που η επιτροπή πιέζεται για την πραγματοποίηση πολλών διοικητικών συμβουλίων. Συνεπώς, το μέτρο αυτό μπορεί να επιδράσει είτε θετικά είτε αρνητικά στα πορίσματα της ελεγκτικής επιτροπής (Carcello et al., 2003)

1.5 ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ Η ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Σε μια οικονομική μονάδα πραγματοποιείται εξωτερικός έλεγχος προκειμένου να απεικονίζονται τα ποσά στο βιβλίο λογαριασμών της, αμερόληπτα, και για να παρουσιάζεται η ορθή και αντικειμενική οικονομική κατάσταση της στα ενδιαφερόμενα μέρη (μέτοχοι). Αυτός είναι ο λόγος που κρίνεται απαραίτητο να γίνεται σχολαστικός έλεγχος των στοιχείων της επιχείρησης και οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να πραγματοποιούν το ελεγκτικό τους έργο με απόλυτη ανεξαρτησία, όπως ορίζουν οι κείμενες διατάξεις της νομοθεσίας. Επίσης, οι ελεγκτές γίνονται υπόλογοι στο συμβούλιο των μετόχων της οικονομικής μονάδας σε περίπτωση που αποτύχουν να γίνουν θεματοφύλακες των καθηκόντων τους, προς τους μετόχους. Κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής διαδικασίας, ο ελεγκτής υποχρεούται να ασκεί τα καθήκοντα του με επιδεξιότητα και να προσδίδει την ανάλογη βαρύτητα στα γεγονότα που του παρουσιάζονται. Επιπρόσθετα, πρέπει να ενεργεί με τη δέουσα επαγγελματική λογική του ελεγκτή. Σε περίπτωση που ο ελεγκτής δεν επιτελέσει με ακρίβεια τα καθήκοντα του και αποτύχει η ελεγκτική διαδικασία, τότε απορρέουν αρκετές συνέπειες από αυτή του την πράξη. Αρχικά αυτό σημαίνει ότι οι οικονομικές καταστάσεις της επιχειρηματικής μονάδας δεν απεικονίζουν την «ακριβή και δίκαιη» εικόνα της και επομένως έχει πραγματοποιηθεί ελλιπής έλεγχος. Ως συνέπεια, υπάρχει το ενδεχόμενο να αποδοθούν ποινικές κυρώσεις ή και φυλάκιση για τη λανθασμένη εκτέλεση των καθηκόντων του (Cohen et al., 2002).

Σε αντίθεση, το έργο της ελεγκτικής επιτροπής είναι διαφορετικό από εκείνο των ελεγκτών. Ασχολείται με τις οικονομικές καταστάσεις της επιχειρηματικής οντότητας υπό διαφορετικό πρίσμα. Επί της ουσίας, ευθύνεται για την ανάληψη δράσεως σε θέματα όπως είναι η επανεξέταση των οικονομικών καταστάσεων και συζητήσεις με τη διαχείριση και τους ελεγκτές. Αντιθέτως, οι εξωτερικοί ελεγκτές ασχολούνται κυρίως με την επιβεβαίωση της γνησιότητας των στοιχείων που καταρτίζουν τις καταστάσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ελεγκτές πρέπει να εξασφαλίζουν και να προφυλάσσουν τα καθήκοντα τους με μεγάλη προσοχή, ενώ ο ρόλος της ελεγκτικής επιτροπής είναι λιγότερο αυστηρός και χρειάζεται λιγότερη επιμέλεια. Πιο συγκεκριμένα, όταν λέγεται ότι η ελεγκτική επιτροπή παρεμβαίνει στο καθήκον της επιμέλειας σημαίνει ότι προέβη σε μη ορθή δήλωση για κάποιες δράσεις

που πρόκειται να εκτελέσει και τις έχει καταρτίσει στην έκθεση εταιρικής διακυβέρνησης.

Σε κάποιες χώρες όπως οι Η.Π.Α., η ελεγκτική επιτροπή οφείλει να κάνει μια αναφορά, ήτοι να υποβάλλει έκθεση βασισμένη στο SEC και έπειτα η εταιρία να δημοσιοποιεί την ευθύνη επιτροπής ελέγχου Charter. Το αντίθετο συμβαίνει σε χώρες όπως η Ινδία καθώς είναι χαμηλότερου επιπέδου οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που πραγματοποιεί η ελεγκτική επιτροπή και δεν είναι απαραίτητο να δημοσιευθούν. Τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής είναι πιθανόν να επιτελέσουν τα κύρια καθήκοντα τους, όσον αφορά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, με επιπόλαιο τρόπο και η ελεγκτική επιτροπή να μην περιμένει να επιβεβαιώσει την αρτιότητα τους. Η ελεγκτική επιτροπή οφείλει να διασφαλίσει τη συμμόρφωση τους με τις διαδικασίες του εξωτερικού ελέγχου και, εφόσον είναι απαραίτητο, να αντλήσει πληροφορίες από τη διαχείριση της επιχειρηματικής οντότητας. Τονίζεται ότι τα μέλη της επιτροπής ελέγχου φέρουν τη μεγαλύτερη ευθύνη για την ορθή επιτέλεση των καθηκόντων τους σε σχέση με τα άλλα μέλη του διοικητικού συμβουλίου. Συνεπώς, τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής πρέπει να χαρακτηρίζονται από υψηλό αίσθημα ευθύνης και αξιοπιστίας (Cohen et al., 2004).

Σε γενικές γραμμές διαφέρει η ευθύνη της ελεγκτικής επιτροπής και του ελεγκτή σε θέματα που αφορούν την αποτυχημένη πραγματοποίηση ελέγχου. Σε περιπτώσεις επιπόλαιας δραστηριότητας στη διαχείριση της οικονομικής μονάδας, το συνέδριο (ελεγκτές –auditors) αποτελεί την πρώτη γραμμή άμυνας για τους μετόχους. Εφόσον τα καθήκοντα του συνεδρίου δεν εκτελεστούν με επιτυχία, τότε αποδίδονται τιμωρίες στους υπευθύνους. Στην περίπτωση αυτή, οι ίδιοι οι μέτοχοι έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν από τους ελεγκτές να πληροφορηθούν τους λόγους για τους οποίους δεν εκτέλεσαν ορθά τα καθήκοντα τους και να τους ζητήσουν εξηγήσεις για την απώλεια του πλούτου τους.

Καθήκοντα της λογιστικής επιτροπής ελέγχου είναι ο προληπτικός έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων και η δημοσιοποίηση των ευρημάτων της, προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση των κινδύνων. Η επιτροπή δεν έχει την ευθύνη για τα καθημερινά καθήκοντα, ήτοι την εξασφάλιση της καθημερινής αξιοπιστίας των λογαριασμών. Συνήθως, τα μέλη που την απαρτίζουν είναι τετράωρης απασχόλησης ανεξάρτητοι διευθυντές που δεν έχουν επαρκή χρόνο και την τεχνογνωσία για να ασχοληθούν αναλυτικά με την κατάσταση των οικονομικών της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας. Για το λόγο αυτό, οι εξωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να ασκούν

με επιμέλεια τον έλεγχο τους, ώστε να εξασφαλίσουν ότι η απεικόνιση των λογαριασμών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις δείχνει την πραγματική εικόνα της επιχείρησης. Εν κατακλείδι, είναι ευθύνη της επιτροπής ελέγχου να διεξάγει σχολαστικό έλεγχο στο έργο των ελεγκτών και παρά το γεγονός ότι ο ρόλος της είναι εθιμοτυπικός, έχει τη δυνατότητα να έρθει σε ρήξη με τη διαχείριση της επιχείρησης σε περίπτωση ασυμφωνίας (Cohen et al., 2002).

1.6 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΕΛΕΓΚΤΗ

Έχει διαπιστωθεί μια πολυδιάστατη σχέση μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών και των λογιστικών ελεγκτικών επιτροπών. Αυτό, βέβαια, οφείλεται στην προσφορά των ελεγκτικών υπηρεσιών από τους εξωτερικούς ελεγκτές αλλά και στη ζήτηση των πελατών (επιχειρήσεων) να υπάρχουν ελεγκτικές υπηρεσίες, για να καλύψουν τις ανάγκες τους. Αναλυτικά, από τη σκοπιά της ζήτησης, διαπιστώνεται μια θετική συσχέτιση μεταξύ των ελεγκτικών επιτροπών και των ελεγκτικών αμοιβών. Είναι σημαντικό να εξασφαλίζονται οι ώρες της ελεγκτικής διαδικασίας, ώστε να μειώνεται η πιθανότητα άμβλυνσης της σε βαθμό που να εκθέτει σε κίνδυνο την ποιότητα του ελέγχου. Επισημαίνεται ότι είναι απαραίτητο να τηρείται ορθά η ελεγκτική διαδικασία, από τα μέλη που την απαρτίζουν, προκειμένου να διασφαλιστεί ένα βελτιωμένο, σε ποιότητα, επίπεδο του ελεγκτικού έργου, με απώτερο σκοπό να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος της απάτης και η δυσφήμιση της, σε περιπτώσεις εσκεμμένης λανθασμένης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Από την οπτική γωνία της προσφοράς, η συνδρομή της ελεγκτικής επιτροπής στο έργο του εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής οντότητας οδηγεί στην ελαχιστοποίηση του κινδύνου σε επίπεδο ελέγχου. Αυτό έχει ως απόρροια να δημιουργείται μια εξάρτηση μεταξύ του ελεγκτή και των εσωτερικών ελέγχων και να καταλήγει σε ένα λιγότερο ανεξάρτητο, ουσιαστικό έλεγχο και να μειώνεται η ελεγκτική αμοιβή. Είναι πιθανόν, οι αμοιβές να αυξηθούν σε περιπτώσεις που αυξάνονται οι ώρες της ελεγκτικής διαδικασίας. Αυτό οφείλεται κυρίως στην ανάγκη του συμμετέχοντα του ελέγχου να ζητάει συχνές συναντήσεις με την επιτροπή λογιστικού ελέγχου, κατά τη διάρκεια του έτους, προς ενημέρωσή του και να συντάσσει εκθέσεις για την επιτροπή. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι διαχειριστές της επιχείρησης και οι συμμετέχοντες στην ελεγκτική διαδικασία, ισχυρίζονται ότι η ύπαρξη μιας επιτροπής ελέγχου έχει ελάχιστο αντίκτυπο στο επίπεδο των δοκιμών ελέγχου καθώς αυτό

επηρεάζεται κυρίως από τις αμοιβές του ελέγχου, διότι αποτελεί απόρροια του αυξημένου χρόνου που διαθέτουν οι συμμετέχοντες και οι διαχειριστές του ελέγχου.

Επιπρόσθετα, όσον αφορά τη θετική συσχέτιση μεταξύ των λογιστικών ελεγκτικών επιτροπών και των ελεγκτικών αμοιβών, μια επιτροπή που ασκεί ορθά τα καθήκοντα της, έχει τη δυνατότητα να ελαχιστοποιεί τα ενδεχόμενα της απόλυσης ενός ελεγκτή και παράλληλα μπορεί να βοηθάει τον ελεγκτή να διαπραγματευθεί με ασφάλεια την αμοιβή του ελέγχου του.

Ερευνήθηκε συστηματικά η ύπαρξη ή όχι συσχέτισης μεταξύ ελεγκτικών επιτροπών και ελεγκτικών αμοιβών. Εμφανίζεται θετική συσχέτιση μεταξύ των δυο παραμέτρων, των ελεγκτικών επιτροπών και των ελεγκτικών αμοιβών. Επιπρόσθετα, τονίζεται ότι τα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η ελεγκτική επιτροπή διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση αυτής της θετικής συσχέτισης, διότι με αυτόν τον τρόπο η επιτροπή εκτελεί ορθά τα καθήκοντα της και δεν έχει μια απλή παρουσία της (Abbott et.al., 2003a).

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ρυθμιστικές αρχές υποστηρίζουν την σπουδαιότητα ύπαρξης ελεγκτικής επιτροπής, τα μέλη της οποίας να είναι ανεξάρτητοι διευθυντές οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν γνώσεις του κλάδου των οικονομικών. Ακόμη δηλώνουν ότι αυτές οι επιτροπές θα πρέπει να συνεδριάζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα με σκοπό την επίτευξη της αποτελεσματικής εκτέλεσης των καθηκόντων τους. Αυτό που διαφαίνεται από τα πορίσματα των ερευνών είναι ότι αυτά τα χαρακτηριστικά συνήθως έχουν επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των ελεγκτικών επιτροπών (Abbott et.al., 2000). Υπάρχει ο ισχυρισμός ότι η παρουσία ανεξάρτητων μελών σε μια ελεγκτική επιτροπή οδηγεί σε ένα υψηλότερο και καλύτερο επίπεδο διασφάλισης και παράλληλα υποστηρίζει τη ζήτηση του ελεγκτή για περισσότερο έλεγχο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνεται το επίπεδο της αμοιβής του ελέγχου. Αυτή η άποψη ενισχύεται περισσότερο όταν τα μέλη της επιτροπής διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία και τεχνική γνώση καθώς αυτό τους καθιστά ικανούς να αντιληφθούν άμεσα τους κινδύνους που απορρέουν από ένα ελεγκτικό έργο χαμηλότερης ποιότητας. Για αυτό το λόγο, οι ελεγκτικές επιτροπές που συνεδριάζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα είναι καλύτερα ενημερωμένες για τους κινδύνους που υπάρχουν στην οικονομική μονάδα και εκτελούν αποτελεσματικότερα τα καθήκοντα τους (Abbott et.al., 2003a).

Κατά τη διάρκεια των ετών, πραγματοποιήθηκαν αρκετές έρευνες για να ενισχύσουν τη θετική συσχέτιση μεταξύ των ελεγκτικών επιτροπών και των ελεγκτικών αμοιβών. Έγινε μια έρευνα στις Η.Π.Α. η οποία υποδηλώνει θετική σχέση μεταξύ των

αμοιβών του ελέγχου, της ανεξαρτησίας και τεχνογνωσίας που διαθέτουν τα μέλη που απαρτίζουν την επιτροπή. Ομοίως, ανακαλύφθηκε θετική συσχέτιση μεταξύ της συχνότητας συνάντησης των επιτροπών και των ελεγκτικών αμοιβών (Abbott et.al., 2003). Σε αντίθεση με τα αντικρουόμενα ευρήματα, έχει διαπιστωθεί ότι μια ενεργή και δυναμική επιτροπή λογιστικού ελέγχου συνδράμει στην ύπαρξη ενός υψηλότερου επιπέδου ποιότητας ελεγκτικού έργου, με αποτέλεσμα να αυξάνονται και οι ελεγκτικές αμοιβές. Συνεπώς, παρατηρείται μια ισχυρή και θετική σχέση μεταξύ των αμοιβών του ελέγχου, των εξωτερικών ελεγκτών και της δράσης των ελεγκτικών επιτροπών. Σε μια άλλη μια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αυστραλία, αποδεικνύεται ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών με τα χαρακτηριστικά των επιτροπών (εμπειρία, ανεξαρτησία και συχνότητα συνάντησης). Μια πιθανή εξήγηση για το πόρισμα αυτό είναι ότι υπάρχει ανταλλαγή μεταξύ της ανεξαρτησίας, της επιμέλειας και της εμπειρίας των μελών των επιτροπών. Είναι φανερό ότι όταν γίνονται τακτικές συναντήσεις, στις οποίες συμμετέχει και ο εταίρος του ελέγχου, δεν υπάρχει ανάγκη για επίσημη λογιστική εμπειρογνωμοσύνης από τα μέλη της επιτροπής. Συμπερασματικά, έχει δημιουργηθεί μια σχέση μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών και των χαρακτηριστικών (ανεξαρτησία, εμπειρία, συχνότητα συνάντησης) των ελεγκτικών επιτροπών (Carcello et al., 2000).

1.7 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Είναι φανερό ότι υπάρχει μια σχέση μεταξύ της ποιότητας του ελέγχου, της ελεγκτικής επιτροπής και της αδυναμίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της οικονομικής μονάδας. Αυτή η σχέση οφείλεται στο γεγονός ότι πλέον ο έλεγχος (το σύστημα εσωτερικού ελέγχου) της επιχείρησης υπάγεται στα καθήκοντα της ελεγκτικής επιτροπής. Η ελεγκτική επιτροπή έχει ως βασικό καθήκον της τη διασφάλιση της επιχειρησιακής υπευθυνότητας και της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Παράλληλα, λειτουργεί ως ένας μηχανισμός διακυβέρνησης καθώς υπάρχει ενδεχόμενος κίνδυνος για δυσφήμιση των μελών της. Για να αποφευχθεί οποιαδήποτε συκοφαντία προς τα μέλη, πρέπει να υπάρχουν αποδείξεις ότι η επιτροπή ασκεί με το βέλτιστο τρόπο τα καθήκοντα της. Έχει παρατηρηθεί ότι οι οικονομικές μονάδες με υψηλής ποιότητας ελεγκτικές επιτροπές έχουν λιγότερες αδυναμίες στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου τους (Carcello et al., 2000).

Για να ελεγχθεί η ποιότητα της ελεγκτικής επιτροπής, συνήθως, εξετάζεται αναλυτικά η οικονομική της εμπειρία. Αυτό εξασφαλίζεται όταν τα μέλη, από τα οποία απαρτίζεται, διαθέτουν την επαρκή τεχνογνωσία και χρηματοοικονομική παιδεία, ενώ, παράλληλα, πρέπει τουλάχιστον ένα μέλος της να έχει το προσόν του οικονομικού εμπειρογνώμονα. Οι επιτροπές απαιτούν από τις οικονομικές μονάδες να γνωστοποιούν στις περιοδικές οικονομικές εκθέσεις τους, αν ο οικονομικός εμπειρογνώμονας εξυπηρετεί την ελεγκτική επιτροπή της επιχείρησης. Σε αντίθετη περίπτωση είναι υποχρεωμένοι να διευκρινίσουν τους λόγους που συμβαίνει αυτό. Οι εμπειρογνώμονες χρησιμεύουν στην εξέταση των πολύπλοκων χρηματοοικονομικών πληροφοριών που διαθέτουν οι επιχειρήσεις και ελαχιστοποιούν το ενδεχόμενο μιας εκ νέου διατύπωσης των οικονομικών τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα μέλη της επιτροπής, τα οποία κατέχουν ελεγκτικές γνώσεις και διαθέτουν την απαραίτητη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, κατανοούν καλύτερα τις προτάσεις του ελεγκτή και τον υπερασπίζονται σε συγκρούσεις που μπορεί να προκύψουν με τη διαχείριση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, κατά την εκτέλεση του ελεγκτικού έργου (Abbott et.al., 2000). Επιπρόσθετα, όταν τα μέλη αυτά έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, τότε μπορούν πιο εύκολα να αποκαλύψουν τις πιθανές ουσιώδεις ανακρίβειες που πιθανόν έχουν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Αυτός είναι και ο λόγος που οι επιχειρήσεις με υψηλές σε ποιότητα ελεγκτικές επιτροπές, έχουν λιγότερα προβλήματα στο πρόγραμμα ελέγχου του συστήματος εσωτερικού ελέγχου τους. Επομένως, οι οικονομικές οντότητες που απαρτίζονται από μέλη τα οποία κατέχουν χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη, ελαχιστοποιούν το ενδεχόμενο εμφάνισης αδυναμιών στο σύστημα εσωτερικού ελέγχου τους. Αυτό, οδηγεί στο γεγονός ότι τέτοιου είδους επιτροπές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης (Raghunandan et.al., 2007).

Αξίζει να σημειωθεί ότι για να αποτελέσει κάποιος μέλος της ελεγκτικής επιτροπής, θα πρέπει να είναι λογιστικός οικονομικός εμπειρογνώμονας και να έχει εμπειρία ως δημόσιος λογιστής, διευθυντής ή οικονομικός διευθυντής, ελεγκτής, επικεφαλής υπόλογος ή να είναι ένας μη γνώστης των οικονομικών, όμως να έχει εμπειρία ως διευθύνων σύμβουλος, εταίρος ή διευθυντής στη χρηματοδότηση της οικονομικής μονάδας στη διαχείριση χρημάτων και στην επένδυση σε τράπεζες (De Fond et.al., 2002).

1.8 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

Στο παρελθόν, πριν πραγματοποιηθεί έρευνα σχετικά με το θέμα της εταιρικής διακυβέρνησης και της ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων, οι ερευνητές επικέντρωναν την προσοχή τους κυρίως στα χαρακτηριστικά που διαθέτει το συμβούλιο και όχι στα χαρακτηριστικά της ελεγκτικής επιτροπής. Είχε παρατηρηθεί στις οικονομικές οντότητες, που εμφανιζόταν η λογιστική απάτη στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους, ότι είχαν ένα σημαντικό χαμηλό ποσοστό των διευθυντών (ανεξάρτητων) εκτός συμβουλίου σε σχέση με τις συγκρίσιμες επιχειρήσεις, που δεν διέπραξαν απάτη στις οικονομικές καταστάσεις (Beasley, 1996). Σε μια άλλη έρευνα που πραγματοποιήθηκε παρατηρήθηκε ότι η μη πληροφόρηση για την κατάσταση των κερδών, όπως προσεγγίζεται από τη σχέση κερδών-επιστροφής, δεν σχετίζεται και ούτε επηρεάζεται από την αναλογία των εκτός συμβουλίου μελών. Παρά ταύτα, είναι αντιστρόφως ανάλογη του μεγέθους του συμβουλίου. Σημειώνεται ότι σε αυτή την έρευνα δεν έγινε γνωστό αν τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου επηρεάζουν τη μη πληροφόρηση των κερδών (Vafeas, 2000).

Η ύπαρξη της ελεγκτικής επιτροπής επιδρά στη βελτίωση της ποιότητας των οικονομικών αναφορών των ελεγχόμενων επιχειρήσεων. Πριν γίνει απαραίτητος ο σχηματισμός των ελεγκτικών επιτροπών των επιχειρηματικών μονάδων, συγκροτούνταν προαιρετικά επιτροπή σε μεγάλες επιχειρήσεις, όπως σε εταιρίες με μεγάλη αναλογία εξωτερικών διευθυντών και σε επιχειρήσεις με χαμηλή διαχειριστική ιδιοκτησία μετοχών, ώστε να εξασφαλισθεί η εύρυθμη λειτουργία τους. Επιπρόσθετα, εκείνη την εποχή, δε δημοσιοποιούνταν τα κέρδη των επιχειρήσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, φαινόμενο το οποίο εξαλείφθηκε με την εμφάνιση του θεσμού των ελεγκτικών επιτροπών. Έπειτα από έρευνα, τα πορίσματα έδειξαν ότι οι εταιρίες που εφαρμόζουν λογιστική απάτη στις οικονομικές τους καταστάσεις, είναι λιγότερο πιθανό να έχουν ελεγχθεί από μια ελεγκτική επιτροπή, η οποία είναι γνωστό ότι επιδρά στην ποιότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών. Είναι, λοιπόν, σαφές ότι οι εταιρίες αυτές δε δίνουν βαρύτητα στα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου που επιδρούν στην ποιότητα των οικονομικών καταστάσεων (Wild, 1996).

Με το πέρασμα των χρόνων, πραγματοποιήθηκαν αρκετές μελέτες για να ερευνηθεί εάν τα χαρακτηριστικά της επιτροπής ελέγχου διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στη διαδικασία χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Από τη συγκέντρωση των απαραίτητων στοιχείων, παρατηρήθηκε ότι οι ελεγκτικές επιτροπές, οι οποίες είναι

ανεξάρτητες και τα μέλη τους είναι γνώστες του αντικειμένου της χρηματοοικονομικής και λογιστικής (δηλαδή προσλαμβάνουν ειδικούς ελεγκτές και παρακολουθούν τη διαδικασία του εσωτερικού ελέγχου), οδηγούν στην ύπαρξη αξιόπιστων χρηματοοικονομικών αναφορών. Πραγματοποιήθηκε έρευνα, τα αποτελέσματα της οποίας έδειξαν ότι πολλές επιχειρήσεις είχαν διευθυντές ως μέλη των επιτροπών και πρότειναν, χωρίς όμως να το μελετήσουν εις βάθος, ότι αυτό το γεγονός πιθανόν να επηρέαζε τη διαδικασία των οικονομικών αναφορών. Οι ελεγκτικές επιτροπές που ήταν πιο δραστήριες και ανεξάρτητες, συνήθως προσλάμβαναν ειδικούς εξωτερικούς ελεγκτές προκειμένου να πραγματοποιηθεί ορθά η ελεγκτική διαδικασία (Beasley, 1996). Οι ελεγκτικές επιτροπές, οι οποίες είναι ανεξάρτητες και απαρτίζονται από ένα τουλάχιστον μέλος που έχει χρηματοοικονομική και λογιστική εμπειρογνωμοσύνη, είναι περισσότερο πιθανό να έχουν επιπλέον συσκέψεις με τον επικεφαλής του εσωτερικού ελέγχου, να συναντιούνται ιδιαιτέρως μαζί του, να επανεξετάζουν το πρόγραμμα και τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου και να αναθεωρούν τη σχέση μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και του εσωτερικού ελέγχου του, εξετάζοντας πως επιδρά η πρώτη στο δεύτερο. Αξίζει να σημειωθεί ότι μια ανεξάρτητη επιτροπή, που κατέχει γνώσεις που αφορούν την ελεγκτική διαδικασία, μπορεί να υπερασπιστεί τον ελεγκτή σε περίπτωση διαφωνίας του με τη διοίκηση της οικονομικής οντότητας για τη λογιστική πολιτική που εφαρμόζει. Επιπρόσθετα, έγινε έρευνα που αποδεικνύει ότι τα χαρακτηριστικά της ελεγκτικής επιτροπής (ανεξαρτησία, εμπειρία και συχνότητα συνάντησης) σχετίζονται θετικά με την ελεγκτική αμοιβή (το οποίο ερμηνεύεται ως υποκατάστατο της υψηλής ποιότητας των χρηματοοικονομικών αναφορών) (Carcello et.al., 2003).

Ερευνήθηκε η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της ελεγκτικής επιτροπής και της ποιότητας των χρηματοοικονομικών αναφορών, σε περιπτώσεις που έχουν συνταχθεί εκθέσεις για το «going-concern» (συνέχιση) της επιχείρησης και σε περιπτώσεις απάτης. Αποδείχθηκε ότι όταν η οικονομική μονάδα έχει μια ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου και αποτελείται από ένα τουλάχιστον μέλος, ειδικό στη λογιστική και χρηματοοικονομική πληροφόρηση, μειώνεται η πιθανότητα εμφάνισης οικονομικών ανακριβειών στις οικονομικές καταστάσεις της. Όταν τα μέλη της επιτροπής είναι διευθυντές, εκτός της επιχείρησης, ελαχιστοποιείται αρκετά το ποσοστό εμφάνισης λογιστικής απάτης στις οικονομικές καταστάσεις. Επομένως, είναι φανερό ότι η κατάλληλη τεχνογνωσία της ελεγκτικής επιτροπής και η ανεξαρτησία των μελών της

αποτελούν δύο καθοριστικούς παράγοντες για την εξασφάλιση της υψηλής ποιότητας των οικονομικών καταστάσεων. (Beasley, 1996)

Η δημιουργία ελεγκτικών επιτροπών οδήγησε στην ανάγκη να προσδιοριστούν τα χαρακτηριστικά της που θα τη βοηθήσουν στην ορθή εκτέλεση του έργου της. Τα χαρακτηριστικά των ελεγκτικών επιτροπών χωρίζονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: την αναλογία των εσωτερικών και εξωτερικών μελών, την εκπαίδευση και την εμπειρία, τη δομή και το μέγεθος της.

Έχει παρατηρηθεί ότι το μέγεθος των ελεγκτικών επιτροπών και του διοικητικού συμβουλίου αυξάνεται με τον αριθμό των συναντήσεων. Η αύξηση των μελών της επιτροπής σε συνδυασμό με την αύξηση του αριθμού των συνεδριάσεων, μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη παρακολούθηση της οικονομικής μονάδας και κατά συνέπεια σε βελτίωση της απόδοσης της (Raghunandan, et al., 2007). Υπάρχει όμως και ο ισχυρισμός ότι όσο μεγαλύτερο μέγεθος έχει μια επιτροπή, τόσο περισσότερο δυσχεραίνεται η εκτέλεση των καθηκόντων της και οδηγείται σε αναποτελεσματική διακυβέρνηση. Αυτό έχει ως επακόλουθο να πραγματοποιούνται αρκετές συνεδριάσεις για να συνεννοηθούν σε θέματα που αφορούν την οργάνωση και ολοκλήρωση των ελεγκτικών διαδικασιών (Vafeas, 1999). Οι συχνές συνεδριάσεις φαίνεται να οδηγούν σε αρνητική συσχέτιση την ανεξαρτησία της ελεγκτικής επιτροπής με την ανεξαρτησία του προέδρου της και των πολλαπλών διοικητικών συμβουλίων. Σε αντίθεση, ανακαλύφθηκε ότι υπάρχει θετική σύνδεση του υψηλού κινδύνου ουσιωδών λαθών στις οικονομικές καταστάσεις της επιχειρηματικής οντότητας με τη διαχειριστική και θεσμική ιδιοκτησία της, το μέγεθος της επιτροπής ελέγχου, της χρηματοοικονομικής εμπειρογνομosύνης και του ανεξάρτητου διοικητικού συμβουλίου. Επομένως, είναι φανερό ότι ο αριθμός των συναντήσεων της επιτροπής ελέγχου και ο αριθμός των μελών που την απαρτίζουν, επηρεάζουν την απόδοση της ελεγχόμενης επιχείρησης (Sharma et al., 2009).

Όταν μια οικονομική οντότητα διαθέτει ανεξάρτητη επιτροπή, σημαίνει ότι γίνεται πιο αποδοτική η παρακολούθηση των εξωτερικών ελεγκτών της οικονομικής της κατάστασης, ελαχιστοποιείται το κόστος αντιπροσώπευσης και παρατηρείται η στενή σχέση της ανεξάρτητης ελεγκτικής επιτροπής. Παρά ταύτα, η πλήρης (με το επίπεδο παρακολούθησης) ανεξαρτησία της επιτροπής (από τη διαχείριση της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας) οδηγεί σε λιγότερες διαπραγματεύσεις μεταξύ αυτών των μερών, δηλαδή μειώνει τη συχνότητα των συνεδριάσεων τους, γεγονός που

αποτελεί σημαντικό μειονέκτημα καθώς επηρεάζει αρνητικά το επίπεδο παρακολούθησης.

Υπάρχουν οι επονομαζόμενων “grey” ελεγκτών, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις πάνω σε θέματα βιομηχανιών και οικονομικών μονάδων και είναι απαραίτητοι ως μέλη των ελεγκτικών επιτροπών. Εκείνοι συνήθως είναι διευθυντές, οι οποίοι είναι πρώην ή ισχύων εργαζόμενοι της οικονομικής οντότητας, και είναι γνώστες εμπιστευτικών πληροφοριών που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση, την επένδυση και την απόδοση της. Επομένως, αυτό τα καθιστά πολύτιμα μέλη μιας επιτροπής ελέγχου, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την ύπαρξη ανεξάρτητων διευθυντών οι οποίοι απαρτίζουν την επιτροπή, προκειμένου να εκτελούνται σωστά οι αρμοδιότητες της επιτροπής και να υπάρχει αντικειμενική κρίση.

Η δομή της ελεγκτικής επιτροπής διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ορθή εκτέλεση των καθηκόντων της. Συνήθως ο πρόεδρος της πρέπει να είναι πλήρως ανεξάρτητος και να είναι το πιο έμπειρο και εξειδικευμένο μέλος της. Ορισμένες επιχειρηματικές μονάδες φροντίζουν να διοριστεί ένας εσωτερικός διευθυντής ως πρόεδρος της, γεγονός που οδηγεί σε μεγαλύτερη εξάρτηση της με τη διαχείριση (Sharma et.al, 2009). Κάποιες μελέτες που ασχολήθηκαν με το παραπάνω θέμα και συγκεκριμένα εξέτασαν αν θα ήταν καλύτερο να υπάρχει μια πλήρως ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου, απέδειξαν ότι αυτού του είδους αποκοπή της επιτροπής και της διαχείρισης της επιχείρησης οδηγεί σε μειωμένη παρακολούθηση της δεύτερης από τους κατόχους χρέους, όταν το επίπεδο μόχλευσης είναι χαμηλό (Cotter et al., 2003).

Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν και οι “blockholders”, οι οποίοι αποτελούν τμήμα της εξωτερικής δομής διακυβέρνησης της οικονομικής μονάδας, διότι είναι ιδιοκτήτες κάποιων μεριδίων της. Όταν εκείνοι κατέχουν ποσοστό άνω του 5 % των μετοχών της, συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο και για το λόγο αυτό οι επιτροπές μπορεί να οδηγηθούν σε θέματα διακυβέρνησης. Σε αυτό οφείλεται η αρνητική σχέση που έχει παρατηρηθεί μεταξύ της ύπαρξης μιας πλήρους ανεξάρτητης επιτροπής και των “blockholders”, οι οποίοι αποτελούν εναλλακτικό μηχανισμό παρακολούθησης της επιχείρησης. Με λίγα λόγια, φαίνεται ότι όλα τα στοιχεία όπως η ύπαρξη ανεξάρτητων διευθυντών στην επιτροπή ελέγχου, οι “grey” διευθυντές, η πλήρης ανεξαρτησία του προέδρου της και η εκπροσώπηση των “blockholders” έχουν επιπτώσεις στην αποδοτικότητα αυτών των επιτροπών ως μηχανισμός διακυβέρνησης για την ενίσχυση της βελτίωσης των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων (Klein, 2002b).

Επιπροσθέτως, τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής θα πρέπει να διαθέτουν κατάλληλη γνώση και εμπειρία για να εκτελέσουν τα καθήκοντα τους. Συνεπώς, θα πρέπει να υπάρχει κάποιο μέλος με εμπειρία στη διακυβέρνηση της επιχείρησης, δηλαδή να έχει διοικητική εμπειρία. Ομοίως, σύμφωνα με τις ρυθμιστικές αρχές θα πρέπει να υπάρχει τουλάχιστον ένα μέλος, που θα είναι γνώστης του αντικειμένου του κλάδου της λογιστικής και της χρηματοοικονομικής (είτε άλλου είδους επαγγελματική εμπειρία πάνω σε τέτοια θέματα), το οποίο θα είναι σε θέση να αντιληφτεί τα στοιχεία των χρηματοοικονομικών αναφορών. Ακόμη θα πρέπει τα υπόλοιπα μέλη να γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η επιχειρησιακή βιομηχανία. Έχει αποδειχθεί ότι η ύπαρξη εμπειρογνώμονα σε θέματα λογιστικής, ως μέλος της επιτροπής, βοηθάει στη βέλτιστη παρακολούθηση της διαχείρισης της οικονομικής μονάδας και οδηγεί σε ενισχυμένο συντηρητισμό (Krishnan et al., 2008). Επομένως, όταν η επιτροπή ελέγχου αποτελείται από έμπειρα στελέχη μειώνει την εμφάνιση των ανακρίβειών σε στοιχεία που καταγράφονται στις χρηματοοικονομικές της αναφορές και παράλληλα επιτυγχάνεται καλύτερη επίβλεψη της επιχείρησης. Όταν οι διευθυντές είναι ανεξάρτητοι και είναι γνώστες του αντικειμένου ελέγχου, τότε παρατηρείται ότι οι αναφορές είναι περισσότερο αξιόπιστες. Ο πρόεδρος της επιτροπής ελέγχου θεωρείται ως ηγέτης της και για το λόγο αυτό θα πρέπει να είναι το πιο εξειδικευμένο μέλος της. Εάν ο πρόεδρος της έχει γνώσεις πάνω στον κλάδο της ελεγκτικής, τότε είναι πολύ πιθανό να έχει καλή συνεργασία με τον οικονομικό διευθυντή της επιχείρησης, με στόχο να καταλήξουν στο βέλτιστο αποτέλεσμα. Παρά ταύτα, μετά από έρευνα αποδείχθηκε ότι το 76% των προέδρων των ελεγκτικών επιτροπών δεν έχουν εμπειρία πάνω στο έλεγχο (De Zoort, 1998).

Η εμπειρία δεν εξισώνεται πάντα με την χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη και γνώση. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχει η απαραίτητη εμπειρία και γνώση για να γίνει κάποιος εμπειρογνώμονας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Αυτός θεωρείται ο λόγος που οι ρυθμιστικές αρχές υποστηρίζουν ότι τα μέλη των επιτροπών θα πρέπει να έχουν και τα δύο αυτά χαρακτηριστικά καθώς αποτελούν προσόντα τα οποία διευκολύνουν την κατανόηση των χρηματοοικονομικών αναφορών της οικονομικής μονάδας (Giacomino et al., 2009).

Πραγματοποιήθηκαν αρκετές μελέτες μέχρι οι ερευνητές να καταλήξουν στα ουσιώδη και βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει μια επιτροπή ελέγχου. Παρακάτω τα παραθέτουμε αναλυτικά τα τρία βασικά χαρακτηριστικά που πρέπει οπωσδήποτε να διαθέτουν τα μέλη αυτών των επιτροπών: ανεξαρτησία, εμπειρία και να

υπάρχει συχνότητα συναντήσεων με τους διαχειριστές της ελεγχόμενης οντότητας, προκειμένου να ενισχύεται η εύρυθμη λειτουργία της και το έργο της επιτροπής.

- Ανεξαρτησία

Τα ανεξάρτητα μέλη των ελεγκτικών επιτροπών συνήθως είναι εξωτερικοί διευθυντές, οι οποίοι βλέπουν τη θέση του διευθυντή ως ένα μέσο για να ενισχύσουν τη φήμη τους ως εμπειρογνώμονες σε θέματα ελέγχου. Οι υπηρεσίες που προσφέρουν μπορούν να αυξήσουν τη φήμη των διευθυντών αλλά και να τους δυσφημίσουν, σε περιπτώσεις που δεν εντοπιστούν τα λάθη στις οικονομικές καταστάσεις. Επιπροσθέτως, σε περιπτώσεις που παρουσιάζονται ανακρίβειες στις οικονομικές αναφορές, οι εξωτερικοί διευθυντές, οι οποίοι δεν ανήκουν στην ελεγκτική επιτροπή, επιρρίπτουν τις δικές τους ευθύνες στα μέλη της επιτροπής ελέγχου, υποστηρίζοντας την εξάρτηση των επιτροπών σε θέματα όπως η συχνότητα των χρηματοοικονομικών αναφορών των επιχειρηματικών μονάδων και της σχέσης που υπάρχει με τους εξωτερικούς ελεγκτές. Η ύπαρξη ανεξάρτητης ελεγκτικής επιτροπής οδηγεί σε ένα καλύτερο επίπεδο ποιότητας των ελέγχων, διότι η ποιότητα συνδέεται με την ικανότητα να ανιχνεύει ο ελεγκτής τον κίνδυνο και να αναφέρει τα λάθη στις οικονομικές καταστάσεις (De Angelo, 1981). Οι επιχειρηματικές οντότητες με ανεξάρτητες επιτροπές ελέγχου παρουσιάζουν ελαχιστοποίηση του φαινομένου της λογιστικής απάτης, πάνω στις οικονομικές αναφορές τους. Επιπρόσθετα, η συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής με τη διοίκηση της επιχείρησης, διευκολύνει το έργο της επίβλεψης και έτσι περιορίζεται η εμφάνιση της απάτης. Είναι φανερό ότι βελτιώνεται η διαδικασία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, όταν υπάρχει μια ανεξάρτητη επιτροπή που τα μέλη της έχουν εξειδικευμένες γνώσεις και συνεδριάζουν σε τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου να αποκτήσουν πλήρη εικόνα των οικονομικών της επιχείρησης. Οι ανεξάρτητες, από τη διοίκηση της επιχείρησης, ελεγκτικές επιτροπές δεν έχουν καμία προσωπική ή οικονομική σχέση μαζί της. Τις περισσότερες φορές, αυτού του είδους οι επιτροπές, έρχονται σε αντίθεση και διαφωνούν με τη διοίκηση σε μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων. Κατά τη διάρκεια του επανέλεγχου του ελεγκτικού πλάνου και των πορισμάτων του, η ανεξάρτητη επιτροπή ελέγχου μπορεί να εστιάσει την προσοχή της στον ελεγκτικό της σκοπό και με αυτό τον τρόπο να αποφύγει την εμφάνιση λαθών στις οικονομικές καταστάσεις και κατά συνέπεια τη δυσφήμιση της. Επιπλέον, μπορεί να απαιτήσει να πραγματοποιηθούν περαιτέρω ελεγκτικές εργασίες, πέρα του αρχικού ελεγκτικού σχεδίου, για περιοχές που αποκαλύπτουν μεγαλύτερη

αβεβαιότητα ή κίνδυνο. Αυτό σημαίνει ότι οι ανεξάρτητοι διευθυντές της επιτροπής ζητούν μεγαλύτερα επίπεδα διασφάλισης του ελέγχου και ενδεχομένως να υπερασπίζονται καλύτερα τους ελεγκτές στη διαδικασία διαπραγματεύσεων με τη διοίκηση, γεγονός που οδηγεί σε αύξηση των αμοιβών του ελέγχου (Abbott et al., 2003a).

- Εμπειρία

Τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής πρέπει να διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία στους τομείς του εσωτερικού ελέγχου, της ελεγκτικής, της λογιστικής και χρηματοοικονομικής υποβολής των εκθέσεων ελέγχου. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέλη της, συνήθως, προέρχονται από διαφορετικές βαθμίδες, με αποτέλεσμα να υπάρχει ποικιλία υπόβαθρων. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει διαφορά ως προς το επίπεδο τεχνικών γνώσεων και εμπειρίας. Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο, με τόσο αποδοτικότερο τρόπο ασκείται η ελεγκτική εποπτεία. Συνήθως, οι ελεγκτικές επιτροπές βοηθούν στην καλύτερη ερμηνεία των αποφάσεων των ελεγκτών και έχουν το ρόλο του διαμεσολαβητή στις διαφωνίες που προκύπτουν μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών και της διοίκησης της οικονομικής μονάδας.

Η ελεγκτική λογιστική επιτροπή θα πρέπει να απαρτίζεται από μέλη τα οποία να κατέχουν την κατάλληλη γνώση και εμπειρία στον κλάδο της λογιστικής και χρηματοοικονομικής, διότι έτσι πραγματοποιείται με αποτελεσματικότερο τρόπο η ελεγκτική εποπτεία. Σε περιπτώσεις που οι εξωτερικοί ελεγκτές αντιμετωπίζουν ένα σύνθετο πρόβλημα ελέγχου, το παραπέμπουν στην επιτροπή καθώς τα μέλη της έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να το αντιμετωπίσουν. Αποδείχθηκε ότι οι επιτροπές ελέγχου, των οποίων τα μέλη έχουν γνώσεις εσωτερικού ελέγχου, είναι περισσότερο αποτελεσματικές από τις υπόλοιπες, στις οποίες τα μέλη δεν διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία πάνω σε αυτό το αντικείμενο. Παρατηρήθηκε ότι αυτές οι επιτροπές κατανοούν καλύτερα τους ελεγκτικούς κινδύνους που καταγράφουν οι εξωτερικοί ελεγκτές στις εκθέσεις τους.

Οι ελεγκτές που ανήκουν σε ελεγκτικές επιτροπές και διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία στους τομείς της χρηματοοικονομικής και της λογιστικής, συνήθως, αποτελούν πρόσθετη υποστήριξη για τους εξωτερικούς ελεγκτές κατά τη διάρκεια της συζήτησης και διαπραγμάτευσης των θεμάτων του ελέγχου με τη διαχείριση της επιχειρηματικής οντότητας. Επιπρόσθετα, έχουν τη δυνατότητα να αντιληφθούν ευκολότερα τους ελεγκτικούς κινδύνους που καταγράφονται στις εκθέσεις ελέγχου των

εξωτερικών ελεγκτών και να τους αντιμετωπίζουν άμεσα. Επομένως, φαίνεται ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της εμπειρογνομosύνης των μελών που απαρτίζουν τις επιτροπές με την αποφυγή κινδύνων και, κατά συνέπεια, με τις ελεγκτικές αμοιβές (Abbott et al., 2003a).

- Συχνότητα συναντήσεων

Οι ελεγκτικές επιτροπές οφείλουν να διατηρούν τακτική επικοινωνία με τους εξωτερικούς ελεγκτές, προκειμένου να ενημερώνονται συνεχώς και να συζητούν ή και να επανεξετάζουν ειδικά θέματα ελέγχου, ανάλογα με την περίπτωση. Ωστόσο, η συχνότητα συνάντησης αυτών των δύο πλευρών είναι ο βασικός παράγοντας που αποδεικνύει την επιμέλεια μιας ελεγκτικής επιτροπής (Raghunandan et al., 2007). Οι τακτικές συνεδριάσεις βοηθούν στην αποτελεσματικότερη εκτέλεση των καθηκόντων των ελεγκτικών επιτροπών, διότι υπάρχει διαρκής ενημέρωση για θέματα που προκύπτουν στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα. Με τον τρόπο αυτό, εντοπίζουν άμεσα τους κινδύνους και οργανώνουν το κατάλληλο σχέδιο για την αντιμετώπιση τους. Για το λόγο αυτό, πρέπει τα μέλη των επιτροπών να διαθέτουν «χρόνο» για να είναι πιο αποδοτική και ορθή η εκτέλεση των αρμοδιοτήτων τους. Όσο αυξάνεται η συχνότητα συνάντησης τους, τόσο ευκολότερο γίνεται το έργο της επιτροπής, διότι περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό το φαινόμενο της λογιστικής απάτης. Όταν η ελεγκτική επιτροπή συνεδριάζει τουλάχιστον 4 φορές το χρόνο, είναι επόμενο να περιορίζεται η εμφάνιση αλλοιωμένων στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις των ελεγχόμενων επιχειρηματικών μονάδων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ελαχιστοποίηση του ελεγκτικού κινδύνου. Αυτό συμβαίνει, διότι τα μέλη της επιτροπής ενημερώνονται συχνότερα για την εικόνα της επιχείρησης και είναι ευκολότερο να αντιληφθούν το φαινόμενο της απάτης. Επομένως, παρατηρείται ότι όταν υπάρχει τακτική επικοινωνία μεταξύ των εξωτερικών ελεγκτών και της ελεγκτικής επιτροπής, επηρεάζεται θετικά η ελεγκτική εποπτεία κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής διαδικασίας. Κατά συνέπεια, υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών και των τακτικών συναντήσεων της ελεγκτικής επιτροπής (Abbott et al., 2003a).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΕΛΕΓΚΤΗ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ο όρος ανεξαρτησία του ορκωτού ελεγκτή απευθύνεται στην ύπαρξη ανεξαρτησίας του ελεγκτή, είτε πρόκειται για εξωτερικό είτε εσωτερικό, από οποιαδήποτε μέλη ωφελούνται οικονομικά από την επιχειρηματική οντότητα την οποία πρόκειται να εξετάσουν. Για να επιτευχθεί η ελεγκτική εργασία με πλήρη ανεξαρτησία, θα πρέπει οι ελεγκτές να ασκούν τα καθήκοντα τους με ελευθερία, ανιδιοτέλεια και ακεραιότητα. Πιο συγκεκριμένα, με τον όρο ανεξαρτησία του εξωτερικού ελεγκτή εννοείται η άσκηση των καθηκόντων του να είναι ανεπηρέαστη από κόμματα, τη διοίκηση ή οποιαδήποτε ενδιαφερόμενα μέρη της επιχειρηματικής μονάδας τα οποία θα έχουν όφελος από τα αποτελέσματα που εμφανίζονται στις οικονομικές της καταστάσεις. Υπάρχει στήριξη από την Επιτροπή ελέγχου προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στον ελεγκτή να λειτουργεί χωρίς παρεμβολές στην ελεγκτική διαδικασία. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να ακολουθεί πιστά τις οδηγίες των ελεγκτικών προτύπων και να πραγματοποιεί την εργασία του βασισμένος στους κανονισμούς που διέπουν την νομοθεσία, χωρίς να επηρεάζεται από την ίδια τη διοίκηση της οικονομικής μονάδας, τους μετόχους της ή τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη, ενισχύοντας έτσι την ανεξαρτησία τους. Βέβαια, μεγάλος φόβος είναι η παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών από την πλευρά των ελεγκτών προς τους πελάτες τους, λαμβάνοντας φυσικά υψηλές ελεγκτικές αμοιβές, διότι με αυτόν τον τρόπο πλήττεται η ανεξαρτησία τους.

Η ύπαρξη ανεξάρτητου ελέγχου είναι αναγκαία για το σύγχρονο κόσμο καθώς αποτελεί βασικό πυλώνα για τη δημιουργία αποτελεσματικών αγορών κεφαλαίου. Μετά την πτώχευση της εταιρίας Enron και το σκάνδαλο που δημιουργήθηκε, οι ρυθμιστικές αγορές ξεκίνησαν να εξετάζουν εις βάθος τις πιθανές απειλές που θα δημιουργούσαν προβλήματα στην ελεγκτική διαδικασία. Τόσο η AICPA και όσο και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχουν θεσπίσει κανόνες που απαιτούν από τους ελεγκτές να διατηρούν την ανεξαρτησία τους. Σκοπός ήταν να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία των ελεγκτών, ώστε να τους δίνεται η ευκαιρία να εκτελούν ορθά τα καθήκοντα τους και στις εκθέσεις τους να παρουσιάζουν την ακριβή οικονομική κατάσταση των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων. Παλαιότερα, δεν θεωρείτο τόσο επιτακτική η ανάγκη διασφάλισης της ανεξαρτησίας των ελεγκτών από τις ρυθμιστικές αρχές, όμως όταν έγινε γνωστό αυτό το σκάνδαλο, συνειδητοποίησαν τη σπουδαιότητα της. Στην

πραγματικότητα, έγιναν πολλές έρευνες για να εξετάσουν αν η παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών, από την πλευρά των ελεγκτών προς τους πελάτες τους, οδηγεί στη μείωση της ανεξαρτησίας τους. Φαίνεται ότι οι ελεγκτές έχουν κίνητρα να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους, ακόμη και εν απουσία των κυβερνητικών κανονισμών και ότι ο αυτοέλεγχος τους θεωρείται επαρκής (Watts et al., 1983).

Μέχρι εκείνη την εποχή, οι ελεγκτές ήταν πρόθυμοι να προσφέρουν μη ελεγκτικές υπηρεσίες στους πελάτες τους λαμβάνοντας φυσικά υψηλές μη ελεγκτικές αμοιβές, θυσιάζοντας την ελεγκτική τους ανεξαρτησία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, σε περιπτώσεις αποκάλυψης της πράξεώς τους να δυσφημίζονταν και να δέχονταν και ποινικές κυρώσεις. Ρισκάροντας την ελεγκτική τους ανεξαρτησία, κατόρθωναν μεν να αποκτήσουν υψηλές μη ελεγκτικές αμοιβές, αλλά οι απώλειες θα ήταν μεγαλύτερες εάν αποκαλυπτόταν η δράση τους. Αυτές οι απώλειες (δικαστικές ποινές και κακή φήμη) είναι πολύ σημαντικές για την μετέπειτα πορεία στην καριέρα τους και αυτός θεωρείται και ο βασικός λόγος που αποτελούν ένα από τα ισχυρότερα κίνητρα για να εκτελούν ορθά τα καθήκοντά τους και να πραγματοποιούν εντελώς ανεξάρτητοι την ελεγκτική διαδικασία.

Οι ρυθμιστικές αρχές ήθελαν να διασφαλίσουν την ανεξαρτησία των ελεγκτών κατά την επιτέλεση του ελεγκτικού έργου και να περιορίσουν την ύπαρξη μη ελεγκτικών υπηρεσιών και αμοιβών. Αυτός ήταν ο λόγος που η SEC (Securities and Exchange Commission) υποχρέωσε τις εισηγμένες οικονομικές μονάδες να δημοσιοποιούν τις ελεγκτικές και μη ελεγκτικές αμοιβές στις δηλώσεις των επιχειρήσεων. Με την κίνηση αυτή, είχε τη πεποίθηση ότι θα επιτύχανε τη μείωση της συχνότητας εμφάνισης αυτού του φαινομένου και ότι θα υποχρέωνε τις οικονομικές μονάδες να μην καταφεύγουν σε μη ελεγκτικές υπηρεσίες. Επιπρόσθετα, στόχευε στην προσέλκυση των μετόχων αυτών των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων, όταν θα μάθαιναν για αυτές τις υπηρεσίες. Εφόσον όμως, δεν επιτεύχθηκε αυτός ο σκοπός, το κογκρέσο αποφάσισε ότι έπρεπε να θεσπίσει κάποια νομοθεσία που να απαγορεύει την ύπαρξη τέτοιου είδους μη ελεγκτικών υπηρεσιών και παράλληλα να διασφαλίζει την απόλυτη ανεξαρτησία των ελεγκτών κατά την πραγματοποίηση του έργου τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εύρυθμη λειτουργία των αγορών κεφαλαίου (DeFond et al., 2002).

Αξίζει να σημειωθεί ότι η έκθεση ελέγχου αποκαλύπτει στους συμμετέχοντες της αγοράς, τις διαπιστώσεις του ελεγκτή και διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ενημέρωση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης επιχείρησης

για προβλήματα που μπορεί να εμφανίζονται στο “going concern” της. Καθήκον του ελεγκτή είναι να αξιολογήσει αντικειμενικά την απόδοση της οικονομικής οντότητας, χωρίς όμως να υποκύψει στις πιέσεις των διευθυνόντων της. Στόχος των ελεγκτών, και κατά συνέπεια του έργου τους, είναι να παρουσιάσουν στις εκθέσεις ελέγχου τους την ακριβή και δίκαιη εικόνα των στοιχείων που παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις των ελεγχόμενων οικονομικών οντοτήτων. Αυτός είναι ο βασικός λόγος που θα πρέπει να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία των ελεγκτών κατά τη διάρκεια παροχής των υπηρεσιών τους. Πρέπει να είναι αντικειμενικοί με τα στοιχεία που ανακαλύπτουν ότι καταγράφονται στις οικονομικές καταστάσεις των ελεγχόμενων επιχειρήσεων, ώστε αν εντοπίσουν κάποια παρατυπία, ευθύς, να την αναφέρουν στις εκθέσεις ελέγχου τους.

Από έρευνες, που πραγματοποιήθηκαν, διαπιστώθηκε ότι όταν υπάρχει *ceteris paribus*, εμφανίζεται θετική συσχέτιση μεταξύ του επιπέδου ανεξαρτησίας του ελεγκτή και της τάσης του να εκδώσει μια γνώμη για το “going concern” της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας. Γεγονός που δηλώνει ότι υπάρχει μια αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των μη ελεγκτικών αμοιβών και των εκθέσεων που διατυπώνουν οι ελεγκτές για τη συνέχιση της ύπαρξης των επιχειρήσεων. Σε περιπτώσεις που εμφανίζεται το φαινόμενο αυτό, τότε δεν υπάρχει ορθή παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων της επιχείρησης προς τους μετόχους. Αυτός είναι και ο λόγος που οι ρυθμιστικές αρχές προσπαθούν να ενισχύσουν την ανεξαρτησία των ελεγκτών, θεσπίζοντας νομοθεσία, προκειμένου να αποφευχθούν τέτοιους είδους προβλήματα. (DeFond et al., 2002).

Παρατηρήθηκε από τις ρυθμιστικές αρχές ότι τα οφέλη από την απόκτηση μη ελεγκτικών αμοιβών από τους πελάτες των ελεγκτών, είναι υψηλότερα από το κόστος να θυσιάσουν την ανεξαρτησία τους. Επιβεβαιώνεται αυτός ο ισχυρισμός, διότι οι αμοιβές που λαμβάνουν οι ελεγκτές για τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες που προσφέρουν, είναι αρκετά μεγάλου χρηματικού ποσού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να αυξάνονται οι συνολικές αμοιβές των ελεγκτών και να απειλείται, σε μεγάλο βαθμό, η ανεξαρτησία των ελεγκτών. Συνεπώς, δημιουργείται αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των δυο αυτών παραγόντων και αυτός είναι ο λόγος που καθίσταται αναγκαία η ύπαρξη ανεξαρτησίας των ελεγκτών και η ενίσχυση της με τη θέσπιση νόμων, προκειμένου οι ελεγκτές να πραγματοποιούν σωστά την ελεγκτική διαδικασία.

Πραγματοποιήθηκε έρευνα για να αποδειχθεί η εγκυρότητα των ισχυρισμών των ρυθμιστικών αρχών και αν υπάρχει σχέση μεταξύ αυτών των παραγόντων καθώς και

πως επηρεάζεται από αυτούς η ανεξαρτησία του ελεγκτή. Φαίνεται ότι, κατόπιν στατιστικής ανάλυσης, δεν είναι βάσιμοι αυτοί οι φόβοι των ελεγκτών. Η ανεξαρτησία των ελεγκτών πλήττεται από άλλους παράγοντες που έχουν σχέση με την αγορά θεσμικών κινήτρων. Πιο συγκεκριμένα, τέτοιου είδους παράγοντες είναι η απώλεια φήμης και οι αντιδικίες που, ενδεχομένως, προκύπτουν μεταξύ των ελεγκτών (DeFond et al., 2002).

2.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

Οι επενδυτές μιας επιχείρησης ενδιαφέρονται για την αξιοπιστία των οικονομικών της καταστάσεων και για το λόγο αυτό η ποιότητα ελέγχου που παρέχουν οι ορκωτοί ελεγκτές πρέπει να είναι υψηλή. Στόχος τους είναι να πείσουν το επενδυτικό κοινό ότι εφαρμόστηκαν όλες οι προϋποθέσεις και ακολουθήθηκαν σωστά όλες οι ενέργειες που απαιτούνται για την ορθή διεξαγωγή των πορισμάτων του ελέγχου. Συνεπώς, το θέμα της ποιότητας ελέγχου είναι ζωτικής σημασίας για τα μέλη του Σ.Ο.Ε.Λ.. Ως ποιότητα ελέγχου χαρακτηρίζεται το κοινό ενδεχόμενο κάποιος ελεγκτής να εντοπίσει μια παρατυπία στις οικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας και ευθύς να καταγραφεί στις αναφορές στην έκθεση ελέγχου που θα παραδώσει.

Το ενδεχόμενο ένας ορκωτός ελεγκτής να εντοπίσει και να καταγράψει στις εκθέσεις του τυχόν σφάλματα που ανακαλύπτει εξαρτάται πολύ από την εμπειρία του, την ελεγκτική του κατάρτιση και από την πειθαρχία που έχει. Όσο πιο ανεξάρτητος είναι ένας ελεγκτής από την ελεγχόμενη μονάδα, τόσο πιο συνεπής είναι και πιο ορθά επιτελεί το έργο του, διότι με αυτόν τον τρόπο, μπορεί να αποφύγει τις πιέσεις που του ασκούν οι πελάτες του (DeAngelo, 1981).

Ο όρος ποιότητα ελέγχου αναφέρεται στο ενδεχόμενο ένας ελεγκτής να έχει την ικανότητα να παρουσιάζει στις εκθέσεις του την πραγματική εικόνα που έχει η επιχειρηματική μονάδα. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται ότι όρος αυτός αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο μεταξύ των γεγονότων που πραγματικά συμβαίνουν μέσα στην οντότητα και των γεγονότων που, εν τέλει, καταγράφονται στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις. Όταν υπάρχει καλή ποιότητα παροχής εξωτερικού ελέγχου, ο ορκωτός ελεγκτής σημαίνει ότι παρουσιάζει την ακριβή και αληθινή θέση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης. Κατόπιν, τα πορίσματα δημοσιεύονται προς τα έξω, ώστε να ενημερωθούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Με αυτόν τον τρόπο,

επιτυγχάνεται η σμίκρυνση του φαινομένου της μεροληψίας από την οπτική γωνία της ελεγχόμενης επιχείρησης, διότι όλα τα γεγονότα που καταγράφονται στις εκθέσεις των ελεγκτών, στηρίζονται σε πραγματικά λογιστικά στοιχεία.

Έχει διατυπωθεί άλλος ένας ορισμός που αναφέρει ότι η παροχή υψηλής ποιότητας ελέγχου, εξαρτάται αρκετά και από τον ίδιο το χαρακτήρα του ελεγκτή. Όταν εκείνος είναι αμερόληπτος, ανεξάρτητος και αντικειμενικός, τότε η ελεγκτική διαδικασία θα επιφέρει τα σωστά αποτελέσματα. Πιο συγκεκριμένα, σε περιπτώσεις που ένας ελεγκτής ανακαλύπτει παρατυπίες στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και παράλληλα φοβάται να έρθει σε ρήξη με την ελεγχόμενη μονάδα, τότε αυτόματα σημαίνει ότι προσφέρει χαμηλής ποιότητας έργο και δεν διενεργεί ορθά τα καθήκοντα του. Αντίθετα, όταν σε ανάλογη περίπτωση, αναφέρει αμέσως το περιστατικό και διατυπώσει μια αντικειμενική γνώμη στην έκθεση του, χωρίς να έχει ενδοιασμούς να έρθει σε σύγκρουση με τον πελάτη του, αυτό σημαίνει ότι παρέχει υψηλής ποιότητας έλεγχο.

Επιπρόσθετα, ένας άλλος ορισμός που έχει δοθεί στην ποιότητα ελέγχου την ορίζει ως έκφραση και καταγραφή, από τον εξωτερικό ελεγκτή, μιας άρτιας και επιστημονικής γνώμης για τα γεγονότα που συμβαίνουν σε μια επιχειρηματική οντότητα, η οποία θα στηρίζεται σε αμερόληπτες κρίσεις και θα πηγάζει από εμπειριστατωμένες αποδείξεις .

Κατά καιρούς έχουν δοθεί και άλλοι ορισμοί για αυτό τον όρο, οι οποίοι συγκλίνουν και διαφέρουν σε κάποια σημεία. Από τους παραπάνω ορισμούς, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι την ύπαρξη υψηλής ποιότητας έλεγχος απαιτείται ο συνδυασμός δυο παραγόντων. Συνεπώς, οι ελεγκτές πρέπει να διαθέτουν την επαγγελματική γνώση και κατάρτιση, να λειτουργούν με βάση τις αρχές και αξίες που ορίζει το επάγγελμα τους. Επιπρόσθετα, η ελεγκτική διαδικασία πρέπει να πραγματοποιείται με βάση την κείμενη νομοθεσία και όσα ορίζουν τα ελεγκτικά πρότυπα. Ο χαρακτήρας ενός ελεγκτή διαδραματίζει πολύ βασικό ρόλο στην σωστή εκτέλεση των καθηκόντων του και για το λόγο αυτό πρέπει να πληρεί τις βασικές αρχές του επαγγέλματος, πριν αποφασίσει να το ακολουθήσει (DeAngelo, 1981).

2.3 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Για να γίνει κατανοητή η σπουδαιότητα διατήρησης της ανεξαρτησίας του εξωτερικού ελεγκτή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, θα πρέπει να γνωρίζουμε

ποιες είναι οι βασικές αρχές που διέπουν το επάγγελμα αυτό. Είναι πολύ σημαντικό να πραγματοποιείται ορθά η ελεγκτική διαδικασία για να παρουσιάζεται η αληθής και ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής μονάδας που εξετάζουν. Τονίζεται ότι είναι σημαντικό να ενημερώνονται τα ενδιαφερόμενα μέρη της για τα επικείμενα προβλήματα της. Αυτό αποτελεί βασικό καθήκον του εξωτερικού ελεγκτή. Για αυτό το λόγο, αναλύεται παρακάτω ο κώδικας δεοντολογίας που απαιτείται να ακολουθούν οι ελεγκτές (Λουμιώτης, 2010).

Οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές υποχρεούνται να είναι ανεξάρτητοι από την ελεγχόμενη επιχειρηματική οντότητα και τις Δημόσιες αρχές. Κατέχουν πρωταρχικό ρόλο στη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των επιχειρήσεων, που θεωρείται ότι είναι ο βασικός πυρήνας της κοινωνικής οικονομίας. Αυτός είναι ο λόγος που καθιστά πολύ δύσκολο το επάγγελμά τους. Πρέπει να διαθέτουν όλες τα απαραίτητα επαγγελματικά προσόντα και παράλληλα να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτό το επάγγελμα. Οι εξωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να τηρούν πιστά τις βασικές αρχές του ελεγκτικού επαγγέλματος, οι οποίες προσδιορίζονται από τα ελεγκτικά πρότυπα και τις διακηρύξεις του I.F.A.C.

Για να συμπεριληφθεί κάποιος στους Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές θα πρέπει να διαθέτει τις απαραίτητες επαγγελματικές ικανότητες όπως ορίζονται από την 8η οδηγία 84/253. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία και γνώση πάνω στο αντικείμενο της Λογιστικής και Ελεγκτικής, να μην επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες, να είναι άμεμπτος και παράλληλα να ενημερώνεται για τις αλλαγές που μπορεί να προκύψουν, σε τοπικό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπροσθέτως, πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επιλύει άμεσα τα προβλήματα, που ενδεχομένως να παρουσιαστούν εντός της διαδικασίας του ελέγχου, να είναι ικανός να καθορίζει και να διαρρυθμίζει τις διαδικασίες που απαιτεί ο έλεγχος και να μπορεί να εκφράζεται σωστά στο γραπτό και στο προφορικό λόγο.

Είναι πολύ σημαντικό και αξίζει να σημειωθεί ότι ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εκφράζεται αντικειμενικά, παραμένοντας ανεπηρέαστος από τους εξωτερικούς παράγοντες. Ωστόσο, για να επιτευχθεί αυτό, θα πρέπει να εφαρμοστούν κάποια μέτρα που να αφήνουν στον ελεγκτή τα περιθώρια να λειτουργεί ανεξάρτητα καθώς και να υιοθετηθούν μέθοδοι, ώστε να περιορίζεται η επιρροή που μπορεί να ασκήσουν στην κρίση του ελεγκτή οι οικονομικές οντότητες. Επιπλέον, οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές υποχρεούνται να εκφράζουν τη γνώμη τους, κατόπιν

αποτελεσματικών και έγκυρων ελεγκτικών τεκμηρίων, που θα υποδηλώνουν τη ορθή άσκηση της ελεγκτικής διαδικασίας εντός της ελεγχόμενης επιχειρηματικής μονάδας .

Τονίζεται ότι ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να εμπνέει εμπιστοσύνη, να είναι αξιόπιστος και ιδιαίτερα προσεκτικός σε ότι αφορά θέματα πιστωτικής πολιτικής και τεχνογνωσίας της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας, στοιχεία που θεωρούνται υψίστης σημασίας και απόρρητα. Είναι προφανές ότι πρέπει να ακολουθεί πιστά όσα προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία και τα διεθνή πρότυπα ελέγχου, όπως αυτά ορίστηκαν με Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Λουμιώτης, 2010).

Είναι σαφές ότι αυτό το επάγγελμα πρέπει να το διέπει πλήρη ανεξαρτησία. Οι εξωτερικοί ελεγκτές είναι απαραίτητο να εκτελούν χωρίς παρεμβολές τα καθήκοντα τους και να μην παρέχουν μη ελεγκτικές υπηρεσίες. Όλες οι αρχές που πρέπει να ακολουθούν οι ελεγκτές είναι πολύ σημαντικές, ωστόσο η σπουδαιότερη όλων είναι να μπορούν να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους κατά την εκτέλεση του ελεγκτικού τους έργου.

2.4 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ

Είναι σημαντικό να διατηρείται η ελεγκτική ανεξαρτησία του ελεγκτή, κατά τη διαδικασία άσκησης του επαγγέλματος του, και για το λόγο αυτό αναλύεται παρακάτω πόσο σημαντική είναι η θέση που κατέχει μέσα σε μια οικονομική. Καθήκον του ελεγκτή είναι να ελέγχει τις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής μονάδας, να διατυπώνει την άποψη του για την κατάσταση της, με αμεροληψία, με συνέπεια και με βάσει τις αποδεκτές γενικές λογιστικές αρχές. Οι ελεγκτές έχουν επιπλέον αρμοδιότητες που αφορούν την παροχή υπηρεσιών, οι οποίες έχουν σχέση με τη διαχείριση συμβουλευτικών και φοροτεχνικών υπηρεσιών, την επεξεργασία δεδομένων και το χειρισμός συγχωνεύσεων που αποτελούν συμπληρωματικές υπηρεσίες.

Σύμφωνα με το άρθρο 2. του Π.Δ. 226/92, το ΣΟΕΛ είναι αρμόδιο για την άσκηση εξωτερικού ελέγχου στους ιδιωτικούς και δημόσιους οργανισμούς εκμεταλλεύσεως και επιχειρήσεων, οποιαδήποτε νομική μορφή και εάν έχουν, ήτοι ανεξάρτητα εάν είναι ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, νομικά πρόσωπα ή ιδρύματα. Στόχος του σώματος αυτού είναι να ελέγξει εάν γίνεται ορθή οικονομική διαχείριση στις εταιρίες. Ωστόσο, για επιτευχθεί αποτελεσματικός έλεγχος διορίζονται οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από ακέραιο χαρακτήρα και είναι υπεύθυνα άτομα, με σκοπό να εκτελεστεί σωστά η διαδικασία ελέγχου. Εφαρμόζονται

μέθοδοι και ελεγκτικά πρότυπα, τα οποία είναι διεθνώς εγκεκριμένα και είναι καθορισμένα από τους κανονισμούς και τις διατάξεις της Ε.Ε., και καταλήγουν σε αξιόπιστα και επαρκή πορίσματα, μετά το πέρας της διαδικασίας ελέγχου¹.

Βασικό μέλημα της ελεγκτικής εργασίας είναι να ασκείται εξωτερικός έλεγχος στις οικονομικές καταστάσεις και στην οικονομική διαχείριση της επιχειρηματικής οντότητας. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, και πιο συγκεκριμένα, με το άρθρο 3 του Π.Δ. 226/92, υπάρχουν κάποιες εταιρίες, οι οποίες υπάγονται υποχρεωτικά σε εξωτερικό έλεγχο και είναι οι εξής:

- Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, με εξαίρεση τις κοινότητες και τους δήμους.
- Οργανισμοί ή δραστηριότητες ή εταιρίες που ορίζει η νομοθεσία ότι πρέπει να υπάγονται υποχρεωτικά στον εξωτερικό έλεγχο.
- Οι Ανώνυμες Εταιρίες, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.
- Οι ασφαλιστικές εταιρίες, οι εταιρίες χρηματοδοτικών μισθώσεων, οι τράπεζες, οι εταιρίες επενδύσεως χαρτοφυλακίου, οι εταιρίες διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων και οι ενώσεις συνεταιριστικών οργανισμών.
- Οι Ανώνυμες Εταιρίες που πρέπει υποχρεωτικά να συντάσσουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, όπως ορίζει το άρθρο 100 παράγραφος 1 του Κ.Ν. 2190/1920 των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.
- Οι Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης, οι Ετερόρρυθμες Εταιρίες και οι Ανώνυμες Εταιρίες κατά μετοχών εταιριών και κοινοπραξίες αυτών.
- Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, τα οποία λειτουργούν για κοινωφελή ή δημόσιο σκοπό και λαμβάνουν ξεχωριστά προνόμια από το κράτος ή επιχορηγούνται από αυτό (Καζάντζης, 2006).

Γίνεται αναφορά στους κύριους στόχους που απορρέουν από την παροχή του ελεγκτικού έργου καθώς και στο λόγο για τον οποίο όλα τα ευρήματα του ελέγχου καταγράφονται στις αναφορές των εκθέσεων των ελεγκτών. Ο εξωτερικός ελεγκτής πρέπει να εντοπίσει την ύπαρξη εκούσιων ή ακούσιων λογιστικών απατών ή λαθών στις οικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης επιχείρησης. Εάν ανακαλύψει τέτοιες περιπτώσεις, τότε δεσμεύεται να πραγματοποιήσει την ανάλογη έρευνα για να διαπιστώσει την ισχύ των πορισμάτων, να αποκαλύψει τα λάθη και να βρει τρόπους να τα αντιμετωπίσει. Ο ελεγκτής οφείλει να εκτελεί το ελεγκτικό του έργο με τέτοιο τρόπο ώστε να του δίνεται η δυνατότητα να εξακριβώσει εάν τα στοιχεία, που αναφέρονται

¹ www.soel.gr

στα αποτελέσματα χρήσης και στους ισολογισμούς της επιχειρηματικής οντότητας, είναι αληθινά και ακριβή. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξακριβώνεται η αξιοπιστία τους και να εγκρίνονται, πριν συνεχίσει το ελεγκτικό του έργο. Επιπρόσθετα, είναι θεμιτό να δίνεται η δέουσα προσοχή στην αξιολόγηση της καταγραφής και παρουσίασης των επιμέρους στοιχείων των οικονομικών θέσεων της μονάδας, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν καταγράφονται όλα σωστά. Από τα στοιχεία αυτά μπορεί να αποκομίσει σπουδαίες πληροφορίες για τις τάσεις και τη πορεία της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας. Ανάμεσα στις αρμοδιότητές του είναι η εξακρίβωση και η αξιολόγηση της αντικειμενικότητας των αριθμοδεικτών που χρησιμοποιεί η επιχείρηση, προκειμένου να εξάγει τα ανάλογα σωστά συμπεράσματα για την πορεία της. Επιπλέον, ο ελεγκτής πρέπει να εξετάσει εάν το κύκλωμα των διαχειριστικών και επιχειρησιακών δραστηριοτήτων της οντότητας λειτουργεί σωστά ή αν παρουσιάζονται προβλήματα κατά τη δράση του. Αξίζει να αναφερθεί ότι βασικός σκοπός του ελεγκτικού επαγγέλματος θεωρείται η εξισορρόπηση των ενδεχομένων πραγματοποίησης οποιωνδήποτε μορφών απαιτήσεων της ελεγχόμενης οντότητας, με στόχο να ανακαλυφθούν οι τυχόν επισφάλειες που μπορεί να προκύψουν και να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προβλέψεις. Από τα ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι είναι σημαντικό να πραγματοποιείται εξωτερικός έλεγχος στις οικονομικές μονάδες. Τα πορίσματα του ελέγχου πρέπει να καταγράφονται αναλυτικά στις αναφορές των οικονομικών εκθέσεων των ελεγκτών (Καζάντζης, 2009).

Σε γενικές γραμμές, οι ελεγκτές καλούνται να διατυπώνουν εγγράφως τη γνώμη τους για τη κατάσταση της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούν τις εκθέσεις αναφοράς. Η έκθεση περιγράφει τη φύση και το πεδίο της εξέτασης του ελέγχου, στην οποία ο ελεγκτής καταγράφει τη γνώμη του. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτήν φαίνεται η πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, αναφέρονται τυχόν απάτες ή επικείμενα προβλήματα της και επιπλέον εξετάζεται αν η καταγραφή των στοιχείων και λογαριασμών της οικονομικής μονάδας πραγματοποιήθηκε ακολουθώντας τις γενικές αποδεκτές λογιστικές αρχές. Σε περιπτώσεις που ο ελεγκτής αντιληφθεί προβλήματα και ψευδή στοιχεία, κατά τη διάρκεια της ελεγκτικής του εργασίας, οφείλει να τα αναφέρει ευθύς στην έκθεση ελέγχου του και να δηλώσει ότι δεν είναι σε θέση να διατυπώσει γνώμη ή να διατυπώσει δυσμενή γνώμη.

Η έκθεση ελέγχου απευθύνεται σε τρεις διαφορετικές ομάδες : α) στην διαχείριση της ελεγχόμενης επιχειρηματικής μονάδας, β) στους μετόχους αυτής της

επιχείρησης και γ) στα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη, όπως οι ενδεχόμενοι επενδυτές της, οι πιστωτές και οι προμηθευτές της. Κατανοώντας σχέση που υπάρχει μεταξύ αυτών των τριών ομάδων, που αναφέρθηκαν παραπάνω, και του ελέγχου, παρουσιάζεται το πραγματικό και το βασικό πρόβλημα της ανεξαρτησίας. Περιστασιακά, η διαχείριση της οικονομικής μονάδας μπορεί να χρησιμοποιήσει την έκθεση του ελεγκτή που αξιολογεί την ποιότητα του εσωτερικού ελέγχου και να επωφεληθεί από την ανακάλυψη απάτης ή λαθών στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

Σε κάποιες περιπτώσεις, είναι πιθανόν η ίδια διοίκηση της μονάδας να γνωρίζει εξ αρχής την πραγματική οικονομική της θέση και έχει αποφύγει την αναφορά της στις εκθέσεις της. Η διοίκηση, πολλές φορές, δεν ενδιαφέρεται να συμπεριλάβει στις εκθέσεις που συντάσσει τέτοιου είδους πληροφορίες και για το λόγο αυτό το συγκεκριμένο έργο το αναλαμβάνει ο ελεγκτής. Οι εκθέσεις ελέγχου του ελεγκτή απευθύνονται και στις υπόλοιπες δυο ομάδες που αναφέραμε και συνεπώς πρέπει να τους παρουσιάζεται σαφή εικόνα της κατάστασης της επιχείρησης. Η διοίκηση, ορισμένες φορές, επιδιώκει να αποκρύπτει την εικόνα της επιχείρησης εάν δεν είναι καλή, προκειμένου να προσελκύει επενδυτές. Ωστόσο, με αυτό τον τρόπο δεν ενημερώνονται ορθά τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη, ούτε και οι μέτοχοι της για την ακριβή και αληθινή θέση της μονάδας. Αυτός είναι ο λόγος για το οποίο οι επιχειρήσεις πλέον προσπαθούν να προσελκύσουν τους ελεγκτές. Αυτό συμβαίνει για να ζητήσουν από τους ελεγκτές να τους προσφέρουν μη ελεγκτικές υπηρεσίες, που όμως θα αποφέρουν στους δεύτερους υψηλές μη ελεγκτικές αμοιβές. Αποτελεί μεγάλο κίνητρο για τους ελεγκτές η μεγάλη χρηματική αμοιβή, με συνέπεια να στερούνται την πλήρη ανεξαρτησία τους από τις ελεγχόμενες μονάδες και να παραβιάζεται μια από τις βασικότερες αρχές του επαγγέλματος τους (Moore, 2006).

2.5 ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΟΙ ΕΛΕΓΚΤΕΣ

Ο ελεγκτής δυνητικά εμπλέκεται σε τριών διαφορετικών ειδών συγκρούσεων συμφερόντων. Αυτά αποτελούν τρεις διαφορετικές πηγές πίεσης προς τον ελεγκτή, ώστε όταν καταγράφει την αναφορά του στην έκθεση ελέγχου να μην αναφέρει τυχόν παρατυπίες από τις γενικές αποδεκτές λογιστικές αρχές ή απάτες που μπορεί να έχει ανακαλύψει, γεγονός που αποτελεί απειλή των βασικών αρχών του επαγγέλματος του. Πιο συγκεκριμένα, αυτό στερεί στον ελεγκτή το δικαίωμα του για πλήρη ανεξαρτησία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

1) Συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ ελεγκτή-επιχείρησης

Είναι πολύ πιθανόν, οι αναφορές στις εκθέσεις των ελεγκτών να περιλαμβάνουν γεγονότα και αξιολογήσεις που πιθανόν να ωθήσουν τους βασικούς επενδυτές της επιχειρηματικής οντότητας να μην επενδύσουν ξανά σε αυτήν και τους πιστωτές της να μην τους χορηγήσουν δάνεια. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η αξία των μετοχών των μετόχων θα έπεφτε πολύ χαμηλά και αυτό θα αποτελούσε ισχυρό πλήγμα για την διοίκηση της οικονομικής μονάδας. Παρατηρείται ότι η διοίκηση αλλά και οι μέτοχοι της έχουν, αν και για διαφορετικούς λόγους, κοινό ενδιαφέρον και συγκεκριμένα επιθυμούν οι αναφορές των ελεγκτών να είναι καλές, προκειμένου να δημιουργήσουν θετικές εντυπώσεις στους τρίτους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, διοίκηση και μέτοχοι, να επιδιώκουν να επηρεάσουν τη γνώμη του ελεγκτή, ώστε η έκθεση ελέγχου του να αναφέρει μόνο τα καλά στοιχεία της οικονομικής μονάδας. Ωστόσο, ο ελεγκτής πρέπει να εκτελεί τα καθήκοντα του με επαγγελματισμό και η γνώμη που διατυπώνει στο τέλος της ελεγκτικής εργασίας θα πρέπει να είναι ορθή και αντικειμενική, ώστε να μην παραπλανηθεί κάποιος για την θέση της επιχείρησης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, ο ελεγκτής να δέχεται πιέσεις από αυτές τις δύο ομάδες και να πλήττεται η ανεξαρτησία του επαγγέλματος του (Moore, 2006).

2) Συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ μετόχων-διοίκησης

Ο ελεγκτής έχει τη δυνατότητα να κινηθεί μεταξύ των μετόχων και της διοίκησης. Οι μέτοχοι βασίζονται στην δουλειά του ελεγκτή, κατά τη διαδικασία αξιολογήσεως της διοίκησης της οικονομικής οντότητας, η λογιστική ελευθερία και η αμοιβή που δίνει η διοίκηση εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από όσα καταγράφονται στις εκθέσεις των ελεγκτών. Αν η αξιολόγηση της επιχείρησης είναι θετική, με βάση όσα διατυπώνονται στις εκθέσεις ελέγχου, τότε οι μέτοχοι είναι πιο ελαστικοί με τη διοίκηση. Αυτό αποτελεί το λόγο για τον οποίο η διαχείριση προσπαθεί να προσελκύσει τους ελεγκτές προκειμένου να συντάξουν μια ευνοϊκή έκθεση ελέγχου. Με αυτό τον τρόπο ευελπιστεί η διοίκηση να εντυπωσιάσει τους μετόχους της και να προσελκύσει μεγαλύτερα κεφάλαια από αυτούς (Moore, 2006).

3) Συγκρούσεις μεταξύ επαγγελματικών προτύπων και συμφερόντων

Αυτή η σύγκρουση είναι εμφανείς σε όλους τους επαγγελματικούς κλάδους. Ένας ελεγκτής μπορεί να έρθει στη θέση να ωφεληθεί από την παραβίαση των

επαγγελματικών προτύπων και αρχών που διέπουν το επάγγελμα του ή να χάσει αμοιβές, αρνούμενος να τα παραβιάσει. Αυτό συμβαίνει, εάν ο ελεγκτής έχει άμεση ή έμμεση σχέση συμμετοχής με την ελεγχόμενη επιχειρηματική οντότητα, γεγονός το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας της, παραλείποντας να αναφέρει στην έκθεση ελέγχου του κάποια σημαντικά γεγονότα ή να παρερμηνεύσει ορισμένες ενέργειες της, που ενδεχομένως να έπλητταν την εικόνα της προς τα έξω. Επιπρόσθετα, ο ελεγκτής μπορεί να υποκύψει στον πειρασμό και να συμφωνήσει με τη διοίκηση της επιχείρησης να υποκρύψει, εσκεμμένα, κάποια περιστατικά, παρά τον κίνδυνο που θα έχει αυτή του η πράξη, προκειμένου να λάβει υψηλότερες μη ελεγκτικές αμοιβές. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί ως σύγκρουση μεταξύ της επαγγελματικής ακεραιότητας και της ελεγκτικής του ιδιοτέλειας. Αξίζει να αναφερθεί ότι η πιθανή απώλεια του τέλους ελέγχου μπορεί να είναι μια πολύ μεγαλύτερη αιτία για τη σύγκρουση μεταξύ αυτών των δυο (Moore, 2006).

2.6 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Ο όρος ανεξαρτησία του ελεγκτή υποδηλώνει ότι ο ορκωτός ελεγκτής δεν πρέπει να έχει οποιαδήποτε οικονομική ή άλλου είδους σχέση με την επιχειρηματική μονάδα που είναι πελάτες του. Αυτό αποτελεί πολύ σημαντική έννοια, η οποία πρέπει να επεξηγηθεί με σωστό και αντικειμενικό τρόπο για να αποφευχθούν τυχόν προβλήματα που μπορούν να δημιουργηθούν από παρερμηνείες του όρου. Τέτοιου είδους ανεξαρτησία, κατά την πρακτική εφαρμογή, δεν είναι εύκολο να επιτευχθεί. Για το λόγο αυτό, οι ελεγκτές οφείλουν, κατά την ελεγκτική διαδικασία, να ακολουθούν τις γενικά αποδεκτές αρχές του επαγγέλματος τους. Οφείλουν να έχουν ως βασικό τους μέλημα την αποκάλυψη, την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση κινδύνων που πιθανόν να πλήττουν την ανεξαρτησία τους και να τους εμποδίζουν να επιτελέσουν ορθά τα καθήκοντα τους (Καζάντζης, 2009).

Όπως αποδεικνύεται, η ανεξαρτησία που πρέπει να έχει ο ορκωτός ελεγκτής, αποτελεί και το βασικό κλειδί για να μπορέσει να εκτελέσει σωστά το ελεγκτικό του έργο και να εξάγει αντικειμενικά αποτελέσματα, τα οποία θα καταγράψει στην αναφορά του στην έκθεση ελέγχου. Αυτός ο όρος θεωρείται ως η βασική αρχή που πρέπει να διέπει αυτό το επάγγελμα και παράλληλα αποτελεί το σημαντικότερο παράγοντα που θα οδηγήσει στην λειτουργία αλλά και στη συνέχιση των αποδοτικών αγορών κεφαλαίου. Τονίζεται ότι ο ορκωτός ελεγκτής θεωρείται, κατά βάση, ότι είναι ο

συνδεδετικός κρίκος μεταξύ των διαχειριστών της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας, των μετόχων και των ενδιαφερόμενων τρίτων μερών της (με τον όρο αυτό εννοούνται οι επενδυτές, πιστωτές αλλά και το ίδιο το ενδιαφερόμενο κοινό). Αυτός είναι ο λόγος που θα πρέπει τα πορίσματα του ελέγχου να είναι απολύτως ορθά και αντικειμενικά, διότι από αυτά ενημερώνονται οι προαναφερόμενες ομάδες. Αυτές οι ομάδες εμπιστεύονται τους ορκωτούς ελεγκτές για τα αποτελέσματα που καταγράφουν στις αναφορές τους και από το περιεχόμενό τους, κινούνται ανάλογα και αξιολογούν ποιο θα είναι το μέλλον της επιχείρησης. Είναι φανερό ότι οι ελεγκτές για να καταφέρουν να κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους, θα πρέπει να επιτελούν το έργο τους χωρίς παρεμβολές και να είναι εντελώς ανεξάρτητοι και αντικειμενικοί. Δεν θα πρέπει να υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι πιθανόν να νοθεύσουν αυτή τους την εργασία και να πλήξουν και την ανεξαρτησία τους (DeAngelo 1981).

Έπειτα από διάφορες μελέτες, κατέληξαν ότι ο όρος ανεξαρτησία του ελεγκτή διαχωρίζεται σε δυο βασικές κατηγορίες: στην *ανεξαρτησία στην εμφάνιση* (independence in appearance) και στην *ανεξαρτησία στη σκέψη* (independence of mind).

- Ο όρος ανεξαρτησία στην εμφάνιση αναφέρεται στο γεγονός ότι ο ορκωτός ελεγκτής υποχρεούται να μην εμπλέκεται σε περιστατικά τα οποία θα μπορούσαν να πλήξουν το κύρος, την ελεγκτική του αντικειμενικότητα, την ανιδιοτέλεια καθώς και τον ελεγκτικό του σκεπτικισμό. Δεν θα πρέπει να δίνει το δικαίωμα, σε οποιοδήποτε λογικά σκεπτόμενο άτομο που είναι ενήμερο για όλη τη κατάσταση της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, να αμφισβητήσει τις διαδικασίες του ελεγκτικού έργου του ίδιου του ελεγκτικού φορέα ή των μελών που απαρτίζουν την ομάδα ελέγχου του. Πρέπει να αποφεύγει να θέτει σε κίνδυνο τη φήμη του ως ελεγκτής και να αφήνει περιθώρια να δημιουργηθούν υπόνοιες ότι κατά την επιτέλεση των καθηκόντων του δεν λειτούργησε με βάση τους κανονισμούς της ελεγκτικής δεοντολογίας (DeAngelo 1981).
- Ο όρος ελεγκτική ανεξαρτησία στη σκέψη υποδηλώνει ότι ο ορκωτός ελεγκτής πρέπει να διαθέτει το ανάλογο ψυχικό σθένος και την αντίστοιχη νοητική εγρήγορση, ούτως ώστε να είναι σε θέση να αντιλαμβάνεται και να εντοπίζει την ύπαρξη, ακούσιων ή εκούσιων, λαθών στις οικονομικές καταστάσεις και να τα καταγράφει στην έκθεση ελέγχου του. Είναι υποχρέωση του να μην επηρεάζεται, σε πρακτικό επίπεδο, κατά τη διαδικασία του ελεγκτικού του έργου από περιστατικά και γεγονότα τα οποία μπορεί να θίξουν την ορθότητα των πορισμάτων του, τον

επαγγελματικό του σκεπτικισμό και την αντικειμενικότητα του. Πρέπει, επομένως, να απομακρύνεται από μια ουδέτερη στάση και να είναι σε θέση να κρίνει ευθύς τις πληροφορίες που του δίνονται. Με τον τρόπο αυτό, είναι σε θέση να εντοπίζει αμέσως τυχόν παραποιήσεις που είναι δυνατόν να εμφανιστούν στις οικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης οντότητας, λειτουργώντας πάντα με ανεξαρτησία τα καθήκοντα του (DeAngelo 1981).

Επισημαίνεται ότι η ποιότητα του ελέγχου, και κατά συνέπεια η ανεξαρτησία του, πλήττεται έντονα από τον ανταγωνισμό που έχει προκύψει μεταξύ των ελεγκτικών επιχειρήσεων. Αυτός ο ανταγωνισμός ενισχύεται εξαιτίας της πολιτικής της «τιμολόγησης κάτω του κόστους» (low balling) που ακολουθούν πλέον οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις. Πιο αναλυτικά, αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις προσφέρουν στις ελεγχόμενες οικονομικές οντότητες- πελάτες τους, μια συμφέρουσα προσφορά για την παροχή των υπηρεσιών τους, η οποία είναι πολύ χαμηλού κόστους, με σκοπό να τις επιλέξουν έναντι άλλων. Αυτό συμβαίνει, διότι ευελπιστούν, με τη πάροδο του χρόνου, να τους δοθεί η δυνατότητα να καταφέρουν να εξισορροπήσουν τη διαφορά είτε από την αντίστοιχη αύξηση του ποσού της ελεγκτικής αμοιβής είτε από την προσφορά συμβουλευτικών υπηρεσιών προς τους πελάτες τους. Το αρνητικό αυτής της πολιτικής, που εφαρμόζουν οι ελεγχόμενες μονάδες, είναι ότι οι ελεγκτές παρέχοντας υπηρεσίες ιδιαίτερα χαμηλού κόστους, υποκύπτουν σε υψηλές μη ελεγκτικές αμοιβές, που προσφέρονται από τους πελάτες τους, προκειμένου να καταγράψουν θετική εικόνα της επιχείρησης στις εκθέσεις ελέγχου τους. Γενικά, είναι πολύ δύσκολο να αρνηθούν να προσφέρουν μη ελεγκτικές υπηρεσίες στους πελάτες τους. Οι ελεγκτές προβληματίζονται για την ενδεχόμενη μη επανεκλογή τους σε αυτή τη θέση, στη συγκεκριμένη οικονομική μονάδα, καθώς θα έχουν απώλειες χρηματικές. Για να μειωθεί το κόστος απώλειας επανεκλογής τους, οι απολαβές τους πρέπει να καλυφθούν με κάποιο τρόπο, ώστε εάν συμβεί αυτό το ενδεχόμενο, να έχουν ήδη εξασφαλίσει την αμοιβή τους. Είναι αντιληπτό ότι αυτό το γεγονός πλήττει την ανεξαρτησία του ελεγκτή, διότι δημιουργούνται οικονομικές σχέσεις και συμφέροντα μεταξύ των ελεγκτών και της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας (DeAngelo 1981).

Έπειτα από πολλές έρευνες, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν πολλοί παράγοντες οι οποίοι μπορεί να οδηγήσουν ένα ελεγκτή να παραβιάσει την βασική αρχή του επαγγέλματος του, την ανεξαρτησία, και ταυτόχρονα να υποβαθμίσει την ποιότητα του ελέγχου που προσφέρει. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για την παραβίαση αυτής της αρχής, θεωρούνται οι περιπτώσεις στις οποίες ο ελεγκτής έχει σχέσεις προσωπικού

οικονομικού συμφέροντος με την επιχείρηση-πελάτη του. Σε αυτές τις περιπτώσεις αποκρύπτονται ή νοθεύονται τα αποτελέσματα της ελεγκτικής διαδικασίας με τέτοιο τρόπο, ώστε, στις εκθέσεις αναφοράς του ελεγκτή, να εμφανίζεται μια βελτιωμένη εικόνα της επιχείρησης, ακόμα και όταν συμβαίνει το αντίθετο. Οι βασικότεροι παράγοντες που μπορούν να νοθεύσουν την ανεξαρτησία ενός εξωτερικού ελεγκτή είναι οι κάτωθι :

- Η δυσκολία που καλείται να αντιμετωπίσει ο εξωτερικός ελεγκτής είναι οι περιπτώσεις, στις οποίες πρέπει να τροποποιήσει την έκθεση ελέγχου του προγενέστερου ελεγκτή του, διότι ανακάλυψε ότι σε αυτήν υπάρχουν λανθασμένα ή και ελλιπή στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας (self review threat).
- Ο ελεγκτής όταν παρέχει μη ελεγκτικές υπηρεσίες, εννοώντας διοικητικές και συμβουλευτικές, προς την ελεγχόμενη οικονομική οντότητα, δυσχεραίνεται η δυνατότητα να δρα με ανεξαρτησία (Non audit services).
- Υπάρχει ο κίνδυνος να δημιουργηθούν σχέσεις οικειότητας μεταξύ του ορκωτού ελεγκτή και της ελεγχόμενης επιχείρησης. Αυτές οι σχέσεις είναι πολύ πιθανόν να αμφισβητήσουν το κύρος του ελέγχου καθώς υπονοείται ύπαρξη προσωπικού οικονομικού συμφέροντος σε αυτή τη σχέση. Αυτή η περίπτωση, ενδεχομένως, να εμφανισθεί όταν ο ελεγκτής παρέχει τις υπηρεσίες του για αρκετά μεγάλη χρονική διάρκεια σε αυτήν την μονάδα. Για το λόγο αυτό, θεωρείται σκόπιμο να υπάρχει εναλλαγή στις ελεγκτικές μονάδες, σε ετήσια βάση, που θα αναλαμβάνουν το έργο του ελέγχου της οικονομικής οντότητας. Απώτερος σκοπός αυτής της ενέργειας είναι να περιοριστεί η εμφάνιση του συγκεκριμένου παράγοντα νόθευσης της ανεξαρτησίας (mandatory rotation of audit firms).
- Ένας επιπλέον παράγοντας είναι το ατομικό συμφέρον του εξωτερικού ελεγκτή, το οποίο είναι εμφανές όταν δημιουργούνται χρηματικά ή άλλου είδους ενδιαφέροντα, που αφορούν την οικονομική μονάδα που ελέγχουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι ελεγκτές αποφεύγουν να καταγράψουν στις εκθέσεις τους την πραγματική εικόνα της οικονομικής θέσης της οντότητας, διότι με αυτό τον τρόπο πλήττουν και τα δικά τους συμφέροντα. Με αυτό τον τρόπο, παραβιάζουν του στόχους και τις αρχές της ελεγκτικής εταιρίας που εργάζονται και κατά συνέπεια και του επαγγέλματος τους (self interest threat).

Όλοι αυτοί οι παράγοντες οδηγούν στην νόθευση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή κατά την εκτέλεση του έργου του. Εμφανίζονται με πολλές μορφές και διαφέρουν από τη μια περίπτωση στην άλλη. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στον περιορισμό εμφάνισης τέτοιων φαινομένων και να εντοπιστούν οι κατάλληλοι τρόποι, ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι περιπτώσεις (Marianne, 2006).

2.7 ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΟΥΣ

Ο όρος ανεξαρτησία των ελεγκτών συχνά αναφέρεται στην πιθανότητα οι ελεγκτές να αποκαλύψουν και να καταγράψουν στις εκθέσεις ελέγχου τους οποιαδήποτε παρέκκλιση εντοπίσουν στην καταγραφή των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων. Βασικός σκοπός της ελεγκτικής διαδικασίας είναι να παρουσιάζεται η πραγματική και δίκαιη εικόνα των αποτελεσμάτων χρήσης και της πορείας των κερδών της ελεγχόμενης οντότητας, προκειμένου να ενημερώνονται τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι μέτοχοι για την κατάστασή της. Αυτό σημαίνει ότι η ανεξαρτησία του ελεγκτή συνδέεται άρρηκτα με τον όρο αντικειμενικότητα. Ο ελεγκτής πρέπει να κρίνει ορθά τα στοιχεία που βρίσκει καθώς και να είναι ικανός να αντέχει την πίεση των διευθυνόντων της ελεγχόμενης οικονομικής μονάδας, σε περίπτωση που εκείνοι επιθυμούν να τον παραπλανήσουν ή να τον αναγκάσουν να διατυπώσει μια διαστρεβλωμένη έκθεση ελέγχου, η οποία θα παρουσιάζει μια τελείως λανθασμένη εικόνα της επιχείρησης. Για το λόγο αυτό, ο όρος ελεγκτική ανεξαρτησία είναι συνώνυμο με την ελεγκτική αντικειμενικότητα. Είναι γνωστό ότι οι διαχειριστές έχουν την δυνατότητα να μειώσουν το οργανικό κόστος της οικονομικής μονάδας, εάν προσλάβουν ανεξάρτητους ελεγκτές (Watts et al., 1983).

Βασικό κίνητρο για να ενεργούν με ανεξαρτησία οι ελεγκτές, είναι η απώλεια της φήμης τους. Είναι σημαντικός παράγοντας για τη δουλειά τους να είναι αντικειμενικοί και ανεξάρτητοι, κατά την ελεγκτική διαδικασία, διότι με αυτόν τον τρόπο θα μπορούν να παρουσιάζουν την αληθινή εικόνα της οικονομικής μονάδας. Αποτελεί μεγάλη απώλεια για τους ελεγκτές εάν αποδειχθεί ότι δεν είναι πιστοί στις αρχές τους. Σε περιπτώσεις δυσφήμισης τους, υπάρχει η πιθανότητα απώλειας της εργασίας και της πελατείας τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα θεωρείται η περίπτωση απώλειας πελατών, που οφείλεται στη δυσφήμιση της εταιρίας Arthur Andersen, μετά το σκάνδαλο της Enron.

Όσοι ελεγκτές παραιτούνται από τους πελάτες, που τους πιέζουν να παρουσιάσουν λανθασμένη εικόνα της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης, (και κατ' επέκταση παραιτούνται και από τα έσοδα από εισφορές) καταφέρνουν να περιορίσουν την αύξηση των νομικών κινδύνων και τις αναδυόμενες αναντιστοιχίες με αυτούς τους πελάτες. Αυτό τα φαινόμενο είναι πολύ συχνό, όταν δεν επιτελούν οι ορκωτοί ελεγκτές ανεξάρτητα και αντικειμενικά το έργο τους. Οι εξωτερικοί ελεγκτές έχουν ισχυρά κίνητρα να παραμείνουν αντικειμενικοί και ανεξάρτητοι από τους εισηγμένους στο χρηματιστήριο πελάτες τους, καθώς, σε αντίθετη περίπτωση, υπάρχει μεγάλο κόστος. Το κόστος αυτό αφορά την απώλεια της φήμης τους καθώς και ποινικές κυρώσεις που πιθανόν να προκύψουν, εάν δεν επιτελέσουν ορθά και αντικειμενικά την ελεγκτική διαδικασία (Watts et al., 1983).

2.8 ΜΗ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Υπάρχουν ισχυρά κίνητρα που οδηγούν τους ελεγκτές να παραμείνουν πιστοί στις ελεγκτικές αρχές και να επιτελούν το έργο τους με ελεγκτική ανεξαρτησία και αντικειμενικότητα. Παρά ταύτα, έχουν εμφανιστεί διάφοροι παράγοντες που αποτελούν απειλή για την ανεξαρτησία τους. Πιο συγκεκριμένα, το χειρότερο ενδεχόμενο των ρυθμιστικών αρχών είναι οι περιπτώσεις των ελεγκτών, οι οποίοι παρασύρονται και δεν εκτελούν ορθά τα καθήκοντα τους. Πιο αναλυτικά, αυτό αφορά δυο γεγονότα που έχουν σχέση με τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες. Σε γενικές γραμμές, οι αρχές ανησυχούν για τις μη ελεγκτικές αμοιβές που λαμβάνουν οι ελεγκτές από τους πελάτες τους. Όταν συμβαίνει αυτό, οι πρώτοι εξαρτώνται οικονομικά από τους δεύτερους τους και κατά συνέπεια, οι ελεγκτές δεν ασκούν σημαντική πίεση στους πελάτες τους, σε περιπτώσεις που παρατηρούν παρεκκλίσεις στην καταγραφή των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων, από φόβο τους μη χάσουν τη δουλειά τους. Επιπροσθέτως, οι ρυθμιστικές αρχές θεωρούν ότι όταν η συμβουλευτική φύση πολλών μη ελεγκτικών υπηρεσιών κινείται με τέτοιο τρόπο, ώστε να τοποθετούνται οι ελεγκτές σε διευθυντικούς ρόλους, έχει ως αποτέλεσμα να απειλείται, ενδεχομένως, η αντικειμενικότητα από τις συναλλαγές του ελέγχου (Palmrose et al., 2004).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο μεγαλύτερος φόβος των ρυθμιστικών αρχών είναι ότι αυξάνεται συνεχώς η πιθανότητα οι ελεγκτές να εξαρτώνται οικονομικά, με ισχυρή σχέση με τους πελάτες τους, βασιζόμενοι σε μια διαισθητική συναλλαγή κόστους-οφέλους. Πιο συγκεκριμένα, οι αρχές έχουν διαπιστώσει ότι τα κέρδη που μπορούν να

απολαμβάνουν οι ελεγκτές από τους πελάτες τους, όταν παρέχουν μη ελεγκτικές υπηρεσίες, είναι πολύ μεγαλύτερα από το κόστος της θυσίας την ελεγκτική ανεξαρτησία τους. Με τον όρο κόστος της θυσίας της ανεξαρτησίας των ελεγκτών, εννοείται η απώλεια φήμης και οι ποινικές κυρώσεις, που θα υποστούν σε περίπτωση αποτυχίας στα αποτελέσματα της ελεγκτικής διαδικασίας.

Παρά το γεγονός ότι δεν αναφέρεται ρητά, το επιχείρημα αυτό βασίζεται στην υπόθεση ότι οι μη ελεγκτικές αμοιβές υπηρεσιών περιλαμβάνουν οικονομικά μισθώματα. Εάν δεν ίσχυε αυτό το επιχείρημα, οι ελεγκτές θα ήταν εντελώς αδιάφοροι μεταξύ της απώλειας ή διατήρησης των μη ελεγκτικών υπηρεσιών που προσφέρουν στους πελάτες τους. Όταν ο ελεγκτής προσφέρει στην ελεγχόμενη οικονομική οντότητα επιπλέον συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θέματα που αφορούν την διαχείριση, είναι φυσικό επακόλουθο να δημιουργούνται οικονομικά μισθώματα, μεταξύ αυτού και των διευθυνόντων, λόγω της “ διάχυσης της γνώσης ”. Αυτός ο όρος, αναφέρεται στη παροχή πληροφοριών που προκύπτουν κατά την εκτέλεση της διαχείρισης συμβουλευτικών υπηρεσιών, τις οποίες προσφέρουν οι ελεγκτές στις επιχειρήσεις δημιουργώντας οικονομικά μισθώματα, μειώνοντας όμως, τα έξοδα ελέγχου.

Παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν δευτερογενείς επιπτώσεις από την εξέταση των ελεγκτικών αμοιβών. Υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις ότι τα χρηματικά ποσά, από τις μη ελεγκτικές αμοιβές, είναι πολύ υψηλά καθώς συνδέονται με την διάχυση γνώσεων. Ωστόσο, υπάρχουν μετέπειτα μελέτες που ισχυρίζονται ότι οι αμοιβές ελέγχου είναι υψηλές, ακόμα και σε περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις-πελάτες έχουν μισθώσει συμβούλους, οι οποίοι δεν είναι ελεγκτές. Παρά το γεγονός ότι η γνώση είναι διάχυτη και καθιερωμένη, είναι αδύνατον να υπάρξει απευθείας ποσοτικοποίηση στη σχέση μεταξύ κόστους και οφέλους, που περιγράφηκε στην προηγούμενη συναλλαγή τους (Palmrose et al., 2004).

Παραμένει, ωστόσο, το ερώτημα εάν οι ελεγκτές θα διακινδύνευαν την ελεγκτική τους ανεξαρτησία, προκειμένου να παρέχουν μη ελεγκτικές υπηρεσίες στους πελάτες τους, γεγονός που αυξάνει τις μη ελεγκτικές αμοιβές τους. Η προσφορά συμβουλευτικών υπηρεσιών, από τους ελεγκτές προς τους πελάτες τους, δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι οδηγεί σε υποβάθμιση των εκθέσεων αναφοράς, που συντάσσουν. Μετά από έρευνες, διαπιστώθηκε η ύπαρξη πολλών αγωγών εναντίων των ελεγκτών, οι οποίες να ισχυρίζονται ότι οι μη ελεγκτικές, αλλά παρόλα αυτά, συμβουλευτικές υπηρεσίες που προσέφεραν οι ελεγκτές στους πελάτες τους, οδηγούσαν στην μη διασφάλιση της ελεγκτικής ανεξαρτησίας τους. Συνεπώς, τα

στοιχεία από τις αγωγές δείχνουν ότι δεν αποτελούν σημαντικές πηγές για τις εκκρεμείς δίκες εναντίων των ελεγκτών. Ο λόγος που προέκυψαν οι εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις, οφείλεται στο γεγονός ότι οι ελεγκτές παρείχαν μη ελεγκτικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους πελάτες τους, παράγοντας που έπληττε σε ένα βαθμό την ανεξαρτησία τους.

Επιπρόσθετα, εκτός από τα αποδεικτικά στοιχεία που παρέχουν οι εκκρεμείς δίκες, πολλές πρόσφατες, μελέτες έδειξαν ότι πρέπει να δοθεί βαρύτητα στον έλεγχο της σχέσης μεταξύ των αμοιβών που προέρχονται από τις μη ελεγκτικές υπηρεσίες και των αποδεικτικών στοιχείων από τα έσοδα της διαχείρισης. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η γραμμή της έρευνας ελέγχει εάν οι οικονομικές μονάδες, των οποίων οι εκθέσεις εμφανίζουν υψηλότερα επίπεδα μη ελεγκτικών αμοιβών, εξαιτίας των μη ελεγκτικών υπηρεσιών που προσφέρουν οι ελεγκτές, είναι πιο πιθανό να αναφέρουν υψηλότερο επίπεδο διακριτικής δεδουλευμένων και να πληρούν καλύτερα τις προβλέψεις των κερδών των αναλυτών. Τα αποτελέσματα από τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν είναι διφορούμενα. Κάποιοι αναλυτές, παρατηρούν θετική συσχέτιση μεταξύ αυτών των δυο παραγόντων, ενώ κάποιοι άλλοι, δεν εντοπίζουν καμία σχέση. Συνεπώς, τα συμπεράσματα είναι συγκεκριμένα (DeFond, et al., 2002).

Όπως παρατηρήθηκε από έρευνες που διεξήχθησαν για αυτό το θέμα, η ανεξαρτησία των ελεγκτών, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, θεωρείται άκρως σημαντική. Σε περιπτώσεις που την διακινδυνεύουν, προσφέροντας μη ελεγκτικές υπηρεσίες στους πελάτες τους, αποκομίζουν μεν μη ελεγκτικές αμοιβές, ωστόσο, ρισκάρουν τη φήμη τους και ενδεχομένως καλούνται να αντιμετωπίσουν ποινικές κυρώσεις για αυτήν τους τη πράξη. Από τα αποτελέσματα των ερευνών προέκυψε ότι δεν διευκρινίστηκε εάν η ανεξαρτησία των ελεγκτών πλήττεται από τις συμβουλευτικές – μη ελεγκτικές υπηρεσίες που προσφέρουν. Συνεπώς, πρέπει να ελεγχθεί η σχέση που υπάρχει μεταξύ των μη ελεγκτικών αμοιβών, των υπηρεσιών των ελεγκτών και των εκθέσεων που συντάσσουν οι ελεγκτές, οι οποίοι εξαρτώνται οικονομικά από αυτές τις επιχειρήσεις. Με αυτό τον τρόπο, θα διαπιστωθεί ο βαθμός διακινδύνευσης της ανεξαρτησίας των ελεγκτών (Palmrose et al., 2004).

2.9 ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΩΝ ΜΗ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

Η έκθεση του ελεγκτή έχει καθοριστικό ρόλο για τους συμμετέχοντες στην αγορά κεφαλαίου, διότι τους προειδοποιεί για ενδεχόμενα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει η δρώσα επιχειρηματική οντότητα. Ο όρος αποτυχία ελέγχου, συνήθως αναφέρεται σε περιπτώσεις που οι ελεγκτές δεν κατόρθωσαν να διατυπώσουν ορθά τη γνώμη τους για την κατάσταση της οικονομικής μονάδας. Το αποτέλεσμα ήταν τα ενδιαφερόμενα μέρη να μην έχουν ολοκληρωμένη εικόνα της δρώσας επιχείρησης και ούτε να γνωρίζουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η αποτυχία βαρύνει τον ελεγκτή καθώς οι πελάτες τους δεν έχουν την δυνατότητα να συνεχίσουν την ύπαρξη της επιχείρησης και για αυτό το λόγο συνήθως χρεοκοπεί.

Γενικά, η ανεξαρτησία του ελεγκτή βασίζεται κυρίως στην ικανότητα που έχει να διατυπώνει αντικειμενικά τη γνώμη του στις εκθέσεις αναφορών του, παρουσιάζοντας την πραγματική εικόνα της οικονομικής μονάδας. Συνεπώς, ως ανεξαρτησία του ελεγκτή ορίζεται η πιθανότητα οι ελεγκτές να πραγματοποιούν σωστά την εργασία τους και να ανακαλύψουν τυχόν παραβάσεις που υπάρχουν στις οικονομικές καταστάσεις των πελατών τους, τις οποίες οφείλουν να τις καταγράψουν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, οι ελεγκτές που δεν είναι πλήρως ανεξάρτητοι από τους πελάτες τους να αδυνατούν να διατυπώσουν σωστές εκθέσεις ελέγχου, διότι ειδήλλως θα δυσανεστηθούν εκείνοι που τους πληρώνουν (DeFond, et al., 2002).

Οι ρυθμιστικές αρχές ανησυχούν ότι οι υψηλές μη ελεγκτικές αμοιβές που λαμβάνουν οι ελεγκτές, σε τέτοιες περιπτώσεις, οδηγούν σε μείωση της ανεξαρτησίας τους, γεγονός που τους εμποδίζει να διατυπώνουν αντικειμενικά τη γνώμη τους για τις απάτες και τα επικείμενα προβλήματα που αντιμετωπίζει η δρώσα επιχειρηματική μονάδα. Ωστόσο, οι ελεγκτές λαμβάνουν αμοιβές για τις ελεγκτικές εργασίες που προσφέρουν αλλά φυσικά και για τις μη ελεγκτικές. Έχει δημιουργηθεί ένα διμερές μονοπώλιο που οφείλεται στα μη μηδενικά αποτελέσματα της μεταγωγής των ελεγκτικών κοστών, που οι ελεγκτές εισπράττουν οικονομικές προσόδους από τις ελεγκτικές υπηρεσίες που προσφέρουν (DeAngelo, 1981). Συνεπώς, παρουσιάζεται αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ των μη ελεγκτικών αμοιβών και των σωστών διατυπώσεων των εκθέσεων ελέγχου, όταν υπάρχει *Ceteris paribus*. Πιο αναλυτικά, όταν οι ελεγκτές εξασφαλίζουν υψηλές μη ελεγκτικές αμοιβές, ενώ παράλληλα λαμβάνουν αμοιβές ελεγκτικές, είναι φανερό ότι εισπράττουν υψηλά ποσά, τα οποία

τους καθιστούν υπόλογους και τους αναγκάζουν να εξαρτώνται οικονομικά από τους πελάτες τους. Με τον τρόπο αυτό, περιορίζεται η ανεξαρτησία τους κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Όσο μεγαλύτερες είναι οι αμοιβές που λαμβάνουν τόσο περισσότερο μειώνεται η ανεξαρτησία τους, διότι οι συνολικές αμοιβές σχετίζονται αντίστροφα με την τάση του ελεγκτή να εκδίδει γνωμοδοτήσεις για τον έλεγχο (DeFond, et al., 2002).

2.10 ΤΡΟΠΟΙ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Είναι επιτακτική η ανάγκη για διασφάλιση της αρχής της ανεξαρτησίας. Διαδραματίζει αποφασιστικό ρόλο στην ενίσχυση της φήμης του ελεγκτή και θεωρείται άκρως σημαντική η προώσπιση της, διότι από αυτή εξαρτάται το κύρος, η επαγγελματική καταξίωση και η αξιοπιστία των ορκωτών ελεγκτών λογιστών. Στο παρελθόν, είχε τεθεί υπό αμφισβήτηση η ανεξαρτησία των ελεγκτών και είχαν εμφανιστεί πολλά προβλήματα, σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Αυτό οδήγησε τις ρυθμιστικές αρχές να παρέμβουν με σκοπό να αντιμετωπίσουν άμεσα αυτό το πρόβλημα. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ (SEC), το Νοέμβριο του 2000, θέσπισε νομοθεσία για να λυθεί το πρόβλημα και να ενδυναμώσει την ύπαρξη και προώσπιση της ανεξαρτησίας των ελεγκτών (Καζάντζης, 2006).

Οι κανονισμοί που ανακοινώθηκαν επισήμως δήλωναν ότι υπάρχουν εννέα διαφορετικές κατηγορίες μη ελεγκτικών υπηρεσιών, που αν προσφερθούν από τον εξωτερικό ελεγκτή στην ελεγχόμενη επιχειρηματική οντότητα, τότε είναι αναπόφευκτο να μην πληγεί η ανεξαρτησία του. Σε περιπτώσεις που οι ελεγκτές λαμβάνουν χρηματικά ποσά από τους πελάτες τους, εκτός της ελεγκτικής τους δράσης, σύμφωνα με τους κανονισμούς, αυτά θα έπρεπε να δηλωθούν και να δημοσιευθούν από την ελεγχόμενη μονάδα. Η Ελλάδα κινήθηκε στα ίδια πλαίσια με τις ΗΠΑ και απαγόρευσε στους ελεγκτές της την παροχή των συγκεκριμένων υπηρεσιών προς τις ελεγχόμενες μονάδες. Τονίζεται ότι σημαντικός παράγοντας για τη διάβρωση της ελεγκτικής ανεξαρτησίας, αποτελεί η αγορά μετοχών της ελεγχόμενης επιχείρησης από τους ελεγκτές. Αυτό το φαινόμενο, που έκανε την εμφάνιση του κυρίως σε διεθνές επίπεδο, απασχόλησε αρκετά τις ρυθμιστικές αρχές, διότι οι ελεγκτές είχαν προσωπικό και οικονομικό συμφέρον με τον πελάτη τους, γεγονός που θα τους περιόριζε να ασκήσουν με ανιδιοτέλεια τα καθήκοντα τους. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς υποχρέωσε τις ελεγχόμενες μονάδες να χρησιμοποιούν ένα συγκεκριμένο ηλεκτρονικό

σύστημα ελέγχου, το οποίο θα τους υποδείκνυε ποιοι είναι οι αγοραστές των μετοχών τους. Με τον τρόπο αυτό, επεδίωκε να λάβει προληπτικά μέτρα ώστε να αντιμετωπιστεί ριζικά το πρόβλημα. Σε εθνικό επίπεδο, δεν έχουν εντοπιστεί και καταγραφεί τέτοιου είδους φαινόμενο από τις αντίστοιχες ελληνικές επιτροπές Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχου καθώς και Κεφαλαιαγοράς. Είναι φανερό ότι τέτοιου είδους αναφορές πλήττουν την ανεξαρτησία του επαγγέλματος των εξωτερικών ελεγκτών (Palmrose et al., 2004).

Τονίζεται ότι για να προασπιστεί η ανεξαρτησία του ελεγκτικού επαγγέλματος, έπρεπε οι ρυθμιστικές αρχές να καταφύγουν στη δημιουργία ελεγκτικών προτύπων και κανονισμών και να θεσπίσουν το νομικό πλαίσιο το οποίο θα ενίσχυε αυτές τις προδιαγραφές. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε την 8η Ελεγκτική Οδηγία 2006/43/ΕΕ/200615, η οποία ασχολείται γενικά με την δομή που πρέπει να έχει το ελεγκτικό επάγγελμα. Σε πολλά σημεία της, ασχολείται ρητά, με το θέμα της ανεξαρτησίας του ελεγκτή και τη σπουδαιότητα ύπαρξής της. Πιο συγκεκριμένα, στο θεσμικό πλαίσιο αναφέρεται ότι σε όλα τα κράτη-μέλη της θα πρέπει, ο ορκωτός ελεγκτής καθώς και η ομάδα ελέγχου του, να είναι εντελώς ανεξάρτητοι από το πελάτη τους, όταν επιτελούν το έργο τους και σε καμία περίπτωση να μην λαμβάνουν μέρος στην λήψη αποφάσεων της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας. Αναλυτικά, στο άρθρο 22, η οδηγία υποδηλώνει ότι θα πρέπει να εφαρμοστούν οι παρακάτω ρυθμίσεις:

Σε περιπτώσεις που διαπιστώνεται η ύπαρξη προσωπικών-οικονομικών ή άλλων ειδών συμφερόντων, σχέσεις εργασίας, κατοχή οικονομικών στοιχείων, άμεσα ή έμμεσα, και παροχή μη ελεγκτικών υπηρεσιών από την πλευρά του ορκωτού ελεγκτή ή της ομάδας ελέγχου ή γενικά από το δίκτυο των φορέων ελέγχου προς την ελεγχόμενη οικονομική οντότητα, δεν θα πρέπει να γίνεται σε καμία περίπτωση η αναδοχή του ελεγκτικού έργου σε αυτούς. Είναι πολύ πιθανό ένα τρίτο άτομο, λογικά και αντικειμενικά σκεπτόμενο, να συμπεράνει ότι με αυτού του είδους τις σχέσεις διαβρώνεται η αρχή της ανεξαρτησίας του ελεγκτικού επαγγέλματος (DeFond, et al., 2002).

Σε περιπτώσεις που έχουν αναπτυχθεί φιλικές σχέσεις μεταξύ ελεγκτή και πελάτη, συγκρούσεις συμφερόντων, απειλές και συνηγορία, σύμπτωση κριτή και κρινόμενου, ο φορέας ελέγχου, και κατά συνέπεια ο εξωτερικός ελεγκτής, καλείται να τις αντιμετωπίσει εγκαίρως λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα. Αυτές οι περιπτώσεις θεωρούνται σοβαρές απειλές για την άσκηση της ελεγκτικής διαδικασίας και συνάμα, νοθεύουν την ύπαρξη της ανεξαρτησίας του επαγγέλματος. Εφόσον αποκαλυφθούν

αυτές οι απειλές, λόγω του προβλήματος που δημιουργούν στην αντικειμενική και ορθή άσκηση του ελεγκτή, εκείνος υποχρεούται να μην διενεργήσει το έργο του (DeFond, et al., 2002).

Με βάση το άρθρο 4 του Κανονισμού Επαγγελματικής Δεοντολογίας, στον ελληνικό χώρο, κάθε ορκωτός ελεγκτής που είναι μέλος του Σ.Ο.Ε.Λ. υποχρεούται να εκτελεί με ανεξάρτητο και αντικειμενικό τρόπο τα ελεγκτικά του καθήκοντα, δίχως να δέχεται οποιαδήποτε επιρροή από την ελεγχόμενη οικονομική οντότητα, η οποία αποτελεί την πελατεία του. Βασικός στόχος του ελεγκτή είναι να καταγράψει όλα τα στοιχεία που βρίσκει στην έκθεση ελέγχου και να παρουσιάσει την ακριβή και αληθινή εικόνα της οικονομικής θέσης της εταιρίας. Ακόμη και στις περιπτώσεις που η κατάσταση της ελεγχόμενης μονάδας δεν είναι η επιθυμητή, θα πρέπει να το αναφέρει στην έκθεση του, λειτουργώντας με ανεξαρτησία, χωρίς να δώσει περιθώρια στην οικονομική μονάδα να παρέμβει, υποχρεώνοντας τον να αλλάξει τα ευρήματα του ελέγχου και να παρουσιάσει μια λανθασμένη βελτιωμένη εικόνα της στις αναφορές του. Από τις αναφορές των ελεγκτών ενημερώνονται οι ίδιοι οι διαχειριστές της ελεγχόμενης επιχείρησης, οι μέτοχοι αλλά και τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη. Για το λόγο αυτό, πρέπει να εκτελούν με ανεξαρτησία τα καθήκοντα τους, προκειμένου να είναι αξιόπιστα τα πορίσματα του ελέγχου (Palmrose et al., 2004).

Η διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ορκωτού ελεγκτή σηματοδοτεί τη μετέπειτα πορεία του στο χώρο της εργασίας. Από αυτήν κρίνεται η αξιοπιστία του ελέγχου του και η ίδια του η φήμη. Έχοντας αυτό υπόψη, οι αρχές θεώρησαν ότι ήταν απαραίτητο να θεσπιστεί η αντίστοιχη νομοθεσία, η οποία θα υποστηρίζει και θα ενισχύει την ανεξαρτησία των ελεγκτών. Συνεπώς, το περιεχόμενο της θα πρέπει να διέπεται από τους κανόνες και τους κανονισμούς που πρέπει να εφαρμόζει κάθε μέλος του Σ.Ο.Ε.Λ., όταν επιτελεί το ελεγκτικό του έργο. Παρακάτω παρατίθενται οι κανονισμοί που βοηθούν στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του ελεγκτή²:

- Κάθε μέλος του Σ.Ο.Ε.Λ. είναι υποχρεωμένο να κρατάει ουδέτερη, αντικειμενική και ανιδιοτελή στάση σε περιπτώσεις που διαπιστώνονται αντικρουόμενες απόψεις με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα ή με άλλους ενδιαφερόμενους. Στόχος του είναι, στις εκθέσεις ελέγχου, να διατυπώνει, να καταγράφει και να τεκμηριώνει τη γνώμη του με βάση τα αληθινά στοιχεία που εντοπίζει κατά την πραγματοποίηση της ελεγκτικής διαδικασίας στην επιχείρηση. Είναι περιττό να καταφεύγει σε

² www.soel.gr

πλεονάζοντες χαρακτηρισμούς και οφείλει οι διαπιστώσεις του να είναι αξιόπιστες και απολύτως αντικειμενικές.

- Ο εξωτερικός ελεγκτής υποχρεούται να είναι ανεξάρτητος, με την έννοια ότι δε δεσμεύεται με οποιοδήποτε προσωπικό, οικονομικό ή άλλους είδους συμφέρον (έμμεσο ή άμεσο) με την επιχειρηματική οντότητα που ελέγχει. Σε αντίθετη περίπτωση, ο ελεγκτής ενδεχομένως να διαστρεβλώσει τα αποτελέσματα, ώστε να παρουσιάσει μια διαφορετική, και κατά βάση βελτιωμένη, εικόνα της επιχείρησης στις εκθέσεις ελέγχου του, πράγμα το οποίο θεωρείται αντικρουόμενο με τις αρχές του επαγγέλματος του.
- Ο ελεγκτής πρέπει να είναι αμέτοχος στη λήψη αποφάσεων της ελεγχόμενης επιχειρηματικής οντότητας, σε θέματα που αφορούν την ανάθεση αρμοδιοτήτων. Είναι θεμιτό να αποφεύγει να εκφράζει τη γνώμη του στην επιχείρηση για τις ενέργειες και τις αποφάσεις που ακολουθεί. Αυτού του είδους οι εργασίες δεν ανήκουν στο εύρος των υπηρεσιών που παρέχουν στους πελάτες τους.
- Η γνώμη του ελεγκτή πρέπει να χαρακτηρίζεται από τις αρχές της αντικειμενικότητας στις αναφορές που καταγράφει στις εκθέσεις ελέγχου του. Όλα τα ευρήματα από την διενέργεια του ελέγχου πρέπει να αναφέρονται και να μην δίνει το δικαίωμα σε τρίτους, όπως η διαχείριση της εταιρίας ή και οποιαδήποτε άλλων που έχουν συμφέρον από την εταιρία, να παρέμβουν στο έργο του.
- Οι κανονισμοί ορίζουν ότι ο ελεγκτής δεν πρέπει να παρέχει οποιαδήποτε άλλου είδους υπηρεσία στην ελεγχόμενη οικονομική μονάδα πέραν από αυτή όπως ορίζεται από τη νομοθεσία για το ελεγκτικό επάγγελμα. Όλες οι άλλες υπηρεσίες, που ενδεχομένως να παρέχει κάποιος ελεγκτής, θεωρούνται μη ελεγκτικές υπηρεσίες ή αλλιώς συμβουλευτικές, οι οποίες ωστόσο, δημιουργούν προβλήματα στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Σε γενικές γραμμές, θεωρείται ότι με τη προσφορά τέτοιων υπηρεσιών, σε ασυνήθιστη έκταση, πλήττεται η αντικειμενικότητα και η ανιδιοτέλεια τους.
- Κάθε μέλος του Σ.Ο.Ε.Λ., δεν πρέπει να δέχεται από την ελεγχόμενη επιχειρηματική οντότητα, οποιαδήποτε δώρα ή άλλου τέτοιου είδους υπηρεσίες που τους προσφέρουν, διότι αυτά συνήθως στοχεύουν στη δωροδοκία τους. Τα μόνα κοινά αποδεκτά και επιτρεπτά είναι εκείνα τα οποία ανήκουν στην σφαίρα της φιλοξενίας, της επιβράβευσης και της φιλοφρόνησης και αποδίδονται στους ελεγκτές, όταν εκτελούν ορθά τον έλεγχο σε αυτές.

- Ο ελεγκτής υποχρεούται να ακολουθεί πιστά τις προσταγές της νομοθεσίας, χωρίς παρεκκλίσεις από αυτές. Το περιεχόμενο των αποφάσεων του Εποπτικού Συμβουλίου αναφέρεται στους περιορισμούς και τα ασυμβίβαστα του ελεγκτικού επαγγέλματος και για το λόγο αυτό πρέπει να εφαρμόζονται ρητά από αυτούς. Οποιαδήποτε εργασία τους ανατίθεται πρέπει να γνωστοποιείται.
- Κατά τη διενέργεια του έλεγχου σε οικονομική μονάδα, στην οποία εργάζονται άτομα του φιλικού ή συγγενικού περιβάλλοντος, πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός. Είναι απαραίτητο να ληφθούν τα ανάλογα μέτρα, ώστε να υπερασπιστεί και να ενισχύσει, αποτελεσματικά, την ανεξαρτησία του κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, με σκοπό να είναι τελείως αντικειμενικός στις αναφορές του. Σε αντίθετη περίπτωση, πρέπει να αποποιηθεί τον έλεγχο στην συγκεκριμένη οικονομική μονάδα ή και να διακόψει ευθύς την ελεγκτική διαδικασία, εάν την έχει ξεκινήσει.
- Ο ορκωτός ελεγκτής είναι παρέκκλιση από τη νομοθεσία να λαμβάνει οποιαδήποτε αμοιβή ή προμήθεια από τον πελάτη του, όταν αυτή αφορά χρήματα από άλλες μη ελεγκτικές υπηρεσίες. Ακόμη και σε περιπτώσεις που αφορούν πρόσθετες ελεγκτικές διαδικασίες, δεν πρέπει να λαμβάνει επιπλέον χρήματα, παρά μόνο όταν όλες οι διεργασίες έχουν διεξαχθεί με βάση την κείμενη νομοθεσία. Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να γίνεται με απόλυτη διαφάνεια η ανάθεση, η πραγματοποίηση και η κοστολόγηση της ελεγκτικής διαδικασίας για να καταφέρει να αποδεχθεί ο ελεγκτής την αμοιβή του από την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.

Τονίζεται ότι το ποσό της ελεγκτικής αμοιβής είναι συμφωνημένο εξ αρχής μεταξύ ελεγκτή ή ελεγκτικού φορέα και πελάτη. Απαγορεύεται, λοιπόν, να υπάρξει μετέπειτα διαπραγμάτευση αυτής της αμοιβής ή ακόμη μείωση ή αύξηση της όταν έχει υπογραφεί η συμφωνία. Όσα έχουν ορισθεί από τους κανονισμούς πρέπει να εφαρμόζονται πιστά. Μόνο σε περιπτώσεις που ορίζει η νομοθεσία και υπάρχει σημαντικός λόγος, επιτρέπεται να γίνει εξαίρεση, εφόσον προηγουμένως έχει δοθεί η ανάλογη άδεια για αυτήν την πράξη από το Εποπτικό Συμβούλιο (DeFond, et al., 2002).

Σημειώνεται ότι απαγορεύεται ρητά από τη νομοθεσία ο εξωτερικός ελεγκτής ή κάποιο άλλο άτομο της διοίκησης του φορέα ελέγχου να επιτελέσει τα καθήκοντα του ελέγχου σε μια επιχειρηματική οντότητα εφόσον στο παρελθόν είχε εργαστεί σε αυτήν ως:

- εσωτερικός ελεγκτής της, φορολογικός, οικονομικός ή λογιστικός σύμβουλος της, έχοντας δηλαδή δημιουργηθεί μια εξαρτημένη σχέση μεταξύ αυτών των δυο. Το ίδιο ισχύει εάν ο ορκωτός αυτός ελεγκτής είχε εργαστεί ως ελεύθερος επαγγελματίας, με βασικό του αντικείμενο την προσφορά των προαναφερόμενων υπηρεσιών προς την ελεγχόμενη μονάδα
- είτε ως μέλος της διοίκησης της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας
- είτε ως υψηλό στέλεχος που κατείχε διευθυντικές θέσεις.

Το χρονικό διάστημα πρέπει να είναι πέραν των πέντε ετών από την παροχή αυτών των υπηρεσιών προς αυτήν την επιχείρηση και πριν ακολουθήσουν το επάγγελμα το ορκωτού ελεγκτή. Πολύ σπάνια γίνονται εξαιρέσεις σε αυτές τις περιπτώσεις. Για την ακρίβεια, πρέπει να συντρέχουν σημαντικοί λόγοι και να έχει δοθεί έγκριση από το Εποπτικό Συμβούλιο και από το Επιστημονικό συμβούλιο των μελών του Σ.Ο.Ε.Λ. (DeFond, et al., 2002).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

3.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Η εύρυθμη λειτουργία μιας οικονομικής οντότητας μπορεί να επηρεαστεί από διάφορες παραμέτρους που ενεργούν στο εσωτερικό και στο εξωτερικό περιβάλλον της. Είναι φανερό ότι οι ενδοεπιχειρησιακοί παράμετροι επηρεάζουν τη λειτουργία της επιχείρησης και έχει παρατηρηθεί ότι σε αυτούς στηρίζονται για να οριοθετηθούν οι ανταγωνιστικές θέσεις των επιχειρηματικών μονάδων, σε διεθνές επίπεδο. Συνεπώς, είναι λογικό να σχεδιάζονται και να εφαρμόζονται μακροοικονομικές πολιτικές από παγκόσμιους οργανισμούς και όργανα, όπως προστάζουν οι εκάστοτε συνθήκες. Τα διάφορα είδη διακυβέρνησης που εφαρμόζονται εντός των επιχειρηματικών μονάδων καθορίζουν και υποδηλώνουν, σε πολύ υψηλό ποσοστό, τις προοπτικές ανάπτυξης και τα μελλοντικά οικονομικά αποτελέσματα (Ξανθάκης, 2003).

Η εμφάνιση πολλών και γνωστών εταιρικών σκανδάλων, όπως είναι τα παραδείγματα της Enron, του Worldcome, του Perry Drugstore Inc, της CapitalBank Corporation και της Parlamat, έκανε επιτακτικότερη την ανάγκη να ελεγχθεί η μορφή διακυβέρνησης των επιχειρηματικών μονάδων που ήταν εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Κατά βάση, έπρεπε να μελετήσουν καλά τον τρόπο διοίκησης αυτών των επιχειρήσεων για να εξετάσουν τις αιτίες που οδήγησαν στην κατάρρευση αυτών των εισηγμένων μονάδων. Βασικός σκοπός των ρυθμιστικών αρχών, όλων των χωρών, ήταν να ανακαλύψουν τρόπους και να εφαρμόσουν μέτρα τα οποία θα κατοχυρώσουν και θα προστατεύσουν τα συμφέροντα των μετόχων και των πιστωτών αυτών των οικονομικών μονάδων. Επομένως, όλοι οι οργανισμοί, σε εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο, φαίνεται να ανησυχούν για τον τρόπο εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρηματικών μονάδων και για το ενδεχόμενο εμφάνισης επιπλέον σκανδάλων (Μέκος, 2003).

Η εταιρική διακυβέρνηση έγινε ευρέως γνωστή και ξεκίνησε ιδιαίτερα να απασχολεί, σε εγχώριο και σε παγκόσμιο επίπεδο, μετά την εμφάνιση των σκανδάλων. Μέχρι τότε δεν λάμβανε ιδιαίτερη σημασία. Βασικός στόχος της εταιρικής διακυβέρνησης είναι, η οικονομική μονάδα, να λαμβάνει αποφάσεις με τον πιο δημοκρατικό τρόπο, το διοικητικό συμβούλιο να ακολουθεί αυτή την αρχή και να συμμετέχουν σε αυτές όσο το δυνατόν περισσότερα μέλη. Αναφέρεται, κατά βάση, σε

οντότητες οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο και έχει ως γενική αρχή το σεβασμό των μετόχων και των πιστωτών της οικονομικής μονάδας. Παράλληλα, επιδιώκει να εξασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία με σκοπό, αυτά τα μέρη, να έχουν στο μέλλον τη δυνατότητα να κατοχυρώσουν κάποια αμοιβή για την επένδυση τους. Οι ρυθμιστικές αρχές έχουν ορίσει διάφορους νόμους και κανονισμούς που πρέπει να εφαρμόζονται, ώστε να πραγματοποιείται ορθά η εταιρική διακυβέρνηση και να επιλύονται τα προβλήματα που πιθανόν να δημιουργηθούν, εντός της οικονομικής μονάδας.

Πιο συγκεκριμένα, ο όρος εταιρική διακυβέρνηση αναφέρεται σε ένα πλήθος διαδικασιών και νόμων που καλούνται να εφαρμόζουν οι επιχειρηματικές μονάδες, οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο. Σκοπός τους είναι να ορίσουν τον τρόπο ελέγχου και διοίκησης τους από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και να εξασφαλίσουν τις αμοιβές που θα λαμβάνουν οι μέτοχοι για την επένδυση τους. Υπάρχει αμοιβαία σχέση μεταξύ της επιχειρηματικής μονάδας, των μετόχων και πιστωτών της και παράλληλα επισημαίνεται η αναγκαιότητα να αναπτύσσεται σεβασμός μεταξύ αυτών (Ξανθάκης, 2003).

Εφαρμόζονται διάφοροι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης, οι οποίοι είναι κυρίως νομικοί και οικονομικοί νόμοι και κανονισμοί, που αφορούν στον τρόπο διοίκηση μιας επιχειρηματικής οντότητας και, κατά περίπτωση, αλλάζουν διαμέσου της πολιτικής διαδικασίας. Υπάρχουν διάφορα συστήματα του συγκεκριμένου τρόπου διακυβέρνησης των επιχειρήσεων τα οποία ορίζουν τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα, που απορρέουν από την εφαρμογή της, στους συμμετέχοντες της οικονομικής οντότητας, ήτοι οι μέτοχοι, το διοικητικό συμβούλιο, τα διευθύνοντα στελέχη και τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη (εντός ή εκτός) της επιχείρησης.

Προβληματίζει ο τρόπος με τον οποίο τα αξιόλογα και κατάλληλα στελέχη της οικονομικής μονάδας (διαχειριστές της) θα απορροφηθούν στις σωστές θέσεις, πως θα αναφέρουν τα προβλήματα στους ανωτέρους τους και αν θα αποκαλύπτουν την πραγματική εικόνα. Το πρόβλημα αυτό είναι γνωστό ως το πρόβλημα «εντολέα-εντολοδόχου». Σύμφωνα με αυτό, υπάρχουν διαφορετικά και, πολλές φορές, αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ των διαχειριστών και των ιδιοκτητών των οικονομικών μονάδων. Η εταιρική διακυβέρνηση έχει ως στόχο την επίλυση αυτών των προβλημάτων και την εύρεση της κατάλληλης λύσης, ώστε να λειτουργεί εύρυθμα, αποδοτικά και με κερδοφορία η επιχείρηση. Για το λόγο αυτό, στηρίζεται ενεργά από την εταιρική διακυβέρνηση η ύπαρξη ελεγκτικών επιτροπών. Αυτές έχουν ως σκοπό να

ενδυναμώνουν το ρόλο της εταιρικής διακυβέρνησης και επηρεάζουν σημαντικά την επίτευξη αυτού του σκοπού. Τονίζεται ότι για να ενισχυθεί αυτός ο σκοπός πρέπει οι ελεγκτές να λειτουργούν με πλήρη ανεξαρτησία τα καθήκοντα τους και να παραμένουν ανεπηρέαστοι από τους διαχειριστές των ελεγχόμενων οικονομικών μονάδων (Turley et. al., 2004).

Σημειώνεται ότι υπάρχουν και εφαρμόζονται πέντε διαφορετικά μοντέλα εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της. Κάθε οικονομική οντότητα εφαρμόζει εκείνο το οποίο ανταποκρίνεται καλύτερα στις προδιαγραφές της. Κάθε μοντέλο εξετάζει από διαφορετική οπτική γωνία τη σχέση μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου και των υπολοίπων εργαζομένων της επιχείρησης. Επιπρόσθετα, ορίζει με διαφορετικό τρόπο τις υποχρεώσεις και το ρόλο που πρέπει να έχει το συμβούλιο της, όσον αφορά τη λειτουργία της. Κάθε προσέγγιση εστιάζει σε διαφορετικό σημείο την ανάλυση και εφαρμογή της. Κάποια μοντέλα εμβαθύνουν στον τρόπο και στην ιστορία οργάνωσης της επιχείρησης, κάποια άλλα στο μέγεθος της, ενώ άλλα στο σκοπό της. Ονομαστικά αυτά τα μοντέλα είναι τα ακόλουθα: το Μοντέλο Πολιτικής Συμβουλίου (Policy Board Model), το Μοντέλο Γνωμοδοτικού Συμβουλίου (Advisory Board Model), το Μοντέλο Ομάδας Διαχείρισης (Management Team Model), το Συνεργατικό Μοντέλο (Co-Operative Model) και τέλος το Πατρονιστικό Μοντέλο (Patron Model) (Μέκος, 2003).

3.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ

Η εταιρική διακυβέρνηση διέπεται από κάποιες βασικές αρχές, βάση των οποίων οδηγείται, μέσω αυτής, η επιχειρηματική μονάδα στα βέλτιστα αποτελέσματα της. Αυτό σημαίνει ότι η υλοποίηση των στόχων της πραγματοποιείται όταν ο τρόπος οργάνωσης της και τα συστήματα που εφαρμόζει στηρίζονται στην εχεμύθεια, στην αμεσότητα, στην αξιοπιστία και στην τιμιότητα. Επιπρόσθετα, πρέπει να υπάρχει σεβασμός μεταξύ των διαχειριστών, του διοικητικού συμβουλίου και των υπόλοιπων εργαζομένων, να επιτελούνται όλες οι αρμοδιότητες με υπευθυνότητα και να προσπαθούν να επιτύχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα προς όφελος όλων των συμμετεχόντων της επιχείρησης. Πολύ σημαντικό στοιχείο για τη καλή εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί ο τρόπος με τον οποίο οι διαχειριστές και οι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας εργάζονται, προκειμένου να δημιουργήσουν και να εφαρμόζουν ένα μοντέλο διακυβέρνησης, ώστε να ανταποκρίνεται στις προδιαγραφές της.

Υποχρέωση τους είναι, στο μέλλον, να το ελέγχουν για να δουν την αποδοτικότητα του. Συνεπώς, πρέπει να επιτελούν τα καθήκοντα τους με ηθική και εντιμότητα και όλες οι μέθοδοι που ακολουθούν να παρουσιάζονται με πλήρη διαφάνεια, προκειμένου να εφαρμόζεται σωστά η εταιρική διακυβέρνηση και να φθάσουν στο βέλτιστο αποτέλεσμα. Είναι θεμιτό να πραγματοποιείται έλεγχος σε δυο διαφορετικά επίπεδα, με σκοπό να αποδεικνύεται η σωστή διακυβέρνηση της επιχείρησης. Είναι υψίστης σημασίας για την απόδοση της επιχείρησης, η άσκηση ελέγχου από το διοικητικό συμβούλιο προς τους διαχειριστές της και παράλληλα από τους μετόχους της προς το συμβούλιο της. Υπάρχουν αντικρουόμενα συμφέροντα μεταξύ αυτών των ομάδων και για αυτό το λόγο θεωρείται επιτακτική η ανάγκη του ελέγχου. Προστίθεται η χρησιμότητα των ελεγκτικών επιτροπών, η οποία ενισχύει αυτό το έργο (Μέκος, 2003).

Η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί σημαντικό θεσμό για την εύρυθμη και κερδοφόρα πορεία της επιχειρηματικής μονάδας. Η σωστή εφαρμογή της θα επιφέρει κέρδη σε όλους τους συμμετέχοντες της επιχείρησης και για το λόγο αυτό εμπλέκεται σε πολλά ζητήματα που έχουν να κάνουν με:

- τον έλεγχο της προετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων της επιχειρηματικής μονάδας
- την ύπαρξη συστημάτων εσωτερικού ελέγχου που διασφαλίζουν την λειτουργία της επιχείρησης καθώς και την ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών, κατά την επιτέλεση των καθηκόντων τους
- τον τρόπο πρόσληψης του προσωπικού της οικονομικής οντότητας και την τοποθέτηση του στις θέσεις του διοικητικού συμβουλίου της
- την μερισματική πολιτική
- τη διαχείριση του κινδύνου και τον τρόπο ελέγχου του
- τα χρηματικά ποσά που διατίθενται στα ανώτερα στελέχη της επιχειρηματικής μονάδας, προκειμένου να παρέχουν τις υπηρεσίες τους
- τον έλεγχο της αποζημίωσης των διαχειριστών και του Γενικού Διευθυντή κατά την αποχώρησή τους από την επιχείρηση (Turley et. al., 2004).

Συνεπώς, για να λειτουργήσει αποδοτικά η εταιρική διακυβέρνηση πρέπει να εφαρμόζονται κάποιοι κανόνες, οι οποίοι θα υποδεικνύουν τον τρόπο. Οι συνθήκες έχουν διαφοροποιηθεί με το πέρασμα των χρόνων, γεγονός που έκανε επιτακτική την ανάγκη να βρεθεί η λύση για την ορθή λειτουργία των οικονομικών μονάδων. Δόθηκε βάση στον τρόπο με τον οποίο θα επιτευχθεί ο βασικός σκοπός της ύπαρξης της

εταιρικής διακυβέρνησης. Για το λόγο αυτό, αποφασίστηκε ότι οι οικονομικές οντότητες πρέπει να ακολουθούν τους κανόνες που αναλύονται παρακάτω:

- Εντός της επιχειρηματικής μονάδας πρέπει να λειτουργεί ένα σωστά οργανωμένο σύστημα εσωτερικού ελέγχου και τα μέλη που το απαρτίζουν να είναι ανεξάρτητα από την επιχείρηση. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να λειτουργούν με βάση την επίτευξη των αντικειμενικών συμφερόντων της οντότητας και όχι με κριτήριο το προσωπικό τους όφελος.
- Όλα τα μέλη, που απαρτίζουν Διοικητικό Συμβούλιο της επιχειρηματικής μονάδας, οφείλουν να είναι «ανεξάρτητα», υπό την έννοια να μην έχουν οποιαδήποτε είδους σχέση (συγγενική ή επαγγελματική) με τους μεγαλομετόχους της. Αυτό απαιτείται, διότι οποιαδήποτε ανάμειξη εμποδίζει την εκτέλεση των καθηκόντων τους με τρόπο αντικειμενικό.
- Ζητείται να δημιουργηθεί μια εταιρική ιστοσελίδα, στην οποία θα αναφέρεται η κατάσταση της οικονομικής μονάδας και μέσω αυτής θα ενημερώνονται οι μέτοχοι για τα δρώμενα της.
- Είναι απαραίτητο να προσλαμβάνεται διαφορετικό πρόσωπο για τη θέση του διευθύνοντα συμβούλου και τη θέση του προέδρου. Αυτό έχει σκοπό τη μη συγκέντρωση εξουσιών σε ένα μόνο πρόσωπο, διότι σε αντίθετη περίπτωση είναι πολύ πιθανόν να ασκεί τα καθήκοντα του με γνώμονα το προσωπικό του συμφέρον.
- Κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία μιας επιτροπής ελέγχου, καθήκον της οποίας είναι ο απολογισμός και η αξιολόγηση του ύψους των αμοιβών των ανώτατων στελεχών.

Στις αρμοδιότητες της ίδιας ελεγκτικής επιτροπής συμπεριλαμβάνεται ο έλεγχος που αφορά την εργασία των ελεγκτών. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται αν οι ελεγκτές πραγματοποιούν ορθά το έργο τους και αν είναι πλήρως ανεξάρτητοι, κατά την διαδικασία του ελέγχου (Turley et. al., 2004).

Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί βασικό πυλώνα για την ορθή λειτουργία των οικονομικών μονάδων στις σύγχρονες κεφαλαιουχικές αγορές. Απαιτείται σωστός τρόπος διακυβέρνησης των επιχειρήσεων, προκειμένου να αποφευχθούν ενδεχόμενα σκάνδαλα, όπως εκείνα που στιγμάτισαν το παρελθόν. Η εταιρική διακυβέρνηση, για την επιτέλεση των αρμοδιοτήτων της, βασίζεται σε ένα αποτελεσματικό σύστημα ελέγχου των επιχειρήσεων. Είναι φανερό ότι ενισχύεται η εύρυθμη λειτουργία της, όταν σημειώνονται με απόλυτη διαφάνεια όλες οι ενέργειες μιας επιχείρησης και καταγράφονται τα στοιχεία της, στην

πραγματική τους διάσταση. Η εδραίωση της ύπαρξης ενός αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου μέσα στις οικονομικές μονάδες οφείλεται στην εταιρική διακυβέρνηση. Θεωρείται αναγκαίο να υπάρχουν ελεγκτικές επιτροπές καθώς βοηθούν στο έργο της. Μαζί είναι πιθανότερο να εντοπίσουν τυχόν παρατυπίες στις χρηματοοικονομικές αναφορές των μονάδων, στις οποίες εφαρμόζεται, με σκοπό να αποφευχθούν μελλοντικά σκάνδαλα. Ο θεσμός των ελεγκτικών επιτροπών είναι σημαντικός και ενισχύει την ανεξαρτησία του ορκωτού ελεγκτή κατά την ελεγκτική διαδικασία, με αποτέλεσμα να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος εμφάνισης της δημιουργικής λογιστικής (Spathis et. al., 2002).

3.3 ΑΙΤΙΕΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

Ο ορισμός της εταιρικής διακυβέρνησης αναφέρεται σε θέματα που σχετίζονται με τον έλεγχο και τη διοίκηση μια επιχείρησης. Επιπροσθέτως, εξασφαλίζει το μέγεθος της αμοιβής που θα λάβουν οι μέτοχοι για την επένδυση τους. Ο όρος αυτός σχετίζεται με την προστασία των δικαιωμάτων των «εξωτερικών επενδυτών», ο οποίος βασίζεται στις επιταγές του νόμου και στην αποφυγή καταχρήσεων από την πλευρά των «εσωτερικών μετόχων», δηλαδή τους μάνατζερ και τη διεύθυνση. Συνήθως, οι μέτοχοι μιας επιχειρηματικής μονάδας δεν έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται πλήρως για την πραγματική εικόνα της. Δεν έχουν τρόπους να ελέγχουν εάν είναι εύρυθμη η λειτουργία της ούτε να ενημερώνονται για τα αληθινά στοιχεία της. Εδώ ανάγεται το πρόβλημα εμφάνισης των χρηματοοικονομικών σκανδάλων. Η εταιρική διακυβέρνηση περιορίζει την εμφάνιση τους, διεκδικώντας τα δικαιώματα τους και προστατεύοντας τους, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, μέσω της νομοθεσίας, ενδυναμώνοντας το θεσμό της επιτροπής ελέγχου και τη δράση των ελεγκτών (Spathis et. al., 2002).

Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτού του είδους η υψηλή νομική προστασία προσφέρεται στις οικονομικές οντότητες, μακροχρόνια, συνοδεύεται με υψηλή αποτίμηση αυτών των οικονομικών μονάδων. Αυτό το γεγονός συμβαίνει, διότι οι ισχυρές οικογένειες που ελέγχουν εκείνες τις μονάδες, θεωρούν την εταιρική διακυβέρνηση ως σημαντική απειλή καθώς τους περιορίζει και τους εμποδίζει να κάνουν χρήση- κατάχρηση της εξουσίας τους. Για το λόγο αυτό, πολλές φορές, οι οικογένειες στρέφονται προς τις κυβερνήσεις της χώρας και τις πιέζουν, προκειμένου να φτάσουν στον επιθυμητό στόχο. Χρησιμοποιούν τις διασυνδέσεις τους ώστε, κάνοντας κατάχρηση της θέσης τους, να περιορίσουν την ενημέρωση των «εξωτερικών

επενδυτών» για την εικόνα της επιχείρησης. Ωστόσο, οι ίδιες οι κυβερνήσεις συχνά επωφελούνται από αυτές τις κινήσεις και για το λόγο αυτό προσφέρουν τη βοήθεια που τους έχει ζητηθεί. Σε πολλές περιπτώσεις, το κράτος αποτελεί βασικό μέτοχο σε οικονομικές μονάδες κι έχει το ρόλο του «εσωτερικού μετόχου». Υπό αυτές τις συνθήκες, εξυπηρετούν τα δικά τους συμφέροντα δίνοντας ανεπαρκή ενημέρωση στους «εξωτερικούς επενδυτές» αυτών των μονάδων. Αυτός θεωρείται ένας πολύ σημαντικός λόγος εμφάνισης των σκανδάλων. Παρατηρείται ότι για να προβούν σε σημαντικές αλλαγές, οι οποίες θα είναι επιτυχείς στο χώρο της εταιρικής διακυβέρνησης, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι διάφορες ομάδες συμφερόντων. Για να συμβεί αυτό, πρέπει να πραγματοποιηθούν οι μεταρρυθμίσεις αυτές σε εποχές οικονομικής κρίσης.

Το μεγαλύτερο σκάνδαλο των εποχών οφειλόταν σε περιπτώσεις επιχειρήσεων, οι οποίες κατέφευγαν στην εμφάνιση της δημιουργικής λογιστικής, προκειμένου να παρουσιάσουν μια διαφορετική εικόνα της επιχείρησης. Η φιλοσοφία της διοίκησης αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι για τη σωστή λειτουργία της οικονομικής μονάδας. Όταν η διεύθυνση της μονάδας εφαρμόζει πιστά τις Γενικές Λογιστικές Αρχές και τα πρότυπα που ορίζει η νομοθεσία, ελαχιστοποιεί τον κίνδυνο οι εργαζόμενοί της να παρατυπήσουν τις καταστάσεις της και να καταφύγουν σε μη θεμιτές λογιστικές πρακτικές (Turley et. al., 2004).

Συχνά, εμφανίζεται το φαινόμενο της δημιουργικής λογιστικής σε περιπτώσεις που η καταγραφή, ο υπολογισμός και η αξιολόγηση των παγίων, και όχι μόνο, περιουσιακών στοιχείων της βασίζεται στην υποκείμενη κρίση των υπευθύνων της. Με αυτόν τον τρόπο, αυξάνεται το ενδεχόμενο να αλλοιωθούν τα αποτελέσματα της επιχειρηματικής οντότητας και να νοθευτούν οι λογιστικές της καταστάσεις. Η πολύπλοκη οργάνωση και δομή της επιχείρησης ενισχύει αυτό το πρόβλημα. Όσο πιο περίπλοκες συναλλαγές γίνονται μέσα σε εκείνη, τόσο αυξάνεται ο κίνδυνος αλλοίωσης και παραποίησης των αποτελεσμάτων των χρηματοοικονομικών αναφορών της. Άλλοι λόγοι εμφάνισης του προβλήματος είναι οι ραγδαίες τεχνολογικές μεταβολές, η μείωση του πλήθους των πελατών, η πίεση που επιφέρει το αυξημένο επίπεδο ανταγωνισμού που υπάρχει μέσα στην αγορά, οι λειτουργικές ζημιές που ενδεχομένως να οδηγούν την επιχείρηση σε πτώχευση. Η ίδια η διοίκηση προσπαθώντας να ανταπεξέλθει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις υποχρεώσεις της, δέχεται μεγάλη πίεση και, προκειμένου να πραγματοποιήσει τις απαιτήσεις της, καταφεύγει στη δημιουργική λογιστική. Τέτοια παραδείγματα πίεσης αυξάνουν την ανάγκη για επιπλέον χρηματοδότηση, ώστε να

μπορέσει η επιχείρηση να ανταπεξέλθει στο ανταγωνιστικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί (Spathis et al., 2002).

Οι λόγοι εμφάνισης της απάτης, και κατά συνέπεια, των μεγάλων χρηματοοικονομικών σκανδάλων των τελευταίων δεκαετιών διαχωρίζονται σε εσωτερικές και σε εξωτερικές παραμέτρους. Οι παράμετροι που οδήγησαν στην εμφάνιση του προβλήματος είναι οι ακόλουθοι³ :

- ο ανταγωνισμός
- η πίεση που δέχονται οι εργαζόμενοι από τη διοίκηση τους για την εμφάνιση άμεσων θετικών αποτελεσμάτων. Με τον τρόπο αυτό οι εργαζόμενοι καταφεύγουν σε τεχνάσματα, όπως εκείνο της δημιουργικής λογιστικής ή στο ξέπλυμα χρήματος.
- οι προηγμένες τεχνολογίες με την ταχύτητα, τη δύναμη και την ανωνυμία που προσφέρουν
- η απερίσκεπτη ανάληψη κινδύνου, δίχως να έχουν ληφθεί υπόψη εναλλακτικά σχέδια με τα οποία θα τους αντιμετώπισουν.

Έχει παρατηρηθεί ότι η φήμη και η ανεξαρτησία του ελεγκτή, η βάση και μορφή της εταιρικής διακυβέρνησης (corporate governance) καθώς και η χρήση λογιστικής που στηρίζεται στις αποζημιώσεις στελεχών (accounting based executive compensation schemes), περιορίζουν την εμφάνιση του φαινομένου της απάτης.

3.4 ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι οικονομικές οντότητες συνήθως ακολουθούν κάποιες συγκεκριμένες τεχνικές όταν στοχεύουν σε τροποποίηση των χρηματοοικονομικών τους αναφορών. Οι αρχές αυτές διαχωρίζονται σε τρεις κατηγορίες :

- Μη τήρηση της αρχής της αυτοτέλειας. Σύμφωνα με αυτήν, τα έξοδα και τα έσοδα της οικονομικής οντότητας υποχρεούται να υπολογίζονται και να καταγράφονται στη χρήση στην οποία απευθύνονται, δίχως να αλλάζουν οι ημερομηνίες τους, και να καταχωρούνται σε άλλες λογιστικές περιόδους, προκειμένου να παρουσιάζεται βελτιωμένη η εικόνα της επιχείρησης.
- Αλλαγές των λογιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία της αποτίμησης.

³ ΔΕΠ 240, Ελληνικό Ελεγκτικό Πρότυπο 2240, Η ευθύνη του ελεγκτή να διερευνήσει, στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, το ενδεχόμενο εκούσιων και ακούσιων λαθών

- Παραποιήσεις και αλλαγές στα στοιχεία της κοστολόγησης.

Η απάτη επί των λογιστικών καταστάσεων, συχνά, χαρακτηρίζεται από τα κάτωθι γνωρίσματα :

- Μη τήρηση των Γενικών Λογιστικών Αρχών και Προτύπων
- Εκούσια λανθασμένες δηλώσεις, ακόμη και διαστρεβλώσεις εμπορικών συναλλαγών, λογαριασμών, περιστατικών καθώς και άλλων πληροφοριών που συμπεριλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές αναφορές.
- Εμφάνιση και χρήση λογιστικών τεχνασμάτων, προκειμένου να γίνει κατάχρηση κερδών, πέραν των νομίμων.
- Ακύρωση των οικονομικών μεγεθών, των συναλλαγών και των δικαιολογητικών εγγράφων της οικονομικής μονάδας.
- Ηθελημένα λανθασμένη ερμηνεία των λογιστικών αρχών και προτύπων που υποχρεούται να εφαρμοστούν, με σκοπό να υλοποιηθούν και έπειτα να χαρακτηριστούν και να αξιολογηθούν οι οικονομικές και επιχειρηματικές συναλλαγές της οντότητας (Spathis et. al., 2002).

Αναλυτικά τα λογιστικά τεχνάσματα στα οποία καταφεύγουν οι επιχειρηματικές μονάδες, προκειμένου να παραποιήσουν τα στοιχεία τους και να παρουσιάσουν μια βελτιωμένη εικόνα τους, παρατίθενται παρακάτω :

- τροποποίηση του χρόνου απόσβεσης των άυλων παγίων, προς όφελος τους
- αλλαγή των μεθόδων αποτίμησης από LIFO σε FIFO και το αντίστροφο, ανάλογα με τα συμφέροντα τους
- καταγραφή ορισμένων εξόδων στις χρηματοοικονομικές αναφορές πριν την υλοποίησή τους
- εξαίρεση κάποιων λογαριασμών, κυρίως των παγίων, οι οποίοι δεν υπολογίζονται στον ισολογισμό
- κεφαλαιοποίηση ορισμένων εξόδων που, υπό φυσιολογικές συνθήκες, δεν ικανοποιούν τις προδιαγραφές κεφαλαιοποίησης
- καταγραφή των λογαριασμών των συμμετοχών στους λογαριασμούς των χρεογράφων (κυκλοφορούν ενεργητικό) με σκοπό να παρουσιάζεται μια καλύτερη εικόνα της επιχείρησης

- πλασματική μεταφορά των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων στο λογαριασμό των βραχυπρόθεσμων. Με τον τρόπο αυτό, βελτιώνεται η εικόνα των αριθμοδεικτών και γενικά του ισολογισμού, χωρίς να μεταβάλλεται ο δείκτης αποδοτικότητας
- μη έκδοση τιμολογίων από προσφορά υπηρεσιών ή πώληση αγαθών προς τους πελάτες τους, προκειμένου να αποφευχθεί η καταβολή των φόρων εισοδήματος και του Φ.Π.Α.
- εσκεμμένη μη έγκαιρη έκδοση τιμολογίων από την πώληση προϊόντων, στο τέλος της λογιστικής περιόδου, με σκοπό να καταχωρηθούν στην επόμενη λογιστική περίοδο
- καταγραφή πλασματικών πωλήσεων σε μη υπαρκτές επιχειρηματικές μονάδες ή σε συγγενείς οντότητες και πλασματική αγορά και πώληση του τελικού αποθέματος από ομοειδής οικονομικές οντότητες (Spathis et. al., 2002).

Η ίδια η διοίκηση της οικονομικής οντότητας ευθύνεται για την εμφάνιση της απάτης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οικονομικών μονάδων. Σε κάποιες περιπτώσεις αλλοιώνει ή παραποιεί τα λογιστικά γεγονότα ή τους λογαριασμούς της επιχείρησης, προκειμένου να παρουσιάσει βελτιωμένη την εικόνα της. Αυτή η πρακτική παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων ονομάζεται Λογιστική Κάθαυση ("Big Bath" Accounting) και είναι ευρέως διαδεδομένη, διότι πραγματοποιείται με πρωτοβουλία των διαχειριστών της εταιρίας. Επιπροσθέτως, υπάρχει η πρακτική της Εξομάλυνσης των Κερδών, η οποία πραγματοποιείται όταν η οικονομική μονάδα θέλει να παρουσιάζει συνεχώς αυξημένα τα κέρδη της, με απώτερο σκοπό να προσελκύσει περισσότερους επενδυτές.

Διαπιστώθηκε ότι για να κατορθώσουν οι οικονομικές μονάδες να παρουσιάσουν μια βελτιωμένη και συνάμα πλασματική εικόνα των οικονομικών αναφορών τους, καταφεύγουν στις παραπάνω μεθόδους. Κατά βάση, υπερτιμούν άλλα στοιχεία του ενεργητικού, όπως είναι τα αποθέματα, τα πάγια ενσώματα και άυλα, οι απαιτήσεις, καταγράφουν μη υπαρκτά κονδύλια και διογκώνουν τα κέρδη και τις πωλήσεις τους, προκειμένου να δείχνει καλύτερη η εικόνα της επιχείρησης. Παράλληλα, καταφεύγουν σε υποτίμηση των στοιχείων των υποχρεώσεων, ζημιών ή εξόδων τους. Αυτές οι κινήσεις, συνήθως, πραγματοποιούνται στο τέλος της λογιστικής περιόδου (χρόνου ή τριμήνου) για να μη στοχοποιηθούν. Οι χειρισμοί που εφαρμόζει η εκάστοτε επιχείρηση οδηγούν σε αλλοίωση της ορθής εικόνας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Τα λογιστικά τεχνάσματα που εφαρμόζονται για

την τροποποίηση των λογιστικών αναφορών είναι η παραποίηση των αποτελεσμάτων χρήσης, που υλοποιείται με την καταγραφή λανθασμένων οικονομικών στοιχείων (income smoothing), η χειραγώγηση των κερδών (earning management) και η δημιουργική λογιστική (creative accounting) (Spathis et. al., 2002).

3.5 ΓΝΩΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ

Στην παρούσα ενότητα παρατίθεται ενδεικτικά μερικά παραδείγματα χρηματοοικονομικών σκανδάλων στις χρηματοοικονομικές αναφορές γνωστών οικονομικών μονάδων. Οι ελεγκτές, κατά τη διαδικασία του ελέγχου, έχουν καθήκον να εντοπίσουν τις περιπτώσεις απάτης ή τους παράγοντες κινδύνου απάτης και να δράσουν κατάλληλα, προκειμένου να τους αντιμετωπίσουν. Στις περιπτώσεις που παραβλέπουν περιστατικά και δεν εκτελούν με ορθό τρόπο τις αρμοδιότητες τους, τους επιβάλλονται κυρώσεις και συνήθως διαγράφονται από τους καταλόγους των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι δεν ενήργησαν σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου και τον κώδικα δεοντολογίας και δεν ήταν ανεξάρτητοι κατά την ελεγκτική διαδικασία. Είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει σωστή εταιρική διακυβέρνηση μέσα στις ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες, διότι με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται η εμφάνιση αυτών των παρατυπιών και κατά συνέπεια η εκδήλωση καινούριων σκανδάλων. Στα σκάνδαλα που αναφέρονται παρακάτω, γίνεται λόγος για τα λογιστικά τεχνάσματα που εφήρμοσαν οι επιχειρήσεις, προκειμένου να τροποποιήσουν τις οικονομικές καταστάσεις τους.

3.5.1 ΕΤΑΙΡΙΑ ENRON

Η αρχική ονομασία της εταιρίας αυτής ήταν «Northern Gas Company», η οποία δημιουργήθηκε το 1930 και έδρευε στην Omaha της Νεμπράσκα. Στόχος της εταιρίας ήταν να κάνει τους πελάτες της να την εμπιστευτούν και να χρησιμοποιήσουν θέρμανση από φυσικό αέριο. Λόγω της κρίσης, αυξανόταν ο αριθμός των ατόμων που αγόραζαν φυσικό αέριο, με αποτέλεσμα, με την πάροδο του χρόνου, να διογκωθούν τα έσοδα της, τόσο ώστε να είναι σε θέση να εξαγοράσει πολλούς μικρούς ανταγωνιστές της. Το έτος 1947 εισήχθη για πρώτη φορά στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Το έτος 1980, η εταιρία αυτή μετονομάστηκε σε «InterNorth Inc» και ασχολήθηκε με ενέργειες πέραν της προώθησης φυσικού αερίου. Για την ακρίβεια, επένδυσε σε άλλους

τομείς της βιομηχανίας, όπως η εξεύρεση χημικών, πηγών πετρελαίου, η εξόρυξη κάρβουνου και εν ολίγοις, ασχολήθηκε με το εμπόριο καυσίμων. Το έτος 1985 έγινε η εξαγορά της τότε γνωστής εταιρίας παροχής φυσικού αερίου «Houston Natural Gas», που αποτελούσε επένδυση 2,3 δις. Δολαρίων (Healy et. al., 2003).

Η εταιρία InterNorth Inc, το έτος 1986 πήρε την τελική της ονομασία και μετονομάστηκε ως Enron, η οποία είχε έδρα στο Houston του Τέξας, έχοντας ως βασική ενασχόληση την παροχή φυσικού αερίου. Το έτος 1989, ξεκίνησε το εμπόριο του φυσικού αερίου σε συνδυασμό με τη παροχή οικονομικών συμβολαίων που το συνόδευαν. Πραγματοποίησε μια νέα επένδυση, το έτος 1994, και ασχολήθηκε με την προώθηση του ηλεκτρικού ρεύματος και με τα οικονομικά συμβόλαια που συσχετιζόνταν με αυτό. Το έτος 1999, εισήχθη στο χώρο του διαδικτύου και δημιούργησε τη δική της ιστοσελίδα, στην οποία αναφερόταν οι ενέργειες της για την παροχή φυσικού αερίου, πετρελαίου και ηλεκτρικού ρεύματος. Είχε θεωρηθεί παγκόσμιος ηγέτης των υπολοίπων οικονομικών μονάδων πάνω σε αυτό το αντικείμενο και οι μετοχές της πωλούνταν στο χρηματιστήριο \$45/μετοχή, ενώ το 2000 ως \$91/μετοχή.

Ένα χρόνο μετά, ο πρόεδρος της οικονομικής μονάδας, Sherron Watkins, έστειλε επιστολή σε ένα από τα ανώτατα διοικητικά στελέχη της εταιρίας, τον Kenneth Lay, με σκοπό να τον ενημερώσει ότι η Enron αντιμετώπιζε σοβαρό πρόβλημα, που οφείλονταν σε λανθασμένες οικονομικές συμφωνίες. Είχε επισημάνει ότι αν αυτό το πρόβλημα γινόταν ευρέως γνωστό, θα υπήρχε δυσφήμιση για την εταιρία και τις δραστηριότητες της. Μετά την τρομοκρατική επίθεση που πραγματοποιήθηκε το ίδιο έτος στη Νέα Υόρκη, οι μετοχές της εταιρίας έπεσαν στα \$28/ μετοχή. Αυτό αποτέλεσε το έναυσμα της πτωτικής πορείας των μετοχών της. Συνέπεια ήταν η επιχειρηματική μονάδα να εμφανίσει έλλειμμα \$618 εκατομμύρια, γεγονός που οδήγησε στην κήρυξη πτώχευσης στις 1 Δεκεμβρίου του 2001. Η επιτροπή Ασφάλειας και Συναλλαγών (SEC) έδωσε εντολή να πραγματοποιηθεί έρευνα για να ελεγχθεί η ζημιά που εμφανίστηκε στην εταιρία. Επισημαίνεται ότι η Εταιρία αυτή ελεγχόταν από την γνωστή ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen (Λουμιώτης, 2009).

Τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν ότι η Enron την τελευταία πενταετία δεν παρουσίαζε την πραγματική εικόνα της στις λογιστικές αναφορές της. Έδειχνε μια βελτιωμένη θέση, η οποία ήταν υπερτιμολογημένη κατά 586 εκατομμύρια. Πιο συγκεκριμένα, αυτή η οικονομική μονάδα είχε δημιουργήσει άλλες εταιρίες προκειμένου να αποκρύπτει, μέσω αυτών, τις οφειλές της, να αποφεύγει τη

φορολόγηση, να παρουσιάζει πλασματική αύξηση κερδών και ταυτόχρονα να μην εμφανίζει στις λογιστικές αναφορές της τις ζημιές που οφείλονταν στις εσφαλμένες και μη αποτελεσματικές συμφωνίες που είχε κλείσει σε Ινδία, Αγγλία, Ν. Αμερική και Η.Π.Α.. Είναι φανερό ότι σε αυτές τις κινήσεις της, είχε σύμμαχο και την ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen, η οποία βοηθούσε στην παραποίηση και αλλοίωση των χρηματοοικονομικών αναφορών. Υπήρχε ισχυρή σχέση εξάρτησης μεταξύ της ελεγκτικής εταιρίας και του πελάτη της. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι τα περισσότερα υψηλόβαθμα στελέχη της Enron ήταν πρώην στελέχη της ελεγκτικής εταιρίας και συνεπώς, διακυβεύονταν προσωπικά συμφέροντα στις κινήσεις τους. Σε αυτό το σκάνδαλο φαίνεται ότι συμμετείχαν και οι τράπεζες J.P. Morgan Chase και η Citibank, διότι πρόσφεραν χρηματικά ποσά στην επιχειρηματική οντότητα, προκειμένου να καλύψει τις καθημερινές οικονομικές ενέργειες της, δίχως να αναφέρονται ως χορηγήσεις απέναντι στην πτώχευση. Αυτά τα ποσά χαρακτηριζόταν ως λειτουργικές δραστηριότητες και με αυτό τον τρόπο η εταιρία κατάφερνε να παρουσιάζει μια άλλη βελτιωμένη εικόνα προς τα έξω (Healy, et. al, 2003).

Είναι φανερό ότι σε αυτήν την εταιρία δεν εφαρμοζόταν οι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης και ήταν αισθητή η απουσία μιας ελεγκτικής επιτροπής, η οποία θα ασκούσε στην ίδια την ελεγκτική εταιρία που την είχε αναλάβει. Δεν υπήρχε σχέση απόλυτης ανεξαρτησίας μεταξύ ελεγκτή και πελάτη και αυτό οδήγησε στην εμφάνιση του σκανδάλου. Οι ελεγκτές λειτουργούσαν με γνώμονα το ατομικό συμφέρον τους και είχαν κίνητρα να αποκρύψουν την πραγματική εικόνα της μονάδας, παρουσιάζοντας μια βελτιωμένη άποψη που, κατά βάση, ήταν πλασματική. Το γεγονός ότι οι περισσότεροι υπάλληλοι της επιχείρησης εργαζόταν παλαιότερα στην ελεγκτική εταιρία, ήταν ένας από τους λόγους που οδήγησε στην εμφάνιση του συγκεκριμένου σκανδάλου.

3.5.2 ΕΤΑΙΡΙΑ WORLDCOM

Η πρώτη ονομασία της εταιρίας ήταν Long Distance Discount Services, Inc (LDDS), η οποία δημιουργήθηκε το έτος 1983 και έδρευε στο Hattiesburg του Mississippi. Η συγκεκριμένη οικονομική μονάδα, αποτέλεσε μια από τις μεγαλύτερες εταιρίες τηλεπικοινωνιών στην Αμερική. Το 1985 έγινε διευθύνοντας σύμβουλος της ο Bernard Ebbers. Πραγματοποίησε μια συγχώνευση με την εταιρία Advantage Companies Inc. και για αυτό το λόγο εισήχθη στο χρηματιστήριο το έτος 1989. Στην

πορεία η επιχειρηματική οντότητα μετονομάστηκε σε LDDS WorldCom, το 1995, και λίγο αργότερα πήρε την επωνυμία WorldCom.

Η WorldCom αναπτύχθηκε τη δεκαετία του 1990 με τη συμμετοχή της στην εξαγορά πολλών γνωστών εταιριών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εταιρία MCI, της οποίας η εξαγορά είχε αξία 37 δισεκατομμυρίων δολαρίων το 1998. Οι μετοχές της εταιρίας ήταν υψηλές εκείνη τη περίοδο και ο Bernard Ebbers είχε εισπράξει αρκετά οφέλη για τα οποία ευθύνονταν η αύξηση της αξίας των συμμετοχών του σε μετοχές της επιχείρησης. Ωστόσο, από το 1998 ξεκίνησε η πτωτική πορεία του κλάδου των τηλεπικοινωνιών και, κατά συνέπεια, η μείωση της αξίας των μετοχών της μονάδας. Αυτό δημιούργησε σοβαρά προβλήματα στην εταιρία και οι τράπεζες ξεκίνησαν να ασκούν πιέσεις στο διευθύνοντα σύμβουλο της να πληρώσει τις διαφορές αποτίμησης για τις μετοχές που είχε στην μονάδα και οι οποίες είχαν χρησιμοποιηθεί ως πηγές χορηγίας άλλων επιχειρήσεων του. Το 2001, το συμβούλιο της επιχείρησης έδωσε εταιρικό δάνειο ύψους 400 εκατομμυρίων δολαρίων στον Bernard Ebbers προκειμένου να καλύψει τις διαφορές αποτίμησης του. Το συμβούλιο, κατέφυγε σε αυτήν τη κίνηση με σκοπό να περιορίσει την πτωτική πορεία των μετοχών της μονάδας. Όπως αποδείχθηκε αυτή η κίνηση δεν ήταν επιτυχής (Rovella et. al,2005).

Το χρονικό διάστημα από το έτος 1990 μέχρι και το Μάιο του 2002, η επιχειρηματική οντότητα WorldCom απέκρυπτε την πραγματική της εικόνα και παρουσίαζε βελτιωμένες λογιστικές διαφορές. Εκείνη την εποχή, ήταν διευθυντικά στελέχη της εταιρίας ο Bernard Ebbers και ο Scott Sullivan. Εκείνοι κατέφευγαν σε λογιστικά τεχνάσματα, προκειμένου να φαίνεται η επιχείρησης κερδοφόρα και αποδοτική, ώστε να μην πέσουν οι μετοχές της. Η λογιστική απάτη πραγματοποιήθηκε σε δυο διαφορετικά επίπεδα. Το λογιστήριο της οντότητας, πραγματοποιούσε πλασματικές εγγραφές στο λογαριασμό «κόστος γραμμής», στον οποίο καταχωρούσε εικονικά ποσά πολύ μικρότερα από τα κανονικά. Εκείνα τα ποσά αποτελούσαν έξοδα και έπρεπε να κεφαλαιοποιούνται σε ανάλογους λογαριασμούς εξόδων στις οικονομικές καταστάσεις. Στη συνέχεια, η συγκεκριμένη μονάδα, καταχωρούσε στο λογαριασμό «εταιρικοί γενικοί λογαριασμοί εσόδων» πλασματικά ποσά με εικονικές εγγραφές, με στόχο να φαίνονται αυξημένα τα κέρδη της.

Επισημαίνεται ότι τον έλεγχο των λογιστικών καταστάσεων της είχε αναλάβει η ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen και ο υπεύθυνος ορκωτός ελεγκτής της συγκεκριμένης μονάδας ήταν ο David Myers. Όταν ανακαλύφθηκε η πρώτη λογιστική απάτη που είχε διαπράξει η επιχείρηση, απολύθηκε ο διευθύνων σύμβουλος και

παραιτήθηκε ο ελεγκτής που είχε αναλάβει τη λογιστική διαδικασία καθώς προκλήθηκε πλήγμα στη φήμη του ως επαγγελματίας. Η απάτη αυτή ανακαλύφθηκε από το τμήμα εσωτερικού ελέγχου της επιχειρηματικής οντότητας τον Ιούνιο του 2002. Το ποσό έφθανε στο ύψος των 3,8 εκατομμυρίων δολαρίων. Η ελεγκτική εταιρία, έπειτα από αυτήν την ανακάλυψη, απέσυρε την έκθεση ελέγχου που είχε κατατεθεί εκείνο το έτος και η Επιτροπή Ασφάλειας και Συναλλαγών ξεκίνησε τη διενέργεια ελέγχων. Το Ιούνιο του 2002 αποκαλύφθηκε από τις έρευνες ότι η WorldCom είχε καταχραστεί το χρηματικό ποσό των 9 περίπου δισεκατομμυρίων δολαρίων εξαιτίας των εσφαλμένων λογιστικών εγγραφών που υλοποιούσε.

Το χρέη της επιχειρηματικής αυτής οντότητας έφθαναν το ύψος των 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων, γεγονός το οποίο ήταν ακατόρθωτο να καλυφθεί διότι ήταν πολύ δύσκολη η ανεύρεση καινούριων κεφαλαίων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, η χρεοκοπία να ήταν πολύ πιθανή. Οι επενδυτές της είδαν να χάνονται τα χρήματά τους και περίπου δεκαεπτά χιλιάδες εργαζόμενοι έχασαν την δουλειά τους στις 28 Ιουνίου 2002, λίγο πριν δηλωθεί και επίσημα η πτώχευση της. Ήταν ένα πρωτοφανές σκάνδαλο που θεωρήθηκε ότι ήταν μεγαλύτερο από αυτό της εταιρίας Enron. Επισημαίνεται ότι και σε αυτή την εταιρία είχε αναλάβει τον έλεγχο της η ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen, η οποία ήδη είχε υποστεί μεγάλη δυσφήμιση από το προηγούμενο σκάνδαλο. Επιβλήθηκαν ποινές σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του λογιστικού αυτού σκανδάλου. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το διευθύνον στέλεχος της εταιρίας, ο Bernard Ebbers, καταδικάστηκε με 25 έτη φυλάκισης για τη συμμετοχή στην απάτη, κατάθεση πλαστών εγγράφων και συνομωσία. Επιπλέον, υποβλήθηκαν ποινές και στα στελέχη Scott Sullivan, ο David Myers, ο Buford Yates, Betty Vinson και Troy Normand της εταιρίας εξαιτίας της εμπλοκής τους στην απάτη (Rovella et. al,2005).

Φαίνεται ότι οι μηχανισμοί εταιρικής διακυβέρνησης δεν λειτούργησαν σωστά σε αυτή την εταιρία, με αποτέλεσμα τα διευθύνοντα στελέχη ενεργώντας με αυτό τον τρόπο να οδηγήσουν την εταιρία σε ένα από τα μεγαλύτερα σκάνδαλα όλων των εποχών. Η ύπαρξη σωστής διακυβέρνησης και η ενίσχυση του θεσμού της ελεγκτικής επιτροπής θα ήταν χρήσιμο εργαλείο για την εύρυθμη λειτουργία της και για τη μη ύπαρξη παρατυπιών στις λογιστικές καταστάσεις της, διότι θα υπήρχε προσεκτικός έλεγχος πάνω στο έργο της ελεγκτικής εταιρίας και θα απέφευγαν τα προβλήματα που προέκυψαν. Είναι φανερό ότι ο ελεγκτής δεν ήταν πλήρως ανεξάρτητος από τους πελάτες του και λειτουργούσε με γνώμονα το ατομικό του συμφέρον. Για αυτό το λόγο κατέφυγε στη συγκάλυψη αυτών των παράνομων ενεργειών της επιχείρησης.

3.5.3 ΕΤΑΙΡΙΑ PARLAMAT

Η εταιρία Parmalat ιδρύθηκε το 1960 από τον Calisto Tanzi. Ήταν μια πολύ γνωστή επιχείρηση γαλακτοκομικών προϊόντων που έδρευε στην Πάρμα της Ιταλίας. Με την πάροδο του χρόνου, αυτή η οικονομική μονάδα αναπτύχθηκε αρκετά. Ίδρυσε θυγατρικές εταιρίες σε διάφορες χώρες, με σκοπό να αποκτήσει διεθνή υπόσταση. Το 1974 απέκτησε τις πρώτες θυγατρικές μονάδες της στη Βενεζουέλα, τη Βραζιλία και τον Ισημερινό. Αργότερα, άνοιξε υποκαταστήματα σε χώρες οι οποίες απολάμβαναν φορολογικές διευκολύνσεις, όπως η Μάλτα, το Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, η Αυστρία, τα νησιά Κέιμαν. Θεωρήθηκε ως η καλύτερη και η πιο διαδεδομένη εταιρία πάνω στο αντικείμενο της. Στις αρχές του 1990, η προαναφερόμενη επιχειρηματική οντότητα εισήχθη στο χρηματιστήριο. Είχε 136 θυγατρικές, 120 εργοστάσια και τα υποκαταστήματα της να βρίσκονταν σε 30 διαφορετικές χώρες. Απασχολούσε μεγάλο αριθμό υπαλλήλων που ανερχόταν στα 36.000 άτομα. Το έτος 2003 αυτή η γαλακτοβιομηχανία είχε δείκτη Mib 30 και άνηκε στις οικονομικές μονάδες με υψηλή κεφαλαιοποίηση (Amon, 2009).

Το σκάνδαλο που αφορούσε τη συγκεκριμένη ιταλική βιομηχανία γαλακτοκομικών προϊόντων είχε να κάνει με την εξαφάνιση ενός υψηλού ποσού χρημάτων από τα ταμεία της μονάδας. Η αφορμή δόθηκε από μια υποτιθέμενη επιστολή που στάλθηκε από την τράπεζα Bank of America, στην οποία δήλωνε ότι εκεί βρισκόταν οι καταθέσεις ενός υποκαταστήματος της οικονομικής οντότητας, ύψους περίπου 4 δισεκατομμυρίων ευρώ. Πιο συγκεκριμένα, η επιστολή ανέφερε ότι τα χρήματα αυτά άνηκαν στη θυγατρική της εταιρία Bonlat, η έδρα της οποίας βρισκόταν στους νήσους Κέιμαν.

Η επιχειρηματική αυτή οντότητα ελεγχόταν, μέχρι και το έτος 1999, από τη γνωστή ελεγκτική εταιρία Grant Thornton. Όπως όριζε η νομοθεσία, έπρεπε να γίνεται εναλλαγή των ελεγκτικών εταιριών σε τακτικές χρονικές περιόδους. Για το λόγο αυτό, τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών της αναφορών τον ανέλαβε μια άλλη πολύ γνωστή ελεγκτική εταιρία η Deloitte & Touche, μια από τις τέσσερις μεγαλύτερες εταιρίες του κλάδου της ελεγκτικής παγκοσμίως. Στην περίπτωση της Parmalat έγινε μια εξαίρεση για τη θυγατρική της εταιρία Bonlat. Δεν εφαρμόστηκε σε εκείνη η πρακτική εναλλαγής των ορκωτών ελεγκτών, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, αντιθέτως συνέχισε να ελέγχει τις οικονομικές της καταστάσεις η ελεγκτική εταιρία Grant Thornton μέχρι τη στιγμή που η Bank of America ανακοίνωσε ότι έχει εκείνη την

κατάθεση των 4 δισεκατομμυρίων ευρώ. Αυτή η κατάθεση ήταν μη υπαρκτή και το έγγραφο που παρουσίασαν ήταν πλαστό. Εκεί αποδείχθηκε η παρανομία που είχε διαπράξει η Parlamat σε συνεργασία με το υποκατάστημα της ελεγκτικής εταιρίας Grant Thornton στην Ιταλία. Η ελεγκτική εταιρία «απέβαλε» την εταιρία μέλος της που συμμετείχε σε αυτό το σκάνδαλο.

Ο τότε γενικός διευθυντής της εταιρίας Parlamat, ο Tonna Fausto, παραδέχτηκε τη κατάχρηση του χρηματικού ποσού, ενεργώντας με γνώμονα το προσωπικό του συμφέρον. Η κατάχρηση αυτού του ποσού, που ανήκε σε ένα υποκατάστημα της εταιρίας, συμμετείχαν εννιά άτομα, συμπεριλαμβανομένου και της συζύγου του. Αποκαλύφθηκε ότι η αυτή η γαλακτοβιομηχανία λάμβανε «μίζες» από μια άλλη εταιρία Tetra-Pak, προκειμένου να συνεργάζονται, πράγμα το οποίο αρνήθηκε ο σουηδικός όμιλος. Όπως διαπιστώθηκε, σε αυτό το σκάνδαλο ευθυνόταν τα διευθυντικά στελέχη της εταιρίας καθώς και οι ορκωτοί ελεγκτές, οι οποίοι εξέταζαν τις οικονομικές καταστάσεις της. Αυτό αποτελεί το λόγο για τον οποίο οι εισαγγελικές αρχές επιρρίπτουν ευθύνες και ποινικές κυρώσεις προς αυτούς (Buchanan et al., 2005).

Επισημαίνεται ότι το διοικητικό συμβούλιο αυτής της επιχειρηματικής οντότητας αποτελούνταν από μέλη της οικογένειας Tanzi και ότι πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας ήταν ο ίδιος ο Calisto Tanzi. Το διοικητικό συμβούλιο ήλεγχε το 51% της γαλακτοβιομηχανίας και, συνεπώς, τα μέλη της επιχείρησης δεν έχαιραν «ανεξαρτησίας». Είχαν κοινά συμφέροντα, με συνέπεια να λειτουργούν με γνώμονα τα προσωπικά τους οφέλη και για το σκοπό αυτό κατέφευγαν σε λογιστικά τεχνάσματα. Η εταιρία αυτή παρά το ότι δανειζόταν χρήματα διαρκώς, στους ισολογισμούς που ήλεγχαν οι ορκωτοί ελεγκτές φαινόταν να έχει αρκετό ρευστό διαθέσιμο, γεγονός που θα διευκόλυνε τις συναλλαγές της, χωρίς να χρειάζεται δανεισμό. Είναι αξιοσημείωτο ότι η ελεγκτική εταιρία που την είχε αναλάβει, δεν έδωσε την απαραίτητη προσοχή ώστε να επιβεβαιώσει το λόγο που οδηγήθηκε σε δανεισμό. Από το γεγονός αυτό έγινε αντιληπτό ότι η εταιρία δεν λειτουργούσε με βάση τη νομοθεσία και ότι συνεργαζόταν με τους συγκεκριμένους ορκωτούς λογιστές, προκειμένου να παρουσιάζει αλλοιωμένη την εικόνα της προς τα έξω. Είναι φανερό ότι οι ελεγκτές της δεν ήταν ανεξάρτητοι από τους πελάτες τους, ότι δεν εφαρμοζόταν η κείμενη νομοθεσία ούτε και ο μηχανισμός της εταιρικής διακυβέρνησης, με αποτέλεσμα να ξεσπάσει αυτό το σκάνδαλο. Από τα παραπάνω, προκύπτει ότι η απουσία ελεγκτικής επιτροπής, η οποία θα εξασφάλιζε ένα εκτενή έλεγχο και την σαφή εικόνα της εταιρίας, ήταν ο λόγος για τον οποίο δεν αποφεύχθηκαν τα δυσάρεστα αυτά

γεγονότα. Συνεπώς, είναι επιτακτική η ανάγκη ύπαρξης του συγκεκριμένου θεσμού (Buchanan et al., 2005).

3.5.4 ΤΡΑΠΕΖΑ CAPITALBANK CORPORATION

Η National Bank (CNB) δημιουργήθηκε το έτος 1975 από τον Carlos Cordova και ορισμένους άλλους επενδυτές. Η λειτουργία της είχε στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των μεταναστών της Αμερικής και πιο συγκεκριμένα, τις ανάγκες των Ισπανών που έμεναν εκεί. Λειτουργούσαν πέντε υποκαταστήματα για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού. Το 1986, μετονομάστηκε και έγινε ευρέως γνωστή με το όνομα CapitalBank Corporation, της οποίας τον έλεγχο είχε η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Η ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen & Co, το Φθινόπωρο του 1987, ανέλαβε τον έλεγχο για τη λογιστική περίοδο που έληγε την 31/12/1987. Στις 29 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, οι ορκωτοί ελεγκτές James Lukenda και Thomas Curtin ανέλαβαν να ελέγξουν τις χρηματοοικονομικές αναφορές ενός υποκαταστήματος της τράπεζας, το οποίο είχε τη βάση του στην 177th Street. Οι ορκωτοί προέβησαν σε αιφνιδιαστική καταμέτρηση του ταμείου, προκειμένου να εξετάσουν αν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας λειτουργούσε με τον ορθό τρόπο. Κατά τη διάρκεια της έρευνας, διαπίστωσαν ότι υπήρχε απώλεια μετρητών ύψους 2,7 εκατομμυρίων δολαρίων και απαίτησαν από τους υπεύθυνους να τους πληροφορήσουν σχετικά με αυτό το γεγονός. Οι διευθύνοντες και οι διαχειριστές της τράπεζας ισχυρίστηκαν ότι το ποσό αυτό ήταν κρυμμένο σε θυρίδα χρηματοκιβωτίου εντός της τράπεζας και ότι δεν είχαν τη δικαιοδοσία να την ανοίξουν, διότι έλειπε εκτός της Αμερικής ο Carlos Cordova, ο οποίος ήταν ο κάτοχος του ενός από τα τρία κλειδιά που την άνοιγαν. Όλη η ομάδα του ελέγχου συνεδρίασε για αυτό το θέμα και αποφάσισαν να ελέγξουν τη θυρίδα για να επιβεβαιώσουν ότι αυτό το χρηματικό ποσό βρίσκεται εντός της. Ενημέρωσαν τους διευθύνοντες της τράπεζας ότι την μέρα που θα επιστρέψει ο Cordova, θα υλοποιηθεί έλεγχος στη θυρίδα. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δήλωσε ότι είναι παράλογο να βρίσκεται ένα τέτοιο μεγάλο ποσό ανεκμετάλλευτο σε θυρίδα χρηματοκιβωτίου και ότι η τράπεζα πρέπει να το επενδύσει για να εισπράττει από τους τόκους του (Λουμιάτης, 2009).

Τον Ιανουάριο του 1988, οι ορκωτοί ελεγκτές που είχαν αναλάβει την υπόθεση, πληροφορήθηκαν ότι ο διευθυντής της τράπεζας, Carlos Cordova, επέστρεψε την 14^η του ίδιου μήνα. Για το λόγο αυτό εμφανίστηκαν την ίδια μέρα στη επιχειρηματική

μονάδα, προκειμένου να ελέγξουν εάν υπάρχει το ελλιπές χρηματικό ποσό εντός της θυρίδας. Επιβεβαιώθηκε η ύπαρξη των 2,7 εκατομμυρίων δολαρίων και ζήτησαν από τον Cordona να τους εξηγήσει το λόγο που τα φυλάει εκεί αντί να τα επενδύσει. Εκείνος με τη σειρά του, τους απάντησε ότι ένας πολύ σημαντικός πελάτης της τράπεζας του ζήτησε να το κάνει αυτό επειδή ήθελε να κάνει μια επένδυση. Οι ελεγκτές έστειλαν επιστολή σε αυτόν τον πελάτη για να επιβεβαιώσουν τους ισχυρισμούς του διευθυντή, όμως δεν έλαβαν καμία απάντηση. Παρά ταύτα, στην ετήσια έκθεση ελέγχου διατύπωσαν γνώμη, χωρίς επιφύλαξη, για την οικονομική κατάσταση της CapitalBank Corporation.

Δυο χρόνια αργότερα, το έτος 1990, η τράπεζα κηρύχτηκε αφερέγγυα από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Το 1991, ο διευθυντής Cordona και άλλοι συνεργάτες του, αναγκάστηκαν να ομολογήσουν ότι είχαν λάβει μέρος σε απάτες που σχετίζονταν με την συγκεκριμένη τράπεζα. Για την ακρίβεια, ο Cordona παραδέχτηκε ότι είχε καταχραστεί το ποσό των 400.000 δολαρίων από τα 2,7 εκατομμύρια δολάρια που είχαν ελέγξει οι δυο ελεγκτές στη θυρίδα. Επιπροσθέτως, ομολόγησε ότι το ποσό των 2,7 εκατομμυρίων δολαρίων, δεν βρισκόταν στη θυρίδα όπως υποστήριζε. Επέστρεψε μυστικά και νωρίτερα από το ταξίδι του, συνέλλεξε το χρηματικό ποσό που απαιτούνταν από τα υπόλοιπα υποκαταστήματα της τράπεζας και έπειτα τα τοποθέτησε μετά στη θυρίδα, με σκοπό να τους παραπλανήσει. Αυτή του η ενέργεια οδήγησε την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς να διαγράψει τους ελεγκτές Thomas Curtin και James Lukenda, διότι εκείνοι ήταν υπεύθυνοι για αυτό το περιστατικό. Δεν διενέργησαν σωστά τον έλεγχο και κατέληξαν σε λανθασμένο πόρισμα. Είναι φανερό ότι δεν εφαρμοζόταν ορθά η εταιρική διακυβέρνηση μέσα στον οργανισμό καθώς κανείς δεν ήλεγχε, όπως αποδείχθηκε, τα διευθυντικά στελέχη της τράπεζας και εκείνα ενεργούσαν με γνώμονα το ατομικό τους συμφέρον. Αν ο θεσμός της ελεγκτικής επιτροπής ήταν διαδεδομένος, θα είχε αποφευχθεί το σκάνδαλο (Λουμιώτης, 2009).

3.5.5 ΕΤΑΙΡΙΑ PERRY DRUGSTORES INC.

Η εταιρία Perry Drugstores Inc. ιδρύθηκε από τον Jack Robson, το έτος 1957. Αυτή η εταιρία αποτελούσε μεγάλη αλυσίδα φαρμακείων, δίχως να υπάρχει η δυνατότητα να ανταγωνιστεί τις μεγάλες πολυεθνικές αλυσίδες καθώς διατηρούσε παλαιά συστήματα ελέγχου και καταγραφής αποθεμάτων. Το γεγονός αυτό καθιστούσε δύσκολο να γίνεται σωστή καταγραφή των αποθεμάτων της. Μετά από έλεγχο που

πραγματοποιήθηκε στα αποθέματά της, το έτος 1992, διαπιστώθηκε έλλειμμα ύψους 20 εκατομμυρίων δολαρίων. Το γεγονός αυτό αποφάσισε να το αποκρύψει από τις οικονομικές αναφορές της.

Το έτος 1994 η εταιρία Perry Drugstores Inc. εξαγοράστηκε από την Rite Aid. Αυτή η επιχειρηματική μονάδα εφάρμοσε τη μέθοδο FIFO για την καταμέτρηση του 30% των αποθεμάτων της και τη μέθοδο LIFO για το υπόλοιπο 70%. Επιπρόσθετα, ξεκίνησε να εφαρμόζεται το σύστημα περιοδικής απογραφής. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η εταιρία Perry όρισε μια άλλη εταιρία αρμόδια για την μέτρηση και καταγραφή των αποθεμάτων της και χρησιμοποίησε τη μέθοδο του μικτού κέρδους για την καταμέτρηση του αποθέματός της. Η συγκεκριμένη μέθοδος καταγραφής, χρειάζεται ακριβή και σωστό υπολογισμό του περιθωρίου του κέρδους, διότι υπό άλλες συνθήκες δεν θα είναι αξιόπιστο το πόρισμα. Μέχρι τότε η επιχειρηματική οντότητα εφάρμοζε ένα ενιαίο και γενικό κατά υπολογισμό ποσοστό περιθωρίου μικτού κέρδους, το οποίο εξέταζε σε σύντομα χρονικά διαστήματα (Λουμιώτης, 2009).

Παρατηρήθηκε ότι το έτος 1992, η οντότητα Perry είχε πολύ μεγάλη διαφορά μεταξύ του πραγματικού και λογιστικού της αποθέματος, τόση που ξεπερνούσε το ύψος των 20 εκατομμυρίων δολαρίων. Αυτός ήταν ο λόγος που αποφάσισε να δημιουργήσει ένα εικονικό λογαριασμό στον οποίο θα τοποθετούσε αυτή τη διαφορά. Ο λογαριασμός αναφερόταν σε ένα πλασματικό «κατάστημα 100» της ελεγχόμενης οικονομικής οντότητας. Ο διευθυντής της εταιρίας φαρμακείων, Jerry Stone, ανέθεσε στην ελεγκτική εταιρία Arthur Andersen & Co τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων. Εκείνη ξεκίνησε αμέσως τους ελέγχους της και αντιλήφθηκε ότι το υψηλό έλλειμμα που εμφανιζόταν στις απογραφές των αποθεμάτων της μονάδας δεν προερχόταν από τις τεχνικές ζημιές των ηλεκτρονικών υπολογιστών, όπως ανέφεραν. Άμεσα, ο διευθυντής υποχρεώθηκε να προσλάβει ιδιωτικούς αστυνομικούς για να διενεργήσουν αυτόν τον έλεγχο, οι οποίοι ωστόσο έπρεπε να συνεργαστούν με το σύστημα εσωτερικού ελέγχου της εταιρίας.

Ο ελεγκτής Richard Valade πληροφορήθηκε από τον Jerry Stone, την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η επιχειρηματική μονάδα και έπειτα κατασκευάστηκε ένα σχέδιο ανάλυσης κινδύνου για το 1992. Ο διευθυντής σε μία συνέντευξη του Διοικητικού Συμβουλίου ζήτησε να προσέλθει και ο ελεγκτής, με σκοπό να ενημερωθεί ότι το ποσό του ελλείμματος, το οποίο ήταν περασμένο σε ένα πλασματικό λογαριασμό άλλου υποκαταστήματος, δεν θα διαγραφόταν, διότι η οικονομική μονάδα θα εμφάνιζε ζημιά. Ο ελεγκτής αποσιώπησε το θέμα. Παρά ταύτα, το έτος 1993 υλοποιήθηκε

φυσική απογραφή των αποθεμάτων και αποφασίστηκε να διαγραφεί το υπόλοιπο του συγκεκριμένου λογαριασμού. Λίγο αργότερα, η επιτροπή κεφαλαιαγοράς εντόπισε το πρόβλημα και υποχρέωσε την επιχειρηματική οντότητα να συντάξει εξ αρχής τις λογιστικές καταστάσεις των ετών 1992 και 1993 και επέβαλε κυρώσεις στον διευθυντή της εταιρίας Jerry Stone για τις πράξεις του και στον ελεγκτή Richard Valade, διότι δεν διενέργησε ορθά την ελεγκτική διαδικασία (Λουμιώτης, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι γεγονός ότι ο μηχανισμός της εταιρικής διακυβέρνησης απασχολεί παγκοσμίως τις επιχειρήσεις και τους οικονομικούς φορείς. Υπερασπίζεται τα συμφέροντα των μετόχων και γενικά των επενδυτών της οικονομικής οντότητας. Παράλληλα, μέσω αυτού, επιδιώκεται να γίνει περισσότερο αποδοτική η λειτουργία της κεφαλαιαγοράς και των εταιριών, με απώτερο σκοπό να γίνουν περισσότερο επικερδείς

Είναι σαφές ότι πρέπει να διεξάγεται έλεγχος στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, προκειμένου να επιβεβαιώνεται ότι εκτελούνται με απόλυτη διαφάνεια όλες οι δραστηριότητες της και να παρουσιάζεται η πραγματική της εικόνα σε αυτές. Κάθε επιχείρηση έχει τους δικούς της εσωτερικούς ελεγκτές και παράλληλα, προσλαμβάνει μια ελεγκτική εταιρία για να ενισχύσει το έργο αυτό. Οι ελεγκτές πρέπει να επιτελούν το έργο τους εντελώς ανεξάρτητοι, ώστε να μην μπορούν να επηρεαστούν ή να εξαγοραστούν από τους πελάτες τους. Η ανεξαρτησία του ελεγκτή αυξάνει την απόδοση του και τον καθιστά ικανό να υλοποιήσει το ελεγκτικό του έργο, με τον καλύτερο τρόπο. Ο θεσμός αυτός ενισχύεται και προστατεύεται, μέσω των νόμων και των κανονισμών που έχουν θεσπιστεί.

Στο παρελθόν, είχαν προκύψει σκάνδαλα που αφορούσαν πολύ γνωστές οικονομικές μονάδες, γεγονός που οφειλόταν στην λανθασμένη εικόνα που παρουσίαζαν στις οικονομικές τους καταστάσεις. Ενδεικτικά, έγινε αναφορά σε ορισμένα από τα πιο γνωστά σκάνδαλα των τελευταίων καιρών. Από τα παραδείγματα αυτά προέκυψε ότι δεν αρκεί, ως προϋπόθεση, η ύπαρξη και μόνο των ανεξάρτητων ελεγκτών για να αποφευχθούν τα σκάνδαλα. Είναι απαραίτητο να εφαρμόζεται αυστηρά ο θεσμός της εταιρικής διακυβέρνησης. Σκοπός αυτών των επιτροπών είναι ο έλεγχος της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και οι αποκαλύψεις τυχόν λανθασμένων δεδομένων, οι ενέργειες για τη διαχείριση του κινδύνου και οι συμμορφώσεις σε κανονισμούς. Η σύνθεση τους πρέπει να βασίζεται στην ισχύουσα νομοθεσία και να διέπεται από τα τρία βασικά χαρακτηριστικά του θεσμού (η ανεξαρτησία, η εμπειρία και η συχνότητα συναντήσεων των μελών της). Είναι αναγκαίος αυτός ο θεσμός καθώς με την εφαρμογή του περιορίζεται η εξαπάτηση και η εμφάνιση των σκανδάλων.

Παρατηρήθηκε ότι υπάρχουν τεσσάρων ειδών «άμυνες» που όταν εφαρμόζονται σε μια οικονομική οντότητα, εξασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της και δεν χρησιμοποιούνται αθέμιτες πρακτικές. Ιεραρχικά, πρώτο μέλημα κάθε εταιρίας πρέπει να είναι η οργάνωση ενός αυστηρού συστήματος εσωτερικού ελέγχου,. Έπειτα, το ελεγκτικό έργο πρέπει να ανατίθεται σε ελεγκτές, οι οποίοι οφείλουν να δρουν με επαγγελματισμό και να είναι πλήρως ανεξάρτητοι από τους πελάτες τους. Στη συνέχεια, πρέπει να γίνεται σύσταση ελεγκτικών επιτροπών, οι οποίες θα είναι υπεύθυνες για την εποπτεία των οικονομικών καταστάσεων. Στην τελευταία γραμμή άμυνας ανήκουν οι μηχανισμοί επιβολής του νόμου, οι οποίοι εφαρμόζονται σε περιπτώσεις χρηματοοικονομικού εγκλήματος ή απάτης, επιβάλλοντας είτε οικονομικές είτε ποινικές κυρώσεις στους υπεύθυνους.

Συνεπώς, είναι αναγκαία η διασφάλιση της ανεξαρτησίας των ελεγκτών και η ύπαρξη του θεσμού των ελεγκτικών επιτροπών, διότι αποτελούν την δεύτερη και τρίτη γραμμή άμυνας, αντιστοίχως, εναντίον των αθέμιτων πρακτικών που πιθανόν να υιοθετήσουν οι οικονομικές μονάδες για να εξαπατήσουν τους επενδυτές και μετόχους τους. Με την εφαρμογή αυτών των δυο αμυνών επιδιώκεται να υπάρχει βελτίωση στις κεφαλαιαγορές, να επιτελείται ορθά η λειτουργία των οικονομικών επιχειρήσεων και να περιορίζεται η εμφάνιση νέων εταιρικών σκανδάλων.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΕΛΕΓΚΤΩΝ, ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΚΑΝΔΑΛΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ	ΕΡΕΥΝΑ / ΣΚΟΠΟΣ	ΔΕΙΓΜΑ / ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ		ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ
			ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ	ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ	
Abbot & Parker (2000)	Εξετάζει τη σχέση μεταξύ της επιτροπής ελέγχου και της εταιρικής διακυβέρνησης. Τονίζει τη σπουδαιότητα της επιλογής ανεξάρτητου ελεγκτή και συμβάλλει στην κατανόηση των λειτουργιών της επιτροπής. Ελέγχει την υπόθεση: H: τη θετική σχέση μεταξύ των ανεξάρτητων ελεγκτικών επιτροπών και της εξειδίκευσης της βιομηχανίας ως στοιχείο της επιλογής ελεγκτή	500 τυχαία επιλεγμένες εταιρίες από τις καταστάσεις των NYSE, AMEX, ;h NASDAQ με 31 Δεκεμβρίου ως άκρα χρήσης. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται είναι η cross- sectional regression-παλινδρόμηση.	Σύνθεση της ελεγκτικής επιτροπής και οι συνεδριάσεις της τουλάχιστον 2 φορές το χρόνο, ο αριθμός των εξωτερικών διευθυντών ως ποσοστό του συνολικού συμβουλίου, το ποσοστό του μεριδίου που ανήκει σε γνώστες, μόχλευση, νέο χρέος και η έκδοση μετοχών, αριθμός των επιχειρηματικών τομέων, αναλογίες των πωλήσεων του εξωτερικού και οι αποδόσεις των περιουσιακών στοιχείων.	3 διαφορετικές προδιαγραφές του ειδικού ελεγκτή.	Οι ελεγκτικές επιτροπές που είναι ανεξάρτητες αλλά και δραστήριες είναι θετικά συσχετιζόμενες με την επιλογή ενός ειδικού κλάδου. Η ελεγκτική επιτροπή που είναι μονάχα ανεξάρτητη ή δραστήρια αποδίδει μη σημαντικά αποτελέσματα.
Abbott, Parker, Gary F. Peters & Raghunandan, (2003a)	Εξετάζει τη σχέση που υπάρχει μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών και των χαρακτηριστικών της επιτροπής ελέγχου. Ελέγχει 3 υποθέσεις: H1: τη θετική σχέση μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών και της ανεξαρτησίας της	492 επιχειρήσεις. Proxy filings από δημοσιευμένες εταιρίες. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται είναι η cross- sectional regression-παλινδρόμηση.	Ανεξαρτησία ελεγκτικής επιτροπής, εμπειρογνομosύνη και συχνότητα συνεδριάσεων της επιτροπής.	Φυσικός λογάριθμος των ελεγκτικών αμοιβών	Η ανεξαρτησία και εμπειρογνομosύνη των ελεγκτικών επιτροπών σχετίζονται θετικά με τις ελεγκτικές αμοιβές. Δεν βρέθηκε καμία σημαντική συσχέτιση για τη συχνότητα συνεδριάσεων.

	<p>ελεγκτικής επιτροπής. H2: τη θετική σχέση μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών και της εμπειρογνωμοσύνης των ελεγκτικών επιτροπών. H3: τη θετική σχέση μεταξύ των ελεγκτικών αμοιβών και της συχνότητας συναντήσεων των ελεγκτικών επιτροπών.</p>				
Beasley (1996)	<p>Εξετάζει τις περιπτώσεις το ΔΣ να έχει περιπτώσεις απάτης και αποζημιώσεις στις οικονομικές καταστάσεις του. Ελέγχει 3 υποθέσεις: H1: το ποσοστό των εκτός μελών στο διοικητικό συμβούλιο είναι χαμηλότερο για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν στις οικονομικές καταστάσεις τους απάτη από τις επιχειρήσεις που δεν έχουν απάτη. H2: το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών στο διοικητικό συμβούλιο είναι χαμηλότερο για τις επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν στις</p>	<p>Συμφωνημένο δείγμα από 75 εταιρίες που εφάρμοσαν τεχνικές απάτης και 75 εταιρίες που δεν εφάρμοσαν. Αναφορές απάτης που δημοσιεύθηκαν τη διάρκεια του 1981-1991 Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήσε είναι logic-cross sectional regression-παλινδρόμηση.</p>	<p>Ποσοστό των ανεξάρτητων μελών του διοικητικού συμβουλίου, αύξηση του ενεργητικού, καθαρές ζημιές πριν την απάτη, σειρά των ετών ως δημοσιευμένη εταιρία, η θητεία του ΔΣ, ΔΣ και ο πρόεδρος του ΔΣ, ιδιοκτησία των blockholders.</p>	<p>Απάτη ή όχι απάτη</p>	<p>Όσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών που συμμετέχουν στο ΔΣ τόσο μειώνεται η πιθανότητα εμφάνισης της απάτης. Η παρουσία της ελεγκτικής επιτροπής δεν ασκεί καμία επίδραση στην πιθανότητα απάτης.</p>

	<p>.οικονομικές καταστάσεις τους απάτης από τις επιχειρήσεις που δεν έχουν απάτη</p> <p>H3: διοικητικά συμβούλια των επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν στις οικονομικές κατάστασης τους απάτη είναι λιγότερο πιθανό να έχουν ελεγκτική επιτροπή από τα διοικητικά συμβούλια των εταιρειών μη απάτης.</p>				
Buchanan & Yang, (2005)	<p>Εξετάζει το ιταλικό σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης. Η Parmalat παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο πρόβλημα οργανισμός. Παρουσιάζονται συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ ελέγχοντος μετόχου και των μετόχων μειοψηφίας.</p>	-	-	-	<p>Τα κίνητρα που αντιμετωπίζουν οι ελέγχοντες μέτοχοι και η καιροσκοπική συμπεριφορά τους σε συνδυασμό με τη κακή διαχείριση, τις λογιστικές παρατυπίες και τη ρυθμιστική ανεπάρκεια που επέτρεψε να συνεχιστεί αυτή η συμπεριφορά, οδήγησαν στην πτώχευση της εταιρείας.</p>
Cancello & Neal (2000)	<p>Εξετάζει τη σχέση μεταξύ της σύνθεσης των επιτροπών λογιστικού ελέγχου των επιχειρήσεων που έχουν οικονομική δυσπραγία και την πιθανότητα παραλαβής δράσας εκθέσεις. Ελέγχει την υπόθεση:</p>	<p>223 μη χρηματοοικονομικές εταιρείες που αντιμετωπίζουν οικονομική δυσχέρεια κατά τη διάρκεια του 1994. Η μεθοδολογία που χρησιμοποίησε είναι παλινδρόμηση-</p>	<p>Ποσοστό των συνδεδεμένων μελών των ελεγκτικών επιτροπών, ποσοστό των εμπιστευτικών Διευθυντών των ελεγκτικών επιτροπών, ποσοστό των γκρι διευθυντών των</p>	<p>Εάν ένας πελάτης έλαβε τροποποιημένη έκθεση για το going concern της εταιρίας.</p>	<p>Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό συνδεδεμένων διευθυντών για την επιτροπή ελέγχου, τόσο χαμηλότερη είναι η πιθανότητα ότι ο ελεγκτής θα εκδώσει δράσας οικονομικής</p>

	<p>H: ο μεγάλος αριθμός εξαρτημένων ελεγκτών μέσα σε μια ελεγκτική επιτροπή οδηγεί σε τροποποιημένη έκθεσης ελέγχου για το going concern της εταιρίας.</p>	<p>regression.</p>	<p>ελεγκτικών επιτροπών, αθέτηση του χρέους, going concern τροποποιημένη έκθεση του προηγούμενο έτους, οι συνολικές πωλήσεις, Zmijewski - δείκτης οικονομικών καταστάσεων, και εάν η εταιρεία είναι αναπτυσσόμενη σε στάδιο εταιρία.</p>		<p>έκθεσης.</p>
<p>Cancello & Neal (2003)</p>	<p>Εξετάζει τη σχέση μεταξύ της σύνθεσης των επιτροπών λογιστικού ελέγχου σε εταιρίες που έχουν οικονομική δυσπραγία και την πιθανότητα παραλαβής έκθεσης ελέγχου για το going concern .Ελέγχει τις υποθέσεις: H1: αν το ποσοστό των συνδεδεμένων μελών των ελεγκτικών επιτροπών που κατέχουν μετοχές στην ελεγκτική επιτροπή συνδέεται με την απόλυση του μετά την έκδοση της έκθεσης ελέγχου για going concern της εταιρίας. H2: το ποσοστό των ανεξάρτητων ελεγκτών</p>	<p>62 μη χρηματοοικονομικές δημόσιες επιχειρήσεις που εξέδωσαν έκθεση για το going concern από Big 6 (5) εταιριών και απέρριψαν τους Ελεγκτές τους μεταξύ των ετών 1988 - 1999 συμφωνημένα με 62 εταιρίες που εξέδωσαν έκθεση για το going concern και δεν απορρίψει ελεγκτή τους. 125 επιχειρήσεις που εξέδωσαν καθαρή γνώμη και απέρριψαν τους ελεγκτές τους συνδυάζεται με 125 επιχειρήσεις</p>	<p>Ποσοστό των συνδεδεμένων μελών των ελεγκτικών επιτροπών, εμπειρογνομοσύνη , στη διακυβέρνηση των μελών των ελεγκτικών επιτροπών, οικονομική εμπειρογνομοσύνη των μελών των ελεγκτικών επιτροπών, την κυριότητα των αποθεμάτων των μελών των ελεγκτικών επιτροπών. Μεταβλητές ελέγχου: μέγεθος, βιομηχανία της ελεγκτικής μετοχής, θητεία του ελεγκτή, Zmijewski - αγωνία</p>	<p>Εάν ένας πελάτης απέρριψε τους ελεγκτές του πριν από την επόμενη ετήσια έκθεση από τον πελάτη.</p>	<p>Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό των συνδεδεμένων διευθυντών και η κατοχή μετοχών στις ελεγκτικές επιτροπές, τόσο περισσότερο πιθανόν είναι ο ελεγκτής να απορριφθεί μετέπειτα τη δρώσα έκθεση. Όσο μεγαλύτερη είναι η εμπειρογνομοσύνη στη διακυβέρνηση τόσο λιγότερο είναι πιθανή η απόλυση, ενώ δεν υπήρχαν αποτέλεσμα για την οικονομική εμπειρογνομοσύνη. Σημαντικές επιπτώσεις για την ανεξαρτησία των ελεγκτικών επιτροπών,</p>

	<p>που κατέχουν μετοχές στην ελεγκτική επιτροπή και έχουν γνώση στ διακυβέρνηση συνδέεται με την απόλυση.</p> <p>H3: το ποσοστό των ανεξάρτητων ελεγκτών που κατέχουν μετοχές στην ελεγκτική επιτροπή και έχουν οικονομική εμπειρογνωμοσύνη συνδέεται με την απόλυση.</p>	<p>που εξέδωσαν καθαρή γνώμη και δεν απέρριψαν τους ελεγκτές τους. Η μεθοδολογία που χρησιμοποίησε είναι η παλινδρόμηση-regression.</p>	<p>οικονομικής βαθμολογίας και αλλαγές στη διαχείριση.</p>		<p>τη κατοχή μετοχών και το οριακό αποτέλεσμα συνδέονται με τη τεχνογνωσία στη διακυβέρνηση (σχετίζονται αρνητικά με την απόλυση) και με την οικονομική τεχνογνωσία (σχετίζονται θετικά με την απόλυση).</p>
Cohen, Krishnamoorthy & Wright (2002)	<p>Εξετάζει την επίδραση των διαφόρων παραγόντων της εταιρικής διακυβέρνησης, όπως είναι το ΔΣ και η ελεγκτική επιτροπή, και πως επηρεάζουν τη διαδικασία ελέγχου με σκοπό να διαμορφώσουν την κατάλληλη στρατηγική ελέγχου.</p>	<p>36 ελεγκτές. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι μια ημί-δομημένη συνέντευξη που αφορούσε τις τρέχουσες πρακτικές του ελέγχου κατά την εξέταση της εταιρικής διακυβέρνησης στην ελεγκτική διαδικασία.</p>	-	-	<p>Σε αντίθεση με τη θεωρία του οργανισμού, η άποψη των ελεγκτών για τη διαχείριση λειτουργεί ως πρωταρχικό παράγοντα της εταιρικής διακυβέρνησης. Οι ελεγκτές βλέπουν τις ελεγκτικές επιτροπές ως τυπικά αναποτελεσματικές και χωρίς επαρκή ισχύ για να θεωρείται ως ένας ισχυρός μηχανισμός διακυβέρνησης.</p>
Cohen, Krishnamoorthy & Wright (2004)	<p>Εξετάζει την εταιρική διακυβέρνηση και της επιπτώσεις της στην ποιότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Προτείνει ένα "μωσαϊκό" εταιρικής Διακυβέρνησης: τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διαφόρων φορέων και</p>	-	-	-	<p>Ενισχύει την ύπαρξη ενός σωστού μοντέλου εταιρικής διακυβέρνησης το οποίο βασίζεται στη δημιουργία των ελεγκτικών επιτροπών. Τονίζονται τα χαρακτηριστικά τους (ανεξαρτησία, συχνότητα συνάντησης και εμπειρογνωμοσύνη) και</p>

	θεσμών που επηρεάζουν την εταιρική Διακυβέρνησης (τις ελεγκτικές επιτροπές και τα χαρακτηριστικά τους).				βελτιώνεται η ποιότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών.
Cotter & Silvester (2003)	<p>Η σύνθεση των ΔΣ και η παρακολούθηση των επιτροπών (έλεγχος και σύνθεση) για τις μεγάλες επιχειρήσεις της Αυστραλίας για την περίοδο 1995-1997.</p> <p>H1: αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας των ελεγκτών (και της διάρθρωσης των επιτροπών) και α) την έκταση των διαχειριστών ιδιοκτησίας των ιδίων κεφαλαίων και β) την πληρωμή μερισμάτων και γ) σημαντικών μετόχων στο ΔΣ.</p> <p>H2: θετική συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας των ελεγκτών (και της διάρθρωσης των επιτροπών) και σταθερής αξίας.</p>	200 μεγάλες επιχειρήσεις της Αυστραλίας. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται είναι παλινδρόμηση- η regression.	Χρέος, αναλογία καθαρής θέσης, η αναλογία των τακτικών μερισμάτων για τα κέρδη, η έκταση των επιχειρήσεων πύκνωσης, τιμές αγοράς, το μέσο όρο των κερδών μιας εταιρίας, το συνολικό ενεργητικό, συνολικά έσοδα.	Ανεξαρτησία επιτροπής ελέγχου, ανεξαρτησίας στη διάρθρωση της επιτροπής, ανεξαρτησίας σε όλο το ΔΣ.	Θετική συσχέτιση μεταξύ της ανεξαρτησίας των ελεγκτών (και της διάρθρωσης των επιτροπών) και α) την έκταση των διαχειριστών ιδιοκτησίας των ιδίων κεφαλαίων και β) την πληρωμή μερισμάτων και γ) σημαντικών μετόχων στο ΔΣ. η μεγάλη πλήρη ανεξαρτησία σχετίζεται με χαμηλή διαχειριστική ιδιοκτησία και απουσία ουσιαστικής ανεξαρτησίας των μετόχων, ενώ μεγαλύτερη ελεγκτική επιτροπή σχετίζεται με μειωμένη παρακολούθηση από τους κατόχους χρέους όταν η μόχλευση είναι χαμηλή.
DeAngelo (1981)	Η ποιότητα του ελέγχου δεν είναι ανεξάρτητη από το μέγεθος της επιχείρησης ελέγχου, ακόμα και όταν οι	-	-	-	Οι ελεγκτές κερδίζοντας επιπλέον αμοιβές καταφέρνουν η ποιότητα του ελέγχου που προσφέρουν να είναι

	<p>ελεγκτές αρχικά διαθέτουν πανομοιότυπα τεχνολογικές δυνατότητες. Όταν οι ελεγκτές κερδίζουν από συγκεκριμένο πελάτη επιπλέον αμοιβές, οι ελεγκτές με μεγαλύτερο αριθμό πελατών έχουν «περισσότερα να χάσουν», παραλείποντας να αναφέρουν μια παραβίαση που ανακαλύφθηκε στα αρχεία ενός συγκεκριμένου πελάτη.</p>				<p>χαμηλή και παύουν να είναι ανεξάρτητοι από την εταιρία. Δυσφημίζεται το κύρος τους σε περιπτώσεις απόκρυψης στοιχείων που ανακάλυψαν στις οικονομικές εκθέσεις.</p>
<p>DeFond, Raghunandan, & Subramanyam (2002)</p>	<p>Εξετάζει εάν οι μη ελεγκτικών αμοιβών μπορούν να βλάψουν την ανεξαρτησία του ελεγκτή. Ελέγχει 2 υποθέσεις: H1: όταν υπάρχει Ceteris paribus, οι μη ελεγκτικές αμοιβές έχουν αντιστρόφως ανάλογη σχέση με τις γνωμοδοτήσεις που εκδίδουν οι ελεγκτές και αφορούν τον έλεγχο. H2: όταν υπάρχει Ceteris paribus, οι συνολικές αμοιβές σχετίζονται αντίστροφα με την τάση των ελεγκτών να εκδίδει γνωμοδοτήσεις θα αφορούν τον έλεγχο.</p>	<p>1158 εταιρίες. Το δείγμα αποτελείται από κυρίως από εταιρίες στις οποίες ανακοινώνονται οι ελεγκτικές και μη ελεγκτικές αμοιβές τους με πληρεξούσια που κατατίθενται στο SEC από 5 Φεβρουαρίου έως 31 Οκτωβρίου. χρησιμοποιήσαν στοιχεία στην ανάλυση: 1) που αναφέρονται σε ένα δείγμα οικονομικά αναξιοπαθούντα επιχειρήσεων στην αξιολόγηση πιθανότητας του ελεγκτή για την έκδοση, για πρώτη φορά, γνωμοδότησης περί του</p>	<p>Δείκτης έκφρασης δρώσας γνώμης σε έκθεση, δείκτης Zmijewski, φυσικός λογάριθμος του ενεργητικού, φυσικός λογάριθμος του αριθμού των ετών, δεδομένου η εταιρεία ήταν εισηγμένη, απόδοση μετοχών, μεταβλητότητα, μόχλευση, αλλαγή της μόχλευσης εντός ενός χρόνου, απώλεια επενδύσεων, βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων τίτλων επενδύσεων</p>	<p>πιθανότητα του ελεγκτή της έκδοσης για πρώτη φορά δρώσα γνώμης σε οικονομικά αναξιοπαθούντα πελάτη.</p>	<p>Καμία συσχέτιση μεταξύ των μη ελεγκτικών αμοιβές υπηρεσιών και την τάση του ελεγκτή να εκδώσει μια δρώσα γνώμη. Καμία σχέση μεταξύ της αμοιβής των ελεγκτών και του ελεγκτή τάση να εκδώσει δρώσα οικονομική άποψη. Τα ευρήματά υποδηλώνουν ότι βασίζονται στην αγορά των θεσμικών κινήτρων, όπως η απώλεια της φήμης και τα δικαστικά έξοδα, την προώθηση της ανεξαρτησίας του ορκωτού ελεγκτή και αντισταθμίζουν την οικονομική εξάρτησης που</p>

		going concern και 2) όρισαν οικονομικά αναξιοπαθόντες τις επιχειρήσεις, οι οποίες αναφέρουν αρνητικά κέρδη ή οι λειτουργικές ταμειακές ροές. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται είναι η logistic regression.	(συμπεριλαμβανομένων των ταμειακών διαθέσιμων), μελλοντική χρηματοδότηση, οι Big 5, λειτουργικές ταμειακές ροές, αριθμός των ημερών μεταξύ των φορολογικών τέλους του έτους και ημερομηνία ανακοίνωσης των κερδών, η αναλογία των αμοιβών μη ελεγκτικών υπηρεσιών σε συνολικές αμοιβές, λογάριθμος των συνολικών αμοιβών, λογάριθμος των ελεγκτικών αμοιβών, λογάριθμος των μη ελεγκτικών αμοιβών.		δημιουργείται από υψηλότερα τέλη
DeZoort (1998)	Εξετάζει κατά πόσον η εμπειρία επηρεάζει τις αποφάσεις εποπτείας των μελών της επιτροπής ελέγχου σε καταστάσεις σύγκρουσης της διαχείρισης της εταιρίας και του ελεγκτή. Ελέγχει εάν η εμπειρία που διαθέτουν οι εξωτερικοί ελεγκτές βοηθάει στην αξιολόγηση του έργου του συστήματος	87 μέλη ελεγκτικών επιτροπών. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την διεξαγωγή των αποτελεσμάτων ήταν ένα πείραμα.	Εμπειρία στον έλεγχο και αξιολογήσεις εσωτερικού ελέγχου	Εκτίμηση του εσωτερικού ελέγχου	Τα μέλη των ελεγκτικών επιτροπών που διαθέτουν εμπειρία στον έλεγχο και στις αξιολογήσεις του εσωτερικού ελέγχου, είναι πιο πιθανό να πραγματοποιήσουν αξιολογήσεις ελέγχου σε σχέση με τους ελεγκτές που υστερούν στην εμπειρία αυτών των παραγόντων.

	εσωτερικού ελέγχου.				
Giacomino, Akers & Wall (2009)	Εξετάζει το μέγεθος των γνώσεων πάνω σε χρηματοοικονομικά θέματα και ελεγκτικά ζητήματα.	155 φοιτητές του Πανεπιστημίου του Σικάγου και μέλη του προσωπικού του. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιεί είναι 3 test Quiz.	-	-	Οι σπουδαστές στερούνται πάνω σε θέματα χρηματοοικονομικών και ελεγκτικής και χρειάζεται ενίσχυση των γνώσεων τους.
Healy & Palepu, (2003)	Εξετάζει το σύστημα διακυβέρνησης που ίσχυε στην εταιρία Enron, την πορεία της και τα λάθη των διευθυντών της που την οδήγησαν στην πτώχευση.	-	-	-	Παρουσιάζει τους λόγους που οδήγησαν τους διευθυντές της στην έκδοση πλαστών χρηματοοικονομικών αναφορών, το λανθασμένο τρόπο διοίκησης της σε σχέση με τη καιροσκοπική συμπεριφορά του ΔΣ που οδήγησαν στην χρεοκοπία της.
Klein (2002b)	Εξετάζει την ανεξαρτησία της επιτροπής ελέγχου και πως συνδέεται με οικονομικούς παράγοντες. Ελέγχει τις υποθέσεις: H1: το ΔΣ και η ελεγκτική επιτροπή σχετίζονται με τα ασυνήθιστα δεδουλευμένα. H2: αλλαγές στα αποτελέσματα που εκδίδουν οι ανεξάρτητες ελεγκτικές επιτροπές και το ανεξάρτητο ΔΣ σχετίζονται με την αύξηση των μη φυσιολογικών	692 εταιρίες με ελεγκτικές επιτροπές που καταγράφονται στη λίστα των S&P των 500 του 1992 και 1993 και έχουν ετήσιες συναντήσεις των μετόχων μεταξύ των ετών 1991-1993. Χρησιμοποιεί ως μέθοδο τη παλινδρόμηση – regression.	Ανεξαρτησία του ΔΣ, ελεγκτική επιτροπή, ανεξαρτησία, εύρος των blockholders, μέτοχοι του ΔΣ. Μεταβλητές ελέγχου: χρέος, μέγεθος, τελευταία αρνητικά κέρδη και αγορά που κλείνουν οι αναλογίες.	Μέγεθος των ασυνήθιστων δεδουλευμένων	Αρνητική συσχέτιση μεταξύ του ΔΣ/ανεξάρτητης ελεγκτικής επιτροπής και των ασυνήθιστων δεδουλευμένων. Κανένα αποδεικτικό μεταξύ του να έχουν ανεξάρτητες ελεγκτικές επιτροπές και ασυνήθιστα δεδουλευμένα. Αλλαγές στην πλειοψηφία των αποτελεσμάτων του ΔΣ ή των ελεγκτικών επιτροπών οδηγούν σε σημαντική αύξηση των μη φυσιολογικών δεδουλευμένων. Το

	<p>δεδουλευμένων. H3: αν το εύρος των των blockholders συνδέεται με το ασυνήθιστα δεδουλευμένα.</p>				<p>ποσοστό εκμετάλλευσης του ΔΣ δεν είναι σημαντικό. Μικτά αποτελέσματα στο εύρος των blockholders.</p>
<p>Krishnan & Visvanathan, 2008</p>	<p>Εξετάζει τη σχέση μεταξύ των ειδικευμένων επιτροπών ελέγχου και του συντηρητισμού στη λογιστική . H: θετική συσχέτιση μεταξύ λογιστικής χρηματοοικονομικής εμπειρογνωμοσύνης και λογιστικού συντηρητισμού.</p>	<p>929 επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στον S & P 500 για τα έτη 2000 έως 2002. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιεί είναι το εμπειρικό μοντέλο.</p>	<p>Ποσοστό ελεγκτών με χρημ/κή εμπειρογνωμοσύνη, Ποσοστό ελεγκτών που δεν έχουν χρημ/κή εμπειρογνωμοσύνη, λογάριθμος του αριθμού των διευθυντών στο ΔΣ, ποσοστό ανεξάρτητων διευθυντών, λογάριθμος του αριθμού των διευθυντών στην ελεγκτική επιτροπή, ποσοστό ανεξάρτητων ελεγκτών, αριθμός συνεδριάσεων σε ένα έτος, λογάριθμος συνολικού ενεργητικού, KTP από λειτουργικές δραστηριότητες, χρέος, δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης, ετήσια ποσοστιαία μεταβολή των πωλήσεων, ποσοστό των κοινών μετοχών που ανήκουν</p>	<p>Μέτρα συντηρητισμού</p>	<p>Η επιτροπή λογιστικού ελέγχου με λογιστική και χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη συνδέεται θετικά με το συντηρητισμό και αυτό αποτελεί θεμελιώδη ιδιοκτησία των οικονομικών καταστάσεων.</p>

			σε όλους τους υπαλλήλους, ποσοστό των κοινών μετοχών που ανήκουν σε οργανισμούς.		
Moore (2006)	Συγκρούσεις συμφερόντων -υποθέσεις ανεξαρτησίας ελεγκτών- λόγοι ύπαρξης ηθικής αποπλάνησης.	-	-	-	Η επιτροπή λογιστικού ελέγχου ενισχύει την ανεξαρτησία τα ελεγκτή και μετριάξει την πίεση που ενδεχομένως να δέχεται από τη διαχείριση της επιχείρησης, προκειμένου να ασκήσει σωστά τα καθήκοντα του.
Palmrose & Kinney (2006)	Εξετάζει εάν η παροχή μη ελεγκτικών αμοιβών επηρεάζει την ανεξαρτησία των ελεγκτών και αν μειώνει την ποιότητα του ελέγχου και των αποτελεσμάτων των χρηματοοικονομικών αναφορών.	Τα στοιχεία των ελεγκτικών αμοιβών αντλήθηκαν για τα έτη 1995-2002.	-	-	Καμία σημαντική σχέση δεν ανιχνεύθηκε μεταξύ των αμοιβών είτε για το σχεδιασμό των συστημάτων οικονομικών πληροφοριών και την εφαρμογή ή τις υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου και τις αναμορφώσεις, αλλά βρέθηκε σχέση για τις απροσδιόριστες μη ελεγκτικές υπηρεσίες και αναμορφώσεις. Υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ των φορολογικών υπηρεσιών και των αμοιβών αναμορφώσεις που συνάδουν με τα καθαρά οφέλη από την απόκτηση φορολογικών υπηρεσιών από την ελεγκτική εταιρεία

Raghunandan & Rama, (2007)	Εξετάζει τη σχέση μεταξύ των εταιριών, των χαρακτηριστικών των επιτροπών ελέγχου και της συχνότητας συναντήσεων των επιτροπών ελέγχου.	319 εταιρίες με ελεγκτικές επιτροπές που καταγράφονται στη λίστα των S&P Small Cap 600 με 31 Δεκεμβρίου 2003 ως άκρα χρήση. Χρησιμοποιεί ως μέθοδο τη παλινδρόμηση – regression.	Φυσικός λογάριθμος του αριθμού συνάντησης των επιτροπών ελέγχου το έτος 2003, φυσικός λογάριθμος της αγοράς με αγοραία αξία στις 31 Δεκεμβρίου του 2003, ποσοστό κοινών μετοχών που κατέχονται από αξιωματούχους και διευθυντές, ποσοστό των κοινών μετοχών που ανήκουν εξωτερικούς κατόχους, μόχλευση, ζημιά, το κλείσιμο της αγοράς, χρηματοδότηση, αριθμός της επιτροπής ελέγχου, αριθμός των ελεγκτών, ποσοστό των διευθυντών που έχουν λογιστική εμπειρογνομοσύνη, ποσοστό των ελεγκτών άλλης εμπειρογνομοσύνης εκτός λογιστικής, φυσικό λογάριθμο των συναντήσεων της επιτροπής, ανεξαρτησία ελεγκτών	Εταιρίες, χαρακτηριστικά επιτροπής ελέγχου, συχνότητα συνάντησης των επιτροπών ελέγχου	Η συχνότητα συναντήσεων των ελεγκτικών επιτροπών αυξάνεται όταν οι εταιρίες είναι μεγάλες, όταν υπάρχουν εξωτερικοί blockholders, ή σε βιομηχανίες που είναι επιρρεπείς σε δικαστικές διαμάχες ασφάλειας
Spathis, Doumpos & Zorounidis, (2002)	Εξετάζει την αποτελεσματικότητα μιας	76 ελληνικές εταιρίες (38 με παραποιημένες	Συνολικό ενεργητικό, αποθέματα, κεφάλαιο	πλαστές οικονομικές	Οι πληροφορίες επί των οικονομικών μπορούν να

	καινοτόμου μεθοδολογίας ταξινόμησης και ανίχνευσης των εταιριών που εκδίδουν πλαστές οικονομικές καταστάσεις και τον προσδιορισμό των παραγόντων που οδηγούν σε πλαστές οικονομικές καταστάσεις.	οικονομικές καταστάσεις και 38 χωρίς παραποιημένες οικονομικές καταστάσεις). Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται είναι η «multicriteria decision aid»	κινήσεως, αμεροληψία, πωλήσεις, καθαρά κέρδη	καταστάσεις ή αληθείς οικονομικές καταστάσεις	είναι χρήσιμες προς το ταυτοποίηση των πλαστών οικονομικών καταστάσεων και τονίζεται η σημασία των οικονομικών δεικτών, όπως το συνολικό χρέος προς το σύνολο του ενεργητικού, των αποθεμάτων προς τις πωλήσεις, των καθαρών κερδών προς τις πωλήσεις και των πωλήσεων προς το ενεργητικό
Turley & Zaman (2002)	Εξετάζει τη σύνθεση και αξιολόγηση των επιπτώσεων της διακυβέρνησης και πως συνδέεται με τις επιτροπές ελέγχου. Βάση των συστάσεων πολιτικής σε διάφορες χώρες με στόχο την ενίσχυση των ελεγκτικών επιτροπών και καθορίζει τα στοιχεία με τα οποία συμβάλει η διακυβέρνηση της εταιρίας στη δομή και οργάνωση των ελεγκτικών επιτροπών	-	-	-	Αξιολογήθηκε η έκταση και η φύση των διαθέσιμα εμπειρικών στοιχείων και παρουσιάστηκε το αντίκτυπο που έχει η διακυβέρνηση της ελεγκτικής επιτροπής στις εταιρίες ενισχύοντας τα οφέλη από την εμφάνιση της σε αυτές, τα κίνητρα εφαρμογής της και επιπτώσεις τους στη λειτουργία του ελέγχου, για την ποιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και για εταιρικής απόδοσης
Vafeas, (1999)	Εξετάζει τη συχνότητα συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου	307 εταιρίες επιλεγμένες από τα έτη 1990-1994. Η μεθοδολογίες που	Λογάριθμος του μεγέθους της επιτροπής, εσωτερικοί	Λογάριθμος του αριθμού συναντήσεων της	Η συχνότητα συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου σχετίζεται με

	και τον τρόπο που επιδρά στη σταθερή απόδοση. Πραγματοποιεί εκτιμήσεις για τη σχέση μεταξύ της αξίας m , του συνδεδεμένου αριθμού συνάντησης των επιτροπών, και των μεταβλητές ελέγχου	χρησιμοποιεί είναι οι OLS και 2SLS.	κάτοχοι μετοχών, σχέδιο κινήτρων της διεύθυνσης, άγνωστοι blockholder, Μέσος όρος ανά διευθυντικές θέσεις ανεξάρτητος διευθυντής, λογάριθμος κεφαλαιοποίησης, περίσσεια επιστροφή, Δαπάνες E&A/ πωλήσεις, κεφαλαιουχικές δαπάνες / πωλήσεις	επιτροπής, σταθερή αξία	την εταιρική διακυβέρνηση και την ιδιοκτησία όσον αφορά το τρόπο που συνάδει η σύναψη συμβάσεων και η θεωρία του οργανισμού. Η δραστηριότητα της επιτροπής, η οποία μετράται από τη συχνότητα συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου, αποτελεί σημαντικό μέγεθος για τις εργασίες της επιτροπής
Vafeas, (2000)	Εξετάζει την σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση και κατά πόσον η πληροφορίες των αποδοχών, καθορίζονται από τη σχέση κερδών-επιστροφών. Ελέγχει 2 υποθέσεις: H1: θετική συσχέτιση μεταξύ των αποδοχών και των αποδόσεων των μετοχών με το κλάσμα των εξωτερικών διευθυντών που υπηρετούν στο διοικητικό συμβούλιο. H1a: τη σύνδεση μεταξύ των αποδοχών και των αποδόσεων των μετοχών που αυξάνεται και στη συνέχεια πέφτει με	307 που είναι εισηγμένες στο Forbes στο έτος 1992. Η μεθοδολογίες που χρησιμοποιεί είναι η OLS.	Κέρδη, σημείο τομής, μέγεθος επιτροπής, ξένοι σύμβουλοι, εσωτερικοί κάτοχοι μετοχών, τιμή αγοράς κλεισίματος περιουσιακών στοιχείων, λογάριθμος κεφαλαιοποίησης, χρηματοοικονομική μόχλευσης.	σύνθεσης της επιτροπής, σχέση κέρδους/επιστροφών.	Τα κέρδη των επιχειρήσεων με τους μικρότερους πίνακες του δείγματος (με ένα ελάχιστο αριθμό πέντε μελών του ΔΣ) θεωρούνται πιο κατατοπιστική από τους συμμετέχοντες στην αγορά. Δεν υπάρχει καμία απόδειξη ότι η σύνθεση της επιτροπής μετριάξει τη σχέση κερδών-αποδόσεις.

	<p>βάση την αύξηση του κλάσματος των εξωτερικών διευθυντών που υπηρετούν την επιτροπή.</p> <p>H2: τη σύνδεση των επιτροπών με μέτριο ή μεγάλο αριθμό μελών με τις αποδοχές και τις αποδόσεις των μετοχών που είναι αντιστρόφως ανάλογη με το μέγεθος της επιτροπής.</p>				
Watts & Zimmerman (1983)	<p>Εξετάζει την σημαντικότητα ύπαρξης ανεξάρτητων επιτροπών ελέγχου και ελεγκτών.</p> <p>Ενισχύει την θεωρία ότι οι έλεγχοι ήταν διαδεδομένοι μεταξύ των πρώτων εταιριών και ότι η παρακολούθηση της απόδοσης είναι σημαντική.</p> <p>η μακρά επιβίωση του ελέγχου δείχνει ότι είναι ένα μέρος της αποδοτικής τεχνολογίας ή οργάνωση επιχειρήσεων.</p>	-	-	-	<p>Το μέγεθος και η σύνθεση των επιτροπών ελέγχου παρατηρείται ότι εξελίσσονται ανάλογα με τις μεταβολές του μεγέθους της επιχείρησης και τη φύση των δαπανών οργανισμού που αντιμετωπίζουν τα συμβαλλόμενα μέρη. Η ανεξαρτησία των ελεγκτών δεν είναι άμεσο αποτέλεσμα της διακυβέρνησης της εταιρίας. Οι οικονομίες κλίμακας του λογιστικού ελέγχου θα οδηγήσουν στην ανάπτυξη του ανεξάρτητου ελεγκτή.</p>
Wild (1996)	<p>Εξετάζει τη σύνδεση μεταξύ του σχηματισμού της επιτροπής ελέγχου και</p>	<p>260 εταιρίες που έχουν σχηματίσει ελεγκτικές επιτροπές μεταξύ των</p>	<p>Σχηματισμός ελεγκτικών επιτροπών</p>	<p>Ασυνήθιστες αποδόσεις μετοχών</p>	<p>Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι ελεγκτικές επιτροπές προσφέρουν ένα χρήσιμο</p>

	<p>της ποιότητας των λογιστικών κερδών. Ελέγχει την υπόθεση: H: η τακτική εποπτεία των αποτελεσμάτων από την ελεγκτική επιτροπή οδηγεί στην αύξηση των κερδών στην ποιότητα.</p>	<p>ετών 1966 και 1980. Χρησιμοποιεί ως μέθοδο τη παλινδρόμηση – regression.</p>			<p>μηχανισμό εποπτείας της διαδικασίες των χρηματοοικονομικών αναφορών που αυτό αυξάνει την εποπτεία των αποτελεσμάτων που οδηγεί στη βελτίωση των κερδών της ποιότητας.</p>
--	--	---	--	--	--

ΠΗΓΗ: ΙΔΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καζάντζης Χ., 2006, Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος : μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων, Αθήνα, Business Plus, 2006.
- Λουμιώτης Β., Ελεγκτική. Αθήνα, Ινστιτούτο Εκπαίδευσης ΣΟΕΛ, , 2010,
- Λουμιώτης Β., Πρακτικά Θέματα Εφαρμοσμένης Ελεγκτικής των Επιχειρήσεων, Αθήνα, Ινστιτούτο Εκπαίδευσης ΣΟΕΛ, 2009
- Μέκος Κ., Η εταιρική Διακυβέρνηση. Όψεις του προβλήματος και πιθανές απαντήσεις, Αθήνα, Σταμούλη, 2003.
- Ξανθάκης Μ., Τσιπούρη Λ., Σπανός Λ., Εταιρική Διακυβέρνηση, Έννοια και Μέθοδοι Αξιολόγησης, Αθήνα, Παπαζήσης, 2003.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

- Abbott, L. J. and Parker, S., 2000. Auditor selection and audit committee characteristics. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 19, 2, pp. 47-66.
- Abbott, L. J., Parker, S., Peters, G. F. and Raghunandan, K., 2003a. The association between audit committee characteristics and audit fees. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 22, 2, pp. 17–32.
- Beasley, M.S. 1996. An empirical analysis of the relation between board of director composition and financial statement fraud. *The Accounting Review*, 71, 4, pp. 443-465.
- Buchanan B and Yang T., 2005. The benefits and costs of controlling shareholders: the rise and fall of Parmalat, *Research in international business and finance*.
- Carcello, J. and Neal. T. L., 2000. Audit committee composition and auditor reporting. *The Accounting Review* , 75, pp. 453–467.
- Carcello, J. and Neal. ,T. L., 2003. Audit committee characteristics and auditor dismissals following “new” going-concern reports. *The Accounting Review*, 78, 1, pp. 95-117.
- Cohen, J., Krishnamoorthy, G. and Wright, A. M., 2002. Corporate governance and the audit process. *Contemporary Accounting Research*, pp. 573-594.

- Cohen, J., Krishnamoorthy, G. and Wright, A. M., 2004. The corporate governance mosaic and financial reporting quality. *Journal of Accounting Literature*, 23, pp. 87-152.
- Cotter, J., and M. Silvester, 2003, Board and monitoring committee independence, *Abacus* 39, 211-232.
- DeAngelo, L., 1981. Auditor Size and Audit Quality. *Journal of Accounting and Economics*, 3, pp.183–99.
- DeFond, M., K. Raghunandan, and K. R. Subramanyam., 2002. Do nonaudit service fees impair auditor independence? Evidence from going concern auditor opinions. *Journal of Accounting Research*, 40, 4, pp. 1247-1274.
- DeZoort, F.T., 1998. An analysis of experience effects on audit committee members oversight judgments. *Accounting, Organizations and Society*, 23, 1, pp. 1–22.
- Giacomino, D. E., M. D. Akers, and J. Wall, 2009. Testing the Financial Literacy and Expertise of Audit Committee Members, *CPA Journal* 79, pp. 66-71.
- Healy, P. M. and Palepu, K. G., 2003. The Fall of Enron. *Journal of Economics Perspectives*, 17, 2, pp. 3-26.
- Klein, A., 2002b, Economic determinants of audit committee independence, *Accounting Review*, 435-452.
- Krishnan, G., and g. Visvanathan, 2008. Does the SOX Definition of an Accounting Expert Matter? The Association between Audit Committee Directors' Accounting Expertise and Accounting Conservatism. *Contemporary Accounting Research* 25, pp. 827-857.
- Marianne O., 2006, *Audit Independence : Its Importance to the External Auditor's Role in Banking Regulation and Supervision*, Oxford Brookes University.
- Moore Don., A., 2006. Conflicts of interest and the case of Auditor Independence: Moral Seduction and Strategic Issue. *Accounting of management review Cycling*, 31, 1, pp. 10-29.
- Palmrose, Z., Kinney W., 2006. Auditor Independence, Non-Audit Services, and Restatements: Was the U.S. Government Right?. *Journal of Accounting Research*, 42, 3, pp. 501-588.
- Raghunandan, K., and D. V. Rama, 2007. Determinants of Audit Committee Diligence. *Accounting Horizons*, 21, 3, pp. 265-279.

- Sharma, V., V. Naiker, and B. Lee, 2009, Determinants of Audit Committee Meeting Frequency: Evidence from a Voluntary Governance System, Accounting Horizons 23, pp. 245-263.
- Spathis C., Doumpos M. and Zopounidis C., 2002. Detecting falsified financial statements : a comparative study using multicriteria analysis and multivariate statistical techniques. European Accounting Review, 11 , 3, p.p. 509-535.
- Turley, S. and Zaman, M., 2004. The corporate governance effects of audit committees. Journal of Management and Governance, 8, 3, pp. 305–332.
- Vafeas, N., 1999. Board meeting frequency and firm performance. Journal of Financial Economics 53, pp. 113-142.
- Vafeas, N., 2000. Board structure and the informativeness of earnings. Journal of Accounting and Public Policy, 19, 2, pp. 139-160.
- Watts, R., and J. Zimmerman., 1983. Agency Problems, Auditing, and the Theory of the Firm: Some Evidence. Journal of Law and Economics 26, 3, pp. 613–633.
- Wild, J. J. 1996. The audit committee and earnings quality. Journal of Accounting, 11, 2, pp. 247-276.

ΕΛΕΓΚΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

- Ελληνικό Ελεγκτικό Πρότυπο 2240, Η ευθύνη του ελεγκτή να διερευνήσει, στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, το ενδεχόμενο εκούσιων και ακούσιων λαθών.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- www.soel.gr
- Amon E,(2009). Bloomberg’s Morning Report on Trials and Other Litigation News. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο:
<http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=admtrkCa.lbo>
- Rovella D. and J. Baer , (2005). JPMorgan to Pay \$2 Bln to Settle WorldCom Fraud Suit. Διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο :
http://www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=auybDoZIEQTg&refer=news_index

